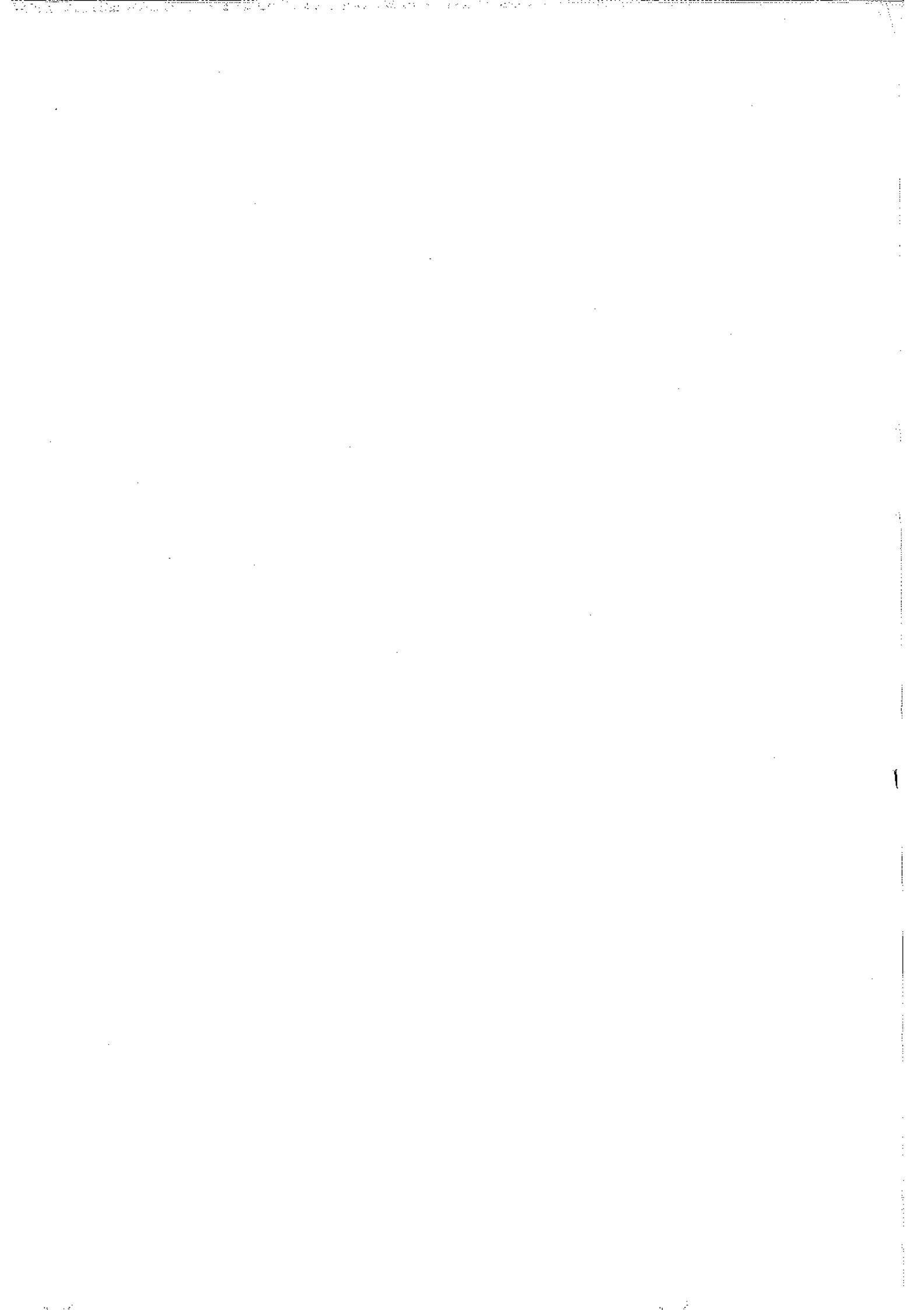

Verslag van een proeftelling van vogeltrek over
de telpost 'Corversbos' in de herfst van 1987

Samenstelling: A.J. van Klaveren

Hilversum, 1988

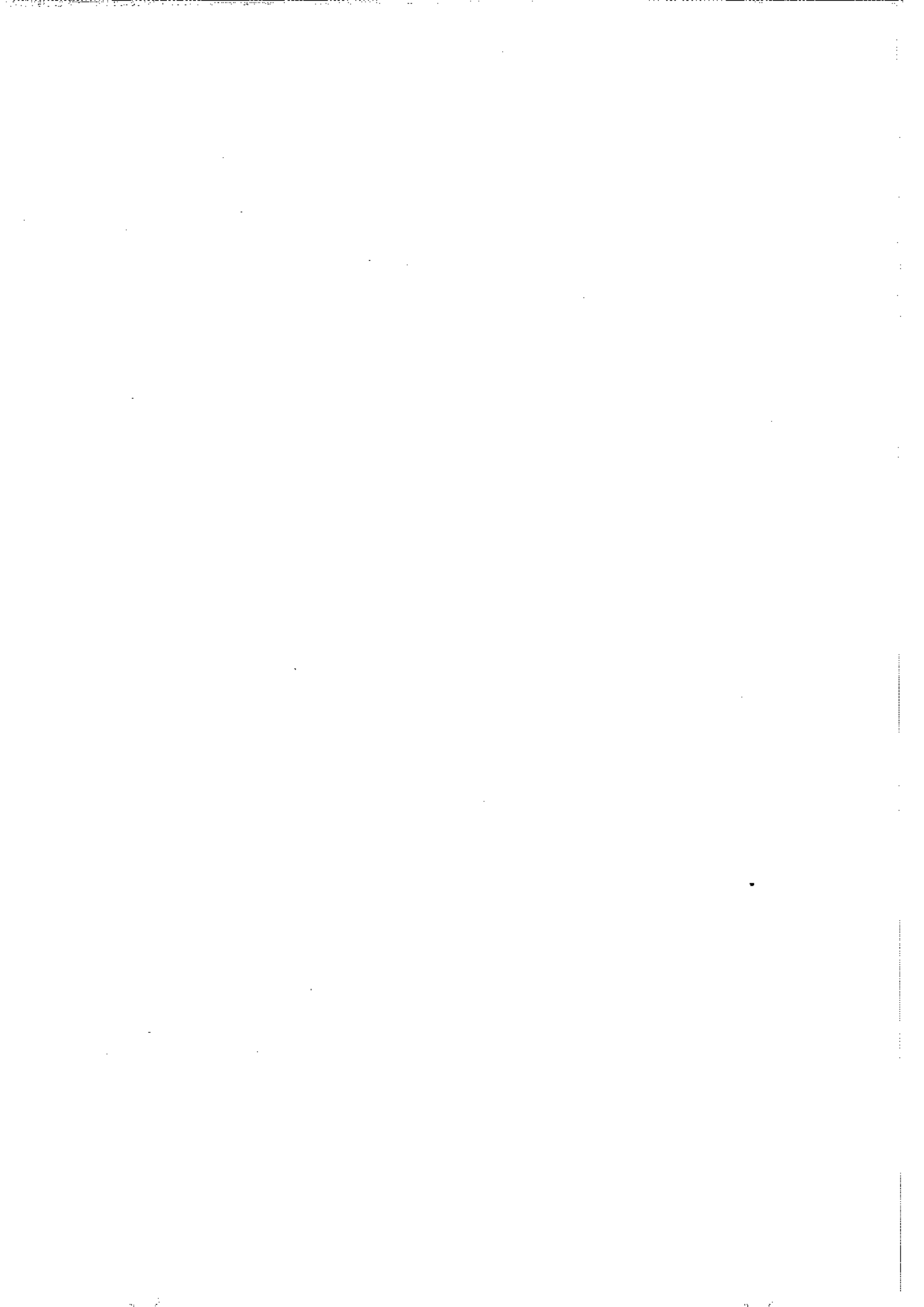
Uitgavenummer 56
Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

In het voorjaar van 1987 zijn enkele leden van de Vogelwerkgroep Het Gooi e.o. op het idee gekomen 'om weer eens iets aan herfsttrek te gaan doen'. De tellingen aan de Hollandse Brug hebben na 1983 geen vervolg meer gehad, afgezien van een poging om bij het Bluk trek te gaan tellen, waar slechts weinig respons op gekomen is.

Al geruime tijd speelde ik met het idee een telpost op te richten op de akkers van het Corversbos te Hilversum. Toen ik dit voornemen begin 1987 op tafel legde waren direct een aantal enthousiaste tellers bereid zich hiervoor in te zetten. Hun inzet en enthousiasme heeft ertoe geleid dat deze proeftelling in ieder geval een succes is geworden.

"...Als het Kraanvogels zijn blijf ik nog een half uur", is een van de uitspraken van de tellers, die de bereidwilligheid voor en het plezier in het tellen benadrukken. (We zijn een half uur langer gebleven). Bij deze bedank ik de tellers voor hun bijdrage.

Inhoud

	4
	pag.
<u>INLEIDING</u>	5
<u>1 DE TELPOST</u>	6
1.1 SITUERING VAN DE TELPOST EN GEBIEDSOMSCHRIJVING	6
1.2 TER PLAATSE AANWEZIGE VOGELS	9
1.3 ANDERE WAARGENOMEN DIEREN	10
<u>2 HERFSTREKTELLING 1987</u>	11
2.1 METHODE VAN TELLEN	11
2.2 TELDATA EN TELUREN	13
2.3 HET WEER TIJDENS DE TELLINGEN	14
<u>3 RESULTATEN</u>	17
3.1 VERWERKING EN WEERGAVE VAN DE GEGEVENS	17
3.2 AANTALLEN EXEMPLAREN, AANTAL SOORTEN EN TREKRICHTINGEN	19
3.3 BESPREKING VAN DE DOORTREK PER SOORT	24
3.3.1 AALSCHOLVER	25
3.3.2 BLAUWE REIGER	25
3.3.3 KNOBBELZWAAN	25
3.3.4 KLEINE ZWAAN	26
3.3.5 RIETGANS	26
3.3.6 KOLGANS	26
3.3.7 GRAUWE GANS	26
3.3.8 BRANDGANS	28
3.3.9 NIJLGANS	28
3.3.10 WILDE EEND	28
3.3.11 PIJLSTAART	28
3.3.12 BRUINE KIEKENDIEF	28
3.3.13 BLAUWE KIEKENDIEF	28
3.3.14 SPERWER	28
3.3.15 BUIZERD	29
3.3.16 VISAREND	29
3.3.17 TORENVALK	29
3.3.18 KRAANVOGEL	30
3.3.19 GOUDPLEVIER	30
3.3.20 KIEVIT	30
3.3.21 BONTE STRANDLOPER	31
3.3.22 WATERSNIP	31
3.3.23 WULP	31
3.3.24 GROENPOOTRUITER	32
3.3.25 WITGATJE	32
3.3.26 STEENLOPER	32
3.3.27 KOKMEEUW	32
3.3.28 STORMMEEUW	32
3.3.29 ZILVERMEEUW	33
3.3.30 HOLENDUIF	33
3.3.31 HOUTDUIF	34
3.3.32 GIERZWALUW	35
3.3.33 GROTE BONTE SPECHT	35
3.3.34 KLEINE BONTE SPECHT	35
3.3.35 BOOMLEEUWERIK	35

3.3.36	VELDLEEUWERIK	35
3.3.37	OEVERZWALUW	35
3.3.38	BOERENZWALUW	37
3.3.39	HUISZWALUW	37
3.3.40	BOOMPIEPER	38
3.3.41	ROODKEELPIEPER	38
3.3.42	GRASPIEPER	38
3.3.43	WATERPIEPER	39
3.3.44	OEVERPIEPER	39
3.3.45	GELE KWIKSTAART	39
3.3.46	GROTE GELE KWIKSTAART	39
3.3.47	WITTE KWIKSTAART	39
3.3.48	WINTERKONING	40
3.3.49	HEGGEMUS	40
3.3.50	ROODBORST	41
3.3.51	TAPUIT	41
3.3.52	BEFLIJSTER	41
3.3.53	MEREL	42
3.3.54	KRAMSVOGEL	42
3.3.55	ZANGLIJSTER	43
3.3.56	KOPERWIEK	44
3.3.57	GROTE LIJSTER	45
3.3.58	TJIFTJAF	46
3.3.59	GOUDHAANTJE	46
3.3.60	ZWARTE MEES	46
3.3.61	PIMPELMEES	46
3.3.62	KOOLMEES	47
3.3.63	VLAAMSE GAAI	47
3.3.64	EKSTER	48
3.3.65	KAUW	48
	NOORDELIJKE KAUW	49
3.3.66	ROEK	49
3.3.67	ZWARTE KRAAI	50
3.3.68	BONTE KRAAI	50
3.3.69	SPREEUW	50
3.3.70	RINGMUS	51
3.3.71	VINK	52
3.3.72	KEEP	54
3.3.73	GROENLING	55
3.3.74	PUTTER	55
3.3.75	SIJS	56
3.3.76	KNEU	56
3.3.77	FRATER	57
3.3.78	BARMSIJS	57
3.3.79	GOUDVINK	57
3.3.80	IJSGORS	58
3.3.81	SNEEUWGORS	58
3.3.82	GEELGORS	58
3.3.83	RIETGORS	59

SLOT 61

SAMENVATTING 62

LITERATUUR 63

BIJLAGE 1 LIJST VAN TER PLEKKE AANWEZIGE SOORTEN dagmaxima 64

BIJLAGE 2 TOTAAL AANTALLEN PER TELDAG 65

Sinds de oprichting van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken zijn reeds op diverse plaatsen in ons werkgebied trekvogels geteld. Sommige punten als Magdalena aan het Gooimeer, de Huizerpier en de Hollandse Brug werden jarenlang bemand. Na de jammerlijk mislukte poging het herfsttrektellen tussen Vecht en Eem weer nieuw leven in te blazen d.m.v. het oprichten van een post bij het Bluk, is er al een aantal jaren niets meer gedaan aan gericht trekvogelonderzoek in ons werkgebied. Een aantal van onze aktieve leden heeft daarom in het voorjaar van 1987 besloten de draad van het telgebeuren weer op te pakken. In de daaropvolgende herfst heeft, als proef weer een herfsttrektelling plaatsgevonden. Van 7 september tot en met 29 november 1987 zijn gedurende 26 ochtenden alle trekvogels genoteerd.

Aan de tellingen hebben de volgende personen meegedaan:

Y. Bosman, W. Duurland, N. Dwars, M. de Graaf, D. Jonkers, A. de Later, R. Sinoo, T. Trompetter, A. Vermeule en A. van Klaveren.

Het doel van de telling in 1987 was: het vaststellen van herfsttrek boven de akkers en de wijde omgeving en het verzamelen van gegevens omtrent het aantal doortrekkende individuen en soorten.

Vóór de aanvang van de tellingen is nagedacht over de locatie van de telpost. Aspecten als ligging in het landschap i.v.m. de te verwachten stuwung (zie 1.1), ligging in het werkgebied i.v.m. de bereikbaarheid en de situatie ter plekke: het uitzicht, beschutting, menselijke bijgeluiden etc. zijn bij de keuze aan de orde gekomen. Deze zaken worden in hoofdstuk 1 nader besproken. Tevens komt in dit hoofdstuk een niet onbelangrijk onderdeel aan de orde: terplaatse aanwezige vogels. Vogelsoorten die door slaap- of voedseltrek of anderszins de aandacht van de tellers vroegen worden hierin besproken. Het feitelijk tellen van trekvogels komt in het tweede hoofdstuk aan de orde. Hierin worden de telmethode, de teldata en -uren en de weersomstandigheden tijdens het tellen besproken. In hoofdstuk 3 worden de resultaten van de herfsttrektelling uiteengezet. Voorafgaand aan de bespreking van de soorten afzonderlijk, wordt ingegaan op de verwerking en weergave van de veldgegevens. In een tweetal figuren zal per soort het aantal overgevlogen exemplaren worden weergegeven. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen:

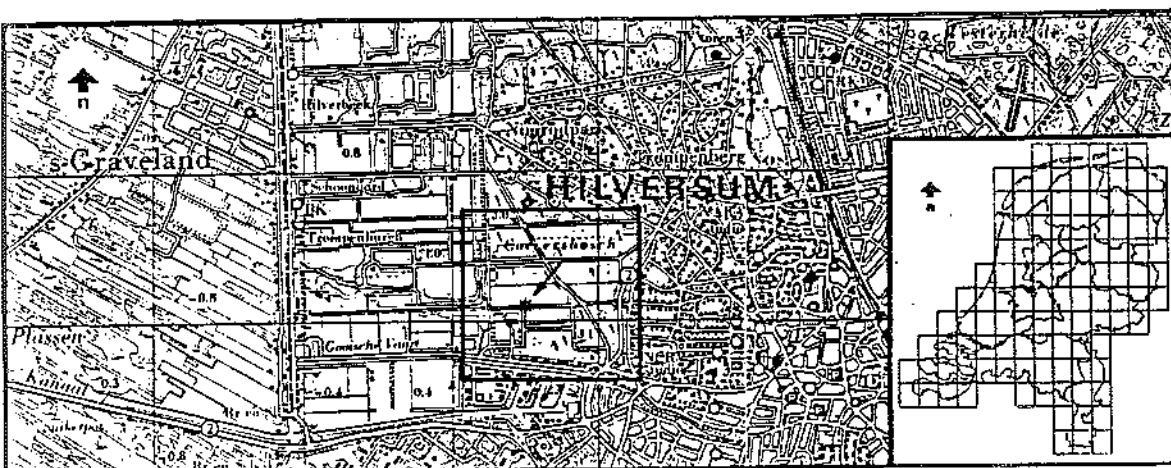
1. het verloop van de trek over het seizoen en
2. het verloop van de trek over de ochtend.

In de begeleidende tekst wordt per soort een toelichting op deze figuren gegeven. De basisgegevens die model hebben gestaan voor deze figuren en voor de bijlagen, zijn in het bezit van de samensteller en de VWG.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de geografische ligging van de telpost en op de keuze van de locatie. Aan de hand van een beschrijving van het omliggende landschap en de situatie ter plekke wordt een beeld geschetst van de route die de trekvogels volgen. In de tweede paragraaf komen ter plaatse aanwezige vogels aan de orde. In het laatste deel van dit hoofdstuk wordt een opsomming gegeven van andere dieren, die tijdens de tellingen werden waargenomen.

1.1 Situering van de telpost en gebiedsomschrijving

De telpost is gelegen op de grens van de akkers van het Corversbos en de velden van Korfbalvereniging Excelsior, even ten westen van Hilversum (top. kaart 1:25000 kaartblad 31F, coördinaten 471.1-138.5, atlasblok 31-18; zie figuur 1a en b).

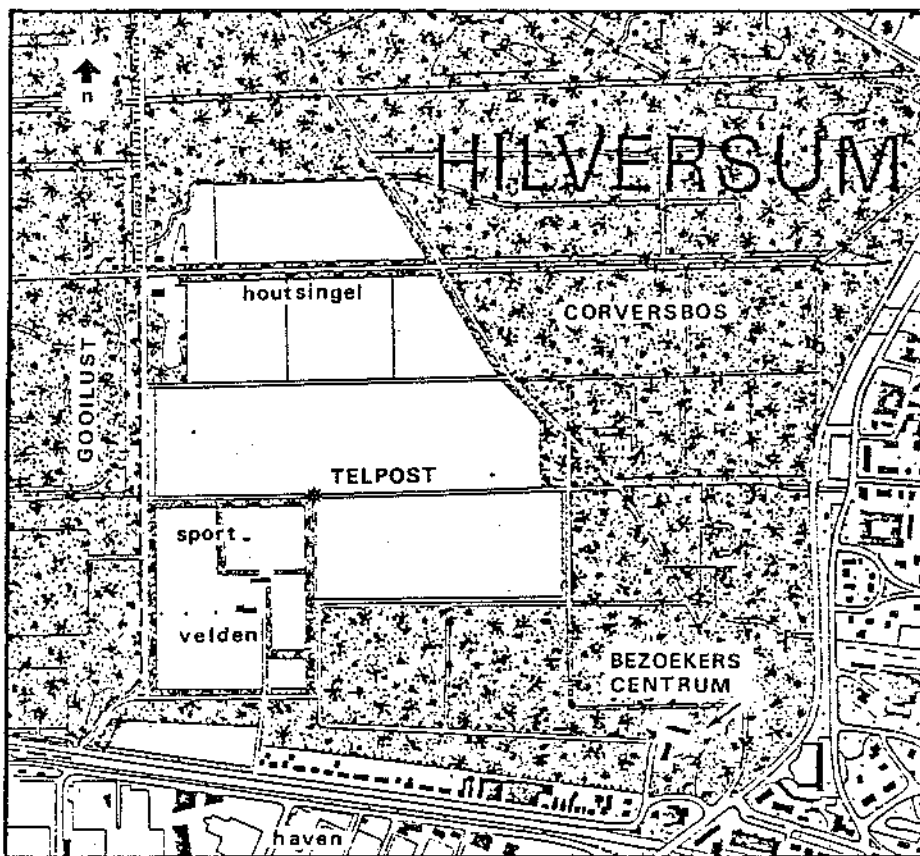

Figuur 1a. De telpost in het gebied. Schaal 1:50000. (* = telpost).

Het punt ligt op het overgangsgedied van voedselarm pleistoceen zand (van de stuwwal van Hilversum) naar voedselrijk tot voedselarm veen (van het Vechtplassengebied). De telpost wordt vrijwel geheel omgeven door akkers, waarop bieten, boekweit, mais en andere granen verbouwd worden. Tevens is er een klein perceel kruidenrijk grasland. De granen en de boekweit waren vóór het starten met de tellingen reeds geoogst. De bodem werd in oktober geploegd en ingezaaid met een graansoort, die tijdens de telperiode boven de grond kwam. De bieten en de mais werden tijdens de tellingen in oktober geoogst. Op het grasland hebben begin oktober nog een aantal koeien ge graasd.

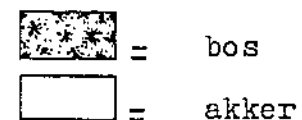
In het zuidwesten grenst de telpost aan de velden van de korfbalvereniging, die van de akkers gescheiden zijn d.m.v. een houtsingel van ca. 2.5 meter breed en 5 meter hoog, vnl. bestaande uit Ruwe berk, Zomereik en Haagbeuk. Ten noorden van de telpost ligt een bijna

500 meter lange eikensingel, die een perceel bouwland van de rest van de akkers scheidt. Het gebied rondom de akkers, op 100 tot 300 meter afstand van het telpunt, bestaat geheel uit bos. Het Corversbos bestaat vnl. uit naaldhout (Lariks, Fijnspar, Douglas) met loofhoutsingels langs de bosranden en langs de paden. Het landgoed Gooilust grenst in het westen aan de akkers en bestaat vnl. uit loofhout (Beuk en Zomereik). De dichtstbijzijnde bebouwing (Hilversum) ligt op een afstand van 400 meter vanaf de telpost in het zuiden, 600 meter vanaf de telpost in het oosten en 700 meter vanaf de telpost in het noorden.

Figuur 1b. Plaats van de telpost.

Schaal 1:10000

Bij krachtige wind uit ZW en Z ondervonden we enige hinder van het verkeer uit het havengebied en van de Vreelandse weg (langs het kanaal) op een afstand resp. 400 en 800 meter van de telpost. Het sportterrein werd tijdens de tellingen niet gebruikt.

Het zicht in N en O richting is goed, meer dan 2 km. Ons bakken, de TV-toren, ligt ten NO op 2100 meter vanaf de telpost. Richting W en Z kunnen we hooguit 500 meter kijken. Het zicht in ZW-richting wordt deels belemmerd door de houtsingels langs de sportvelden. Slechts in een zeer klein aantal gevallen hebben we hiervan hinder ondervonden.

Het Corversbos en de 's-Gravelandse landgoederen maken deel uit van een boscomplex dat is gelegen tussen Bussum en Hollandse Rading en dat

in het zuiden aansluit op de bossen op de Utrechtse Heuvelrug. In het oosten van dit boscomplex vinden we nog uitgestrekte heidevelden. Tussen de heide en het bos ligt Hilversum. De Wester- en Bussumerheide, uit welke richting een groot aantal vogels komen, liggen 3-3.5 km ten NO van de telpost. Ten noorden, westen en zuiden van het boscomplex liggen de plassen, moerassen en veen-weidegebieden van de Noordelijke en Zuidelijke Vecht plassen.

Het zoeken van een geschikte telplek is zeer essentieel. Vrijwel overal zijn vogels en is vogeltrek waar te nemen; op de ene plaats meer dan op de andere. Dit is ondermeer afhankelijk van de locatie; is er gezien de ligging van het telpunt stuwving van trekvogels te verwachten of zal de trek over een veel breder vlak plaats vinden (ongestuwd)? Het stuwven is een fenomeen dat in ons land hoofdzakelijk veroorzaakt wordt door water. Langs de kust, langs de randen van het IJsselmeer en langs de randmeren gaan de vogels geconcentreerd een bepaalde richting volgen. In ons werkgebied is stuwving waar te nemen bij de Hollandse en Stichtse Brug en langs de randmeren, bv. bij Huizen en Naarden. Stuwving op kleinere schaal vindt plaats o.i.v. bepaalde accenten in het landschap. Dit kunnen zijn: overgangen van zeer open grasland of heide naar bos (en andersom; Eempolders, Loosdrecht) en overgangen van open water naar bos (Vechtstreek). Op zeer kleine schaal (microstuwving) kan de trek zich concentreren langs houtwallen en singels, bosranden en langs steden.

De keuze voor een telpost in ons werkgebied was gevallen op het Corversbos, omdat het in de eerste plaats op een trekroute ligt over de grens van nat naar droog. Uit eigen waarnemingen is nl. gebleken dat tijdens het voor- en najaar veel vogels over de 's-Gravelandse landgoederen trekken (Van Klaveren in prep.); juist over de grens van het veen-(nat) en stuwwallandschap (droog). Verwacht werd dat de trekvogels die over het boscomplex en het westelijk deel van Hilversum in ZW richting vlogen, min of meer gestuwd over het Corversbos en m.n. over de akkers zouden vliegen. In de tweede plaats ligt de telpost zeer centraal in het werkgebied en is het punt goed bereikbaar per fiets, auto en openbaar vervoer. Zowel de bossen als de akkers zijn opengesteld voor publiek; het grootste deel van het gebied is eigendom van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten. Op de akkers werden echter zeer frequent loslopende honden waargenomen, die foudragerende vogels stoorden in hun bezigheden. Soms ondervonden we enige hinder van de auto's die regelmatig over de Corverslaan heen en weer reden. Het is plezierig te kunnen melden dat een groot aantal wandelaars oprecht belangstelling toonden voor vogels en voor het telgebeuren in het bijzonder.

1.2 Ter plaatse aanwezige vogels

Tijdens alle teldagen werden naast trekkende vogels ook ter plaatse aanwezige vogels genoteerd. Door het bestuderen van het gedrag van deze vogels hebben we een idee gekregen hoe ze gebruik maken van het gebied rondom de telpost. Hier kunnen we bij de volgende tellingen profijt van hebben. Van 69 soorten werd vastgesteld dat ze op een of andere wijze gebruik maakten van het gebied. Naast rustende en fouragerende vogels werden ook groepen vogels waargenomen die van hun slaapplaatsen kwamen en/of naar de voedselgebieden gingen. (Zie bijlage 1).

De bossen rondom de akkers zijn uitermate aantrekkelijk voor verschillende soorten roofvogels, spechten, lijsters, mezen en vinken. Tijdens vrijwel alle tellingen werden Havik, Sperwer en Buizerd waargenomen. Bosuilen riepen 's morgens in de schemer veelvuldig. Er werden vier soorten spechten waargenomen, waarbij de Grote Bonte Specht het talrijkst bleek. Van de Groene Specht werden ook verschillende exemplaren gezien; één exemplaar vloog 's morgens op een vast tijdstip uit z'n slaapboom richting ontbijt (Corversbos). In totaal werden zes soorten lijsters in het gebied waargenomen. Op 25-10 waren alle soorten tegelijk in het gebied aanwezig. Mezen en lijsters maakten tijdens het trekken gebruik van de begroeiing om te rusten en te fourageren. Hetzelfde geldt voor o.a. Vink en Keep, Putter en Sijs, die vaak in grote aantallen in Beuken en Berken naar voedsel zochten of rustten. Vooral Vink en Keep waren eind november zeer talrijk aanwezig. Andere soorten als Houtsnip, IJsvogel, Winterkoning, Roodborst, Zwartkop, Vuurgoudhaan en Spreeuw werden ook in de bossen rond de telpost waargenomen.

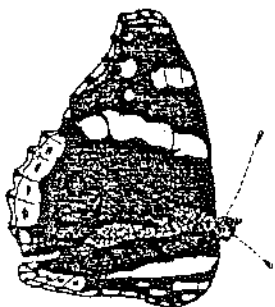
Op en boven de akkers werden 31 soorten waargenomen. Havik en Sperwer joegen de andere vogels de stuipen op het lijf, evenals een Smelleken dat op twee achtereenvolgende ochtenden jgend werd gezien. Kieviten, Graspiepers en Waterpiepers, Veldleeuwerikken, Zanglijsters en Kramsvogels sliepen in 't weer opschietende groen op de akkers, terwijl Rietgorzen liever mais als slaapplaats kozen. Tijdens de trek maakten Veld- en Boomleeuwerik, Graspieper, Witte Kwikstaart, Tapuit, Kramsvogel, Koperwiek, Kneu en Rietgors gebruik van de akkers om er te rusten en te fourageren. Putters sliepen in de singels rond de sportvelden en fourageerden op de akkers, vaak zelfs vlak bij de telpost!

Roeken en Zwarte kraaien nuttigden, samen met Holenduiven, Kauwen en Eksters de resten van de mais, die na de oogst waren achtergebleven. Tussen de Kauwen bevonden zich op 13 en 18-11 resp. 40 en 36 Noordelijke Kauwen (*Corvus monedula monedula*). Het aantal noordelijke vogels nam

af tot 2 à 3 exemplaren op 28-11. Op 13-11 verbleef één (mog. 2) Oosteuropese Kauw (*Corvus monedula soemeringii*) tussen de Noordelijke Kauwen. Ringmussen sliepen samen met Huismussen in de struiken bij het clubgebouw van de korfbalvereniging en fourageerden op de akkers. Van een aantal soorten is slaaptrek geconstateerd: Kokmeeuw (25-50 NO), Kauw (720 NNO), Zwarte kraai (50-100 N), Spreeuw (10-40 ZW), Vink (10-15 NO), Groenling (10-20 NNO), Putter (25-30 ONO), Sijs (10-20 NNO). Reeds vanaf begin september tot eind november vlogen dagelijks groepen Houtduiven van max. enkele 100-en vogels vanaf een half uur voor zonsopgang in zuidelijke richtingen. Verondersteld werd dat dit vogels waren die een slaappleats hadden in het Corversbos (of elders in de bossen oostelijk van de akkers) en voedsel gingen halen voor zichzelf of voor hun jongen. Soms vlogen de vogels in compacte groepen doelgericht ZO, meestal laag over de bomen. Reeds een uur na hun vertrek kwamen kleine groepjes terug uit ZW en vlogen precies in de richting waar ze vandaan gekomen waren. Vooral de eerste uren na zonsopgang werden veel van deze manoeuvres opgemerkt. Soms vond echter een menging plaats tussen enerzijds de voedselzoekende duiven en anderzijds trekkende Houtduiven, die in groepen van 100 exemplaren of meer vanuit N of NO kwamen aanvliegen. Hierdoor is het moeilijk een juist beeld te vormen van de aantallen van trekkende Houtduiven (zie verder 3.2 en 3.3).

1.3 Andere waargenomen dieren

Haas	4-11 en 28-11	1 ex. aanwezig
Ree	3-10	1♂ aanwezig
Rosse vleermuis	5-10	1 ex. fouragerend, later richting ZW (half uur voor zonsopkomst)
'Dwergvleermuis'	11-11	1 ex., zeer klein vleermuisje aanwezig. Vloog vlak boven obstakels (tellers, telescopen; half uur voor zonsopkomst)
Groot koolwitje	3-10	1 ex. trekkend richting ZW
Atalanta	3-10	2 ex. " richting ZW
	14-10	1 ex. " richting ZW; 1-2 ex. aanwezig
	25-10	1 ex. " richting ZZW
	2-11	2 ex. " richting ZZW
		1 ex. " na schroeven tot grote hoogte

2 Herfsttrektelling 1987

Het doel van de proeftelling was het verkrijgen van een beeld van de aantallen en soorten trekvogels die over de akkers van het Corversbos vlogen. Daarnaast is gekeken naar de wijze waarop de vogels over de telpost trokken, d.w.z. of ze gebruik maakten van het landschap en op welke wijze. Tevens is van 25 soorten bekend geworden dat ze met andere vogels mee vlogen (combinatietrek).

In dit hoofdstuk wordt in een aantal paragrafen aandacht geschonken aan de wijze van het verzamelen van de gegevens, aan de teldata en teluren en aan de weersomstandigheden, die ongetwijfeld de omvang van de trek hebben beïnvloed.

2.1 Methode van tellen

De gegevens van aantallen en soorten trekvogels zijn op zeer eenvoudige wijze verzameld. Voor de aanvang van het tellen hebben een aantal tellers de manier van tellen en het verzamelen van de gegevens met elkaar afgesproken. Er is besloten alle vogels die in zuidelijke richting vlogen te noteren. Vogelsoorten die alleen in noordelijke richting vlogen zijn ook genoteerd. Wanneer bepaalde soorten zowel N als Z vlogen, zijn alleen de zuidwaarts vliegende vogels geregistreerd. Na afloop van de telling werden van de belangrijkste trekvogels de trekrichtingen ingetekend op een kaart van het gebied (1:10000). Deze trekroutes worden in 3.2 besproken.

Met het blote oog, met de kijker en zonodig met de telescoop werd het luchtruim rondom de telpost afgezocht. Alle vogels die zichtbaar waren vanaf de telpost werden genoteerd; zo kon bij helder weer bijna $2\frac{1}{2}$ km in noordelijke richting gekeken worden en konden grote groepen Aalscholvers worden waargenomen. Bij deze proeftelling is de afstand dus geen beperking geweest.

Vanaf het begin van de telling in de vroege ochtend werden alle overtrekkende vogels per half uur genoteerd in een veldboekje (figuur 2). Daarbij werden soort en aantal opgeschreven. Tevens werd gekeken of bepaalde vogelsoorten met elkaar meevlogen (combinatietrek; zie 3.3). Van vogels die in een afwijkende richting vlogen werd ook de vlieg-richting genoteerd. Hierdoor kon na verloop van tijd o.a. van een aantal vinkachtigen slaaptrek worden geconstateerd. Het waarnemen geschiedde zowel op het gezicht, als op het gehoor. Aan het begin en tijdens de tellingen werd ook de weersgesteldheid genoteerd (zie 2.3).

17 november 87, di c.t.: Zangl. + Koperw

0900
 +.p.:
 Basuil 1p 20
 Bl. Reizer 1

Veldleeuw 2 (0910) na R⁺
 Koperwiek 2 1111111
 Merel 1

0930
 Koperwiek 11311
 Zanglijster 2
 Sneeuwgorst 1 NO
 Koolmees 2
 Merel 1
 Keep 121
 Houdbluif 21
 Kraamsvogel 2

90-100% bewisselt,
 droog, zacht 7°C,
 wind w matig-kr.

Rb. 2 ; Houdd 31
 Merel 3
 Havis 1

Wind w

Figuur 2. Aantekeningen in het veldboekje.

Na afloop van de tellingen werden de gegevens overgeschreven van het veldboekje op telformulieren (figuur 3). De gegevens op deze telformulieren zijn tijdens de uitwerking gebruikt als basis-materiaal.

Figuur 3. Uitwerking op het telformulier.

TELFORMULIER HERPENTRENTELLING (contingents Hiltz)		28 oktober 1987 (14) (4:30 uur)		
Datum		Begin + Eindtijd: 0630 - 1100 uur		
Tellers		: O. Verwilt, M. Duris, R. Snee, P. v. Klaren		
Veldtemperatuur		: 8-14°C, wind zwak (krasmatig) ZW, gedrauw, matige spels energie; on		
Waar		87% werd door tot 1000 uur. Daarna niet optr. Zwaarte per (2 min.)		
Tijd	Soort	Aantal	Stichting	Hoogte
0630	Koperwiek	27		
	Zanglijster	21		
	Veld	2		
	Ratone	2		
	Kraamsvogel	1		
	Muis	3		
	Roodborst	2		
	Kraai	1		4 veld
	Hagedis	1		
	Reiger	2		
	Kopduiker	34		
	Zanglijster	12		
	Hagedis	2		
	Veld	4		
	Veld	67		
	Kraamsvogel	9		
	Kraamsvogel	4		
	Keep	25		
	Ratone	27		
	Sneeuw	28		1 groep 25 or.
0930	Sneeuw	4		
	Veld	34		
	Keep	15		
	Sneeuw	97		
	Kraamsvogel	11		
	Graafpiper	6		
	Graafpiper	1		
	Sneeuw	2		
	Sneeuw	1		
	Graafpiper	1		
	Veld	3		
	Ratone	1		
	Kraamsvogel	5		
0800	Graafpiper	6		(2 groepen)
	Veld	9		
	Kraamsvogel	7		
	Veld	1		NO
	Graafpiper	6		
	Ratone	1		

Hoogte wordt in 5-kat. opgegeven A + 0-10m / B + 10-50m / C + 50-100m

2.2 Teldata en teluren

De tellingen hebben plaatsgevonden gedurende 26 dagen, in de periode van 7 september tot en met 29 november (figuur 4).

Figuur 4. Teldata.

september	7	15	28	30								4 dagen	
oktober	3	5	7	14	22	23	24	25	26	28	10		
november	2	4	6	9	11	13	15	17	18	25	28	29	12

In totaal is gedurende 101 uur en 25 minuten naar trekvogels gekeken; in september 14 uur en 35 min. (4 ochtenden), in oktober 46 uur (10) en in november 40 uur en 50 min. (12). De kortste tijd was 1½ uur (op 25-11), de langste 7 uur (3-10). In het volgende overzicht worden de teltijden weergegeven (figuur 5).

Figuur 5. Overzicht teltijden (incl. correcties), tellingen 1987.

Tijden trektellingen	Zonsopgang	Gecorr. zonsopg.	LWVT-tijden	Gecorr. tijden
duur	52°NB-5°OL	(min 6 minuten)	ocht.tell.	trektellingen
7 sept 0845-1045 2.00u	0701	0655	0625-0855	- - - - -
15 0750-1050 3.00	0715	0709	0639-0909	- - - - -
28 0615-0920 3.05	0635(w.t.)	0629	0559-0829	0615-0845
30 0600-1230 6.30	0639	0633	0603-0833	0600-0830
3 okt 0600-1300 7.00	0644	0638	0608-0838	0600-0830
5 0610-1125 5.15	0647	0641	0611-0841	0610-0840
7 0600-1030 4.30	0651	0645	0615-0845	0600-0830
14 0630-1130 5.00	0703	0657	0627-0857	0630-0900
22 0630-1030 4.00	0716	0710	0640-0910	0630-0900
23 0615-0830 2.15	0718	0712	0642-0912	0630-0830
24 0615-0915 3.00	0720	0714	0644-0914	0645-0915 1)
25 0630-1200 5.30	0722	0716	0646-0916	0630-0900
26 0630-1130 5.00	0724	0718	0648-0918	0630-0900
28 0630-1100 4.30	0728	0722	0652-0922	0700-0930
2 nov 0630-1130 5.00	0737	0731	0701-0931	0700-0930
4 0630-1000 3.30	0740	0734	0704-0934	0700-0930
6 0630-1100 4.30	0743	0737	0707-0937	0700-0930
9 0700-0900 2.00	0749	0743	0713-0943	0700-0900
11 0700-1030 3.30	0753	0747	0717-0947	0700-0930
13 0700-1030 3.30	0756	0750	0720-0950	0730-1000
15 0730-1000 2.30	0759	0753	0723-0953	0730-1000
17 0700-1030 3.30	0803	0757	0727-0957	0730-1000
18 0700-1130 4.30	0805	0759	0729-0959	0730-1000
25 0730-0900 1.30	0816	0810	0740-1010	0730-0900
28 0750-1230 4.40	0821	0815	0745-1015	0800-1030
29 0750-1000 2.10	0822	0816	0746-1016	0800-1000

w.t. = wintertijd

1) om 0615 begonnen, dus gecorrigeerde tijd verschilt een kwartier

Om de telresultaten van de verschillende ochtenden met elkaar te kunnen vergelijken moesten achteraf de teltijden worden aangepast. In het overzicht (figuur 5) wordt de tijd van zonsopgang weergegeven, zoals deze geldt voor de telpost, liggend op $57^{\circ}88'79''\text{NB}$ en $6^{\circ}46'47''\text{OL}$. Van de standaard-tijden voor zonsopgang, geldend voor $52^{\circ}\text{NB}-5^{\circ}\text{OL}$, moesten 6 minuten worden afgetrokken. Met de tellingen moest dus officieel 6 minuten eerder begonnen en geëindigd worden. Om de resultaten vergelijkbaar te kunnen maken is deze correctie toegepast op de teltijden van de trektellingen. De LWVT (Landelijke Werkgroep Vogeltrektellen) geeft als richtlijn voor de teltijden voor ochtendtellingen (begin tot einde) aan: $\frac{1}{2}$ uur voor tot 2 uur na zonsopgang. In het overzicht worden zowel de tijden zoals ze hadden moeten zijn, als de gecorrigeerde teltijden weergegeven (laatste twee kolommen). Op de telformulieren (figuur 5) kon gemakkelijk deze correctie plaatsvinden, omdat hierop de telresultaten per halfuur waren aangegeven. (Indien echter de aantallen per kwartier waren genoteerd zou de fout, die nu ontstaat doordat officiële en gecorrigeerde teltijden niet geheel overeenkomen, kleiner zijn. Nu bedraagt de fout in de teltijden maximaal 18 minuten). Zoals in het overzicht wordt weergegeven is tijdens vrijwel alle tellingen langer doorgeteld dan 2 uur na zonsopgang. Tijdens 8 ochtenden is zelfs $\frac{1}{2}$ uur eerder begonnen. Het is ons gebleken dat Vinken m.n. reeds 1 uur voor zonsopgang massaal kunnen trekken. De tellers waren daardoor dan ook niet (in bed) te houden; ze kleumden in de vroege ochtend liever een $\frac{1}{2}$ uurtje extra, dan dat ze enkele tientalle Vinken moesten missen. In vier gevallen is een $\frac{1}{2}$ tot 1 uur eerder gestopt met tellen, in de meeste gevallen vanwege slechte weersomstandigheden en (daardoor) sterk verminderde trek (in totaal 2.30 uur). In totaal is in de vroege ochtend 4.25 uur en in de late ochtend 35.20 uur extra geteld. ('Vroege ochtend' wil zeggen: eerder dan $\frac{1}{2}$ uur voor zonsopgang en 'late ochtend' wil zeggen: later dan 2 uur na zonsopgang). De resultaten van de tellingen van 7 en 15 september worden met enige terughoudendheid gebruikt, omdat veel te laat met deze tellingen is gestart: de fout in de teltijd is meer dan 1 uur.

2.3 Het weer tijdens de tellingen

Aan het begin van iedere telling werd het weer genoteerd. Traden daarna, in de loop van de ochtend veranderingen op dan werden deze ook opgeschreven. In het volgende overzicht (figuur 6) worden de weersomstandigheden tijdens de trektellingen besproken en wordt het verloop van de trek over het seizoen a.d.h.v. deze gegevens in het kort

toegelicht. (De aantallen trekvogels die onder deze weersomstandigheden werden waargenomen worden in 3.2 besproken).

De trek kwam in september traag op gang. Een langdurige depressie zorgde tot half september voor veel wind uit ZW-NW en veel bewolking waaruit regelmatig regen viel. Ook op 28-9 vielen enige buien, de temperatuur lag tussen 12 en 18°C en de min. temperatuur daalde tot 3°C. De trek was nog steeds matig en kwam pas in de loop van de ochtend op gang. Op 29-9 draaide de wind naar NNO en op 30-9 kwam de wind uit ZO-NO richting en was er geen bewolking. De nacht ervoor was helder geweest en de min. temperatuur was gedaald tot 2°C. Op deze dag kwam de trek bijzonder vlot op gang en vlogen de vogels lang door. Het mooie weer van 30-9 hield nog enige dagen aan, maar op 3-10 nam de wind toe tot hard ZZO en was er minder trek te bespeuren. Op 5-10 nam de wind af tot zwak ZZO en de temperatuur steeg enkele graden. De bewolking was wisselend en er was veel zon. Er werd deze dag een opleving van de trek geconstateerd. Een dieptepunt in het verloop van de trek, op 7-10 werd waarschijnlijk veroorzaakt door een depressie, die zorgde voor een krachtige ZW wind en veel regen in de nacht van 6 op 7-10.

Figuur 6. Overzicht van de weersomstandigheden.

(Achtereenvolgens: wind, bewolking, neerslag, temperatuur)

sept	7	W zwak-krachtig; 80-100% toen.; droog ; 15-18°C
	15	ZW zwak-WNW v.kracht.; 10-50% toen., cumul.; droog ; 12-18°C
	28	WNW zwak-matig; 30-90% wiss.; buien; 3-12°C
	30	NO zwak-ZO v.krachtig; 0% ; droog; 2-15°C
okt	3	ZO zwak-ZZO kr.-hard ; 0% ; droog; 4-15°C
	5	ZZO zwak-matig; 10-70% wissel.; droog; 6-17°C
	7	ZW v.kracht.; 20-50% wissel.; droog na veel regen in de nacht; 6-16°C
	14	ZZW matig-v.kr.; 30-70% wiss., cumul.; droog ; 8-14°C
	22	ZW zwak-matig; 100% oplossend, mist ; droog; 4-12°C
	23	O zwak ; 0% , mist-grondmist ; droog ; 2-11°C
	24	NO-NW zwak ; 100-95%, mist; droog ; 3-12°C
	25	ZZW geen-zwak; 90-0% oploss., grondmist; droog; 1-15°C
	26	O-ZO matig-krachtig; 0% ; droog ; 1-12°C
	28	ZW zwak-matig; 90-100% ; buien-regen ; 8-14°C
nov	2	N-NW zwak-matig; 10-60% wiss., heilig; droog; 6°C
	4	O-OZO zwak; 100%, zware mist oploss.; droog; 5-9°C
	6	N zwak-ZO zwak draaiend; 95-100% droog; 5-9°C
	9	ZO zwak-matig; 100%, mist; lichte motregen; 3-5°C
	11	WZW zwak-ZW matig-v.kr.; 60-90% toen.; droog-buien; 7°C
	13	ZW krachtig-hard ; 0-40% wissel. ; droog; 5-7°C
	15	ZW zwak-matig ; 50-100% toen.; droog ; 4-7°C
	17	W matig-v.kr. ; 90-100% ; droog-spetters; 7°C
	18	veranderl. ZO-ZW zwak-matig; 5-50% wiss., gr.nevel; droog; 3-10°C
	25	O krachtig-hard; 100% ; buien-regen; 4°C
	28	NO geen-zwak; 90-100%, gr.nevel ; droog-spetters; -1-1°C
	29	ZW zwak-matig; 50-90% toen., heilig ; droog; 0-2°C

De aantallen vogels waren aanzienlijk kleiner. Daarna beleefden we, na een aantal dagen met stormachtige WZW wind een geweldige opleving van de trek op 14-10. De wind was afgenomen tot matig ZZW, de bewolking was wisselend met cumulus en het was droog. Er werden grote aantallen vogels waargenomen (zie 3.2). Op 16 en 17-10 zorgde een depressie opnieuw voor een stormachtige wind uit WZW, met regenbuien. Daarna draaide de wind naar ZO en bleef het weer rustig tot 21-10. Een volgend lagedrukgebied bracht mist en regen en wind uit ZW. Op 22-10 werd een minimum aan vogels waargenomen. Op deze dag en de volgende twee teldagen viel de trek tegen, veroorzaakt door mist, die enkele dagen vooral in de ochtend zeer hardnekkig was. Op 24-10 was er evenwel veel trek, maar konden de vogels door de laaghangende bewolking niet worden geteld. De trek herleefde op 25-10, na een heldere nacht van 24 op 25-10. Er was slechts grondmist, die, evenals de bewolking snel oplosste. De wind was zwak ZZW. Op 26-10 speelde de trek zich, tijdens een krachtige OZO wind, vooral op grote hoogte af, waardoor het tellen bemoeilijkt werd. Ondanks veel bewolking en buien, die in de loop van de ochtend van 28-10 overgingen in regen, werden op deze dag bij een zwakke ZW wind nog grote aantallen vogels waargenomen.

Na een aantal zachte dagen met nevel, lichte regen en veel bewolking en met wind draaiend van ZO via ZW naar NW, was het op 2-11 wisselend bewolkt, met veel zon en een zwakke N wind. Op deze dag werden bijzonder grote aantallen vogels waargenomen. Op 4, 6 en 9-11 was het zwaar bewolkt tot mistig en bleef het aantal waargenomen vogels klein. (Op 4-11 was er evenwel veel trek, maar de vogels vlogen bóven de mist). Op 11-11 was er door opklaringen en droog weer een opleving van de trek. Door een krachtige tot harde ZW wind op 13, 15 en 17-11 en bij een overwegend zware bewolking waaruit op 17-11 regen viel werden er tijdens deze dagen weer minder trekvogels waargenomen. Grotere aantallen werden op 18-11 onder gunstiger weersomstandigheden, -zwakke ZO-ZW wind, veel zon en droog- genoteerd. Eind november werd gekenmerkt door een groot aantal depressies die elkaar snel opvolgden en veel regen en wind uit noordelijke richtingen brachten. Op 25-11 werden zeer weinig vogels waargenomen. Er stond een harde O wind, met regen uit een geheel bewolkte hemel. Een NO wind zorgde op 28-11 even voor een opleving van de trek. Op 29-11 was de wind zwak ZW en was het half bewolkt, maar werden er maar weinig vogels waargenomen. Waarschijnlijk was op deze laatste teldag de trekdrift reeds grotendeels afgenomen en waren de meeste vogels doorgetrokken.

3 Resultaten

Alvorens over te gaan tot de bespreking van de soorten die tijdens de tellingen zijn waargenomen, wordt eerst aandacht geschonken aan de wijze waarop de gegevens worden weergegeven. In de tweede paragraaf worden het aantal exemplaren en soorten in het kort besproken en zullen ook de trekrichtingen aan de orde komen. In 3.3 wordt een beschrijving gegeven van alle (83) waargenomen soorten. Voor de algemenere soorten trekvogels vindt dit plaats in de vorm van grafieken, diagrammen en een korte beschrijving. Voor soorten die veel schaarser zijn doorgetrokken wordt volstaan met een korte bespreking van de vogel.

3.1 Verwerking en weergave van de gegevens

Na de telling zijn, zoals reeds in 2.1 werd aangegeven (fig. 3) de gegevens uit het veldboekje overgeschreven op telformulieren. Op deze formulieren is per halfuur af te lezen hoeveel vogels van welke soort zijn doorgetrokken. Na optellen werden onderaan het telformulier het totaal aantal exemplaren en soorten geschreven. Deze totalen werden op een totaallijst genoteerd zodat in één oogopslag de verschillen in soorten en aantallen vogels tussen de teldagen onderling duidelijk werden. Aan de hand van de gecorrigeerde teltijden werden de tijden op de telformulieren ingedeeld in halfuur 1, halfuur 2 enz. Maximaal zijn 14 halfuren (hu) geteld (3-10).

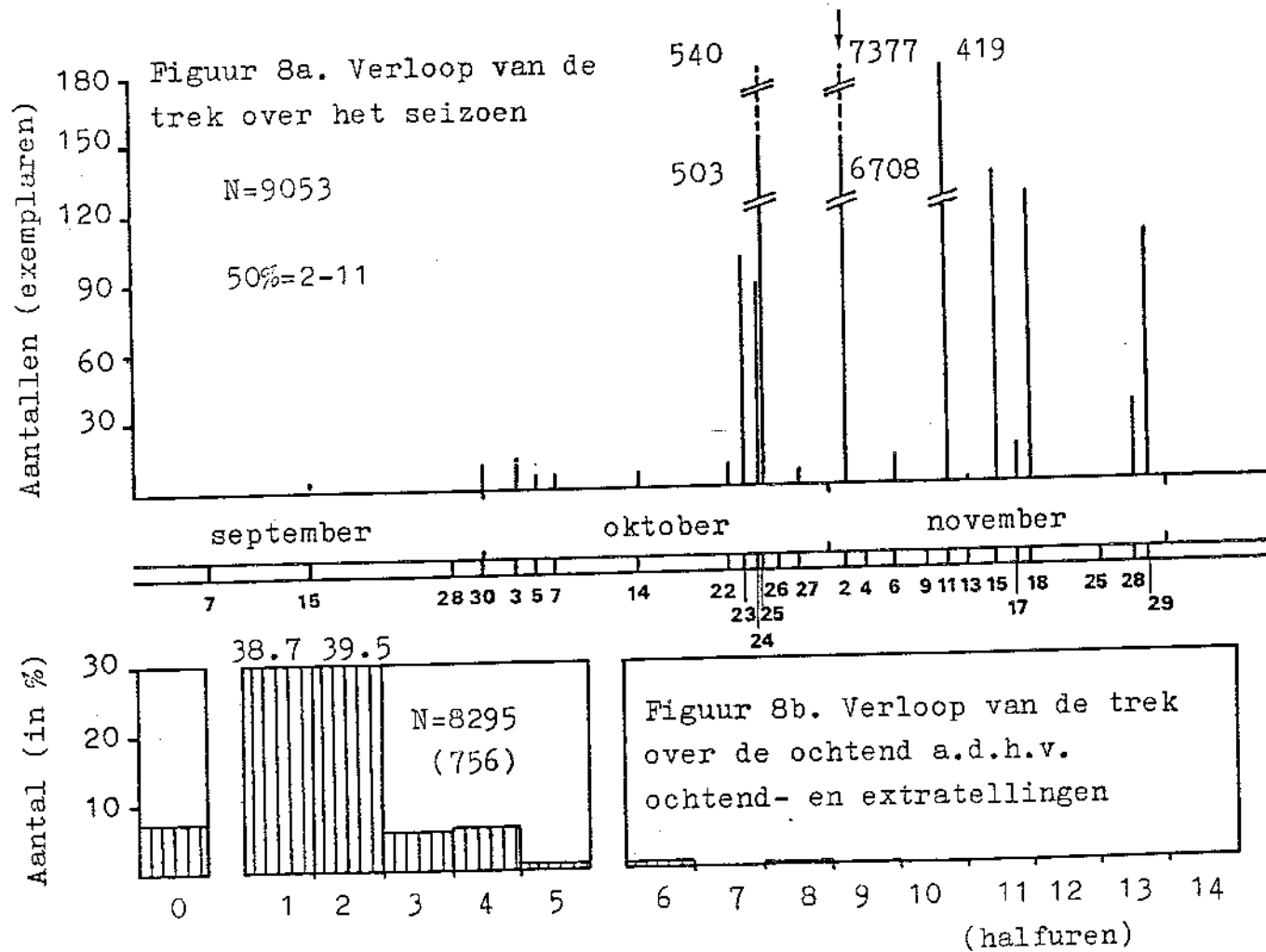
Daarna werden de aantallen per soort, per teldag en per halfuur in een schema weergegeven (figuur 7).

Zanglijster (1041)							Totaal per teldag		
	1/2 uur 1	2	3	4	5	extra 1/2 uren	sept	ochtelling	ochtelling+extra
sept 7									
15									
21	19	27	18	22	26	6:25 7:10	112 (10.8%)	147 (14.1%)	
30	21	30	34	27	41	6:42 7:23 8:2 9:3 10:13:2	153 (14.7%)	194 (18.6%)	
okt 3	18	6	2	7		6:6 7:4 8:4 9:4 12:1	33 (3.2%)	54 (5.2%)	
5	26			7	12	6:21 7:9 8:2 9:3 10:11	45 (4.3%)	91 (8.7%)	
7	16		1	1		0:3 7:1	18 (1.7%)	22 (2.1%)	
14	6	19	15	10	5	6:25 7:6 8 10 9:2 10:5	55 (5.3%)	113 (10.8%)	
22	10	12	5	4	7	6:8 7:14 8:1	38 (3.6%)	61 (5.9%)	
23	2			1		0:3	3 (0.3%)	6 (0.6%)	
24	19	8	1	2	12	0:32	42 (4.0%)	74 (7.1%)	
25	29	10	7	8	5	6:8 7:10 8 3 9 7 10:3:1:1	59 (5.7%)	91 (8.7%)	
26	33	6	9	5	18	6:10 7:3 8:4 9:5 10:1	71 (6.8%)	94 (9.0%)	
28	12			5	5	0:21 6:3 7:5 8:3	22 (2.1%)	54 (5.2%)	
nov 2	2		1			0:7	3 (0.3%)	10 (1.0%)	
4	2	1					3 (0.3%)		
6	1				1	7:1	2 (0.2%)	3 (0.3%)	
9	3	3	8				14 (1.3%)		
11	1	1	1				3 (0.3%)		
13	1					0:1	1 (0.1%)	2 (0.2%)	
15									
17	2						2 (0.2%)		
18						0:2		2 (0.2%)	
25									
28						0:1		1 (0.1%)	
29									
Totaal	223	123	102	99	132	0:6 7 6:12 7:6 8 8:37 9:24 10:21 11:1 12:1 13:7	679 (65.2%)	extra 562 (54.5%)	
21dgn	(21.4%)	(11.8%)	(9.8%)	(9.5%)	(12.7%)	(6.4%) (11.1%) (8.4%) (7.5%) (2.1%) (2.0%) (0.1%) (0.1%) (0.2%)			

Figuur 7.

Na optelling en berekening van de percentages werd een overzicht ver-
 regen van het verloop van de trek voor de soort over het seizoen én
 over de ochtend. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen de ochtendtel-
 ling ($\frac{1}{2}$ uur vóór tot 2 uur na zonsopgang) en de extra getelde half-
 uren (vroeg- en late ochtend; zie 2.2). Vervolgens zijn per soort de
 aantallen weergegeven in een grafiek (verloop gedurende het seizoen)
 en in een diagram (verloop van de trek gedurende de ochtend; figuur 8).

Figuur 8. Overzicht van het verloop van de trek van de Grauwe gans.

In de grafiek wordt het aantal uitgezet tegen de tijd. Op het tijdbalk-
 je onder de grafiek worden de teldagen aangegeven. De doorgetrokken
 lijnen in de grafiek stellen de aantallen voor die zijn waargenomen tij-
 dens de ochtendtelling. De onderbroken lijnen geven de aantallen aan
 die gedurende de extra halfuren zijn geteld. Samen vormen deze lijnen
 het totaal per teldag. Wanneer de lijnen worden onderbroken door twee
 schuine streepjes, dan wil dat zeggen dat het aantal vogels groter is
 dan in de grafiek kon worden aangegeven. Naast de streepjes wordt dan
 het werkelijke aantal exemplaren vermeld. De zwarte pijltjes boven de

lijnen geven de datum aan waarop 50% van het totaal aantal van de soort is doorgetrokken. Alle aantallen van 7 en 15-9 worden door een onderbroken lijn weergegeven. Het getal bij de letter N geeft het totaal aantal exemplaren weer, dat is verwerkt in de grafiek (inclusief 7 en 15-9; voor de percentages die bij de soortbeschrijving worden gegeven zijn deze data niet gebruikt). In het diagram is het percentage waargenomen vogels uitgezet tegen de halfuren. Het eerste blok (hu 0, vroege ochtend) geeft het percentage weer van het aantal vogels dat overtrok 1 uur voor zonsopgang (dus $\frac{1}{2}$ uur vóór de officiële teltijd). Blok 1-5 stellen de ochtendtelling voor en 6-14 zijn de extra hu 6-14 (late ochtend), dus alle hu later dan 2 uur na zonsopgang. De percentages in het diagram zijn verkregen door per soort de totaal-aantallen per hu te delen door het totaal aantal waargenomen vogels x 100%. De aantallen van 7 en 15-9 zijn hierin niet verrekend. Het getal bij N is het totaal van de ochtendtellingen (hu 1-5 ; tussen haakjes het totaal van de extra halfuren 0 en 6-14), van 28-9 t/m 29-11 (24 teldagen). Wanneer het percentage uitstijgt boven 30% dan wordt boven de kolom het werkelijke percentage aangegeven.

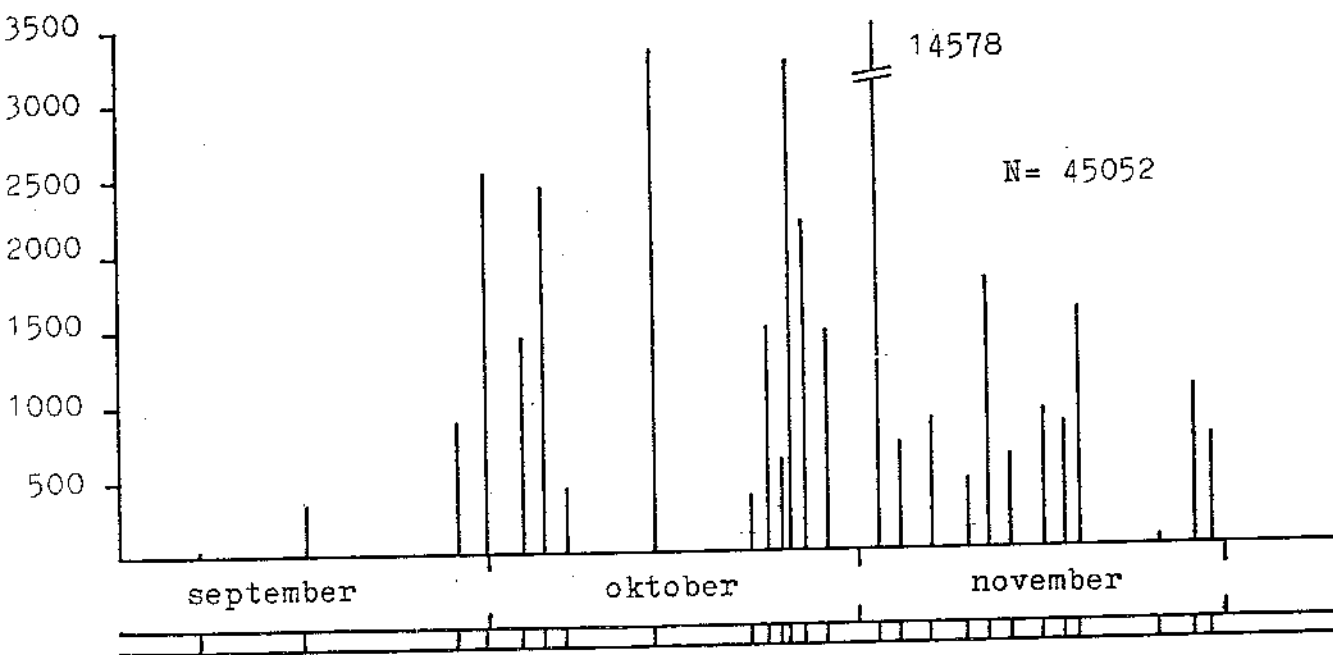
3.2 Aantallen exemplaren, aantal soorten en trekrichtingen

Gedurende een periode van 3 maanden hebben we alle trekvogels boven de telpost en de wijde omgeving geteld. Daarnaast hebben we ook gekeken hoe de vogels van het landschap gebruik maakten en in welke richting ze vlogen. Dit was noodzakelijk om naderhand een definitieve plek voor de telpost te kunnen vaststellen.

Uit de telresultaten (3.3) blijkt dat er zeer veel trekbewegingen hebben plaatsgevonden boven en langs de akkers van het Corversbos. In totaal werden meer dan 45000 vogels in 83 soorten waargenomen. Nu al mag gezegd worden dat de proeftelling zonder meer geslaagd is!

Begin september was er weinig trek (zie fig. 9). Het weer speelde dan ook niet mee. Op 30-9 werden door een plotselinge weersverbetering driemaal zoveel vogels waargenomen als op 28-9. Er was vooral trek van Sperwer, Kievit, Graspieper, Witte kwikstaart, Heggemus, Zanglijster, Vink, Sijs en Kneu. Na verminderde trek op 3-10 was op 5-10 weer een opleving te bespeuren, met veel Graspiepers, Witte kwikstaarten, Heggemussen, Kepen, Kneuen en Rietgorzen, maar vooral veel Spreeuwen en Vinken. De aantallen van m.n. Graspieper, Spreeuw en Vink waren op 7-10 door slecht weer aanzienlijk kleiner en daalden tot die van half september. Na de dagen met slechte weersomstandigheden werden op 14-10 onder zeer gunstige omstandigheden grote aantallen Boerenzwaluwen, Graspiepers, Koperwieken, maar vooral Veldleeuwerikken,

Vinken en Kneuen waargenomen. Het aantal Veldleeuwerikken en Vinken bedroeg resp. 31 en 20% van het totaal van deze soorten en het aantal Kneuen maar liefst 34%! Daarna daalde het aantal vogels weer tot een minimum op 22-10. Laaghangende bewolking was er de oorzaak van dat op 24-10 overvliegende Grauwe ganzen, Spreeuwen en Vinken niet geteld konden worden.

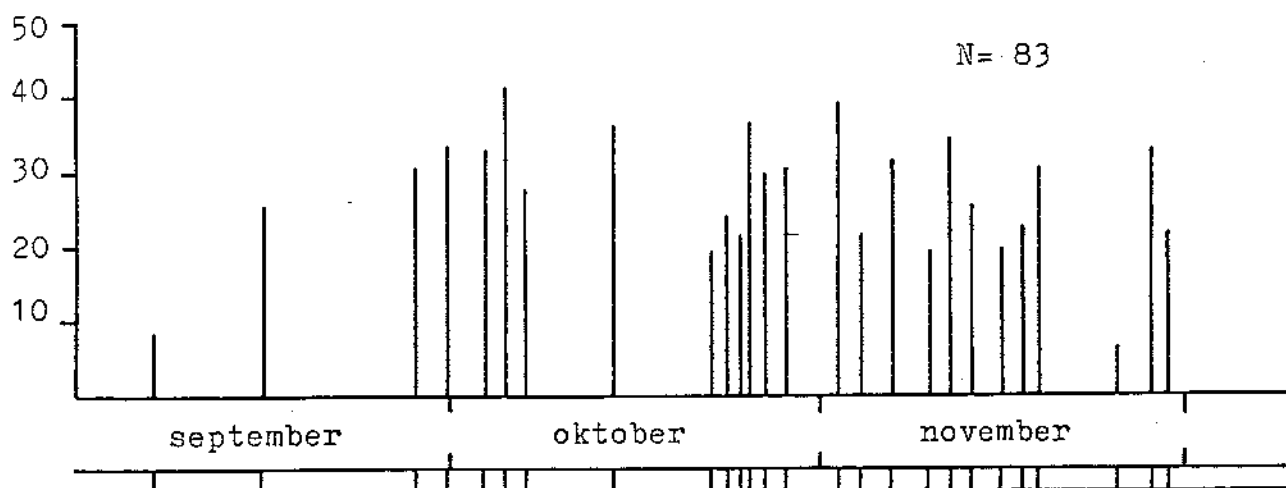
Figuur 9. Aantal exemplaren per teldag.

Op 25-10 werden de eerste Kleine zwanen gezien. Er was onder gunstige omstandigheden veel trek van Grauwe ganzen, Veldleeuwerikken, Graspiepers, Kramsvogels, Spreeuwen, Vinken en Kepen. Er werden zeer veel Koperwieken waargenomen: 31% van het totaal van deze soort. Een krachtige O wind zorgde op 26-10 voor veel Veldleeuwerikken. Op 28-10 trokken ondanks de regen veel Vinken en vooral grote aantallen Spreeuwen door. Een heel bijzondere dag was 2-11. Op deze dag werden binnen 2½ uur 6700 Grauwe ganzen waargenomen (in totaal deze ochtend meer dan 7300, 31% van het totaal van deze soort). Verder was er streke trek van Aalscholwers, Kieviten, Houtduiven, Kramsvogels, Roeken en Vinken. Ook het aantal Spreeuwen lag uitzonderlijk hoog: 4200 ex. (46%). In totaal werden op deze dag bijna 14600 vogels waargenomen! Mist speelde ook begin november de vogels parten en de aantallen bleven laag. Een aantal soorten vloog boven de mist. Gunstiger weer zorgde op 11-11 voor een opleving van de trek van vnl. Grauwe gans, Kievit, Houtduif, Kramsvogel, Spreeuw en Vink. Door wisselvallig weer werden tot eind november wisselende, maar vooral kleine aantallen vogels waargenomen. De talrijkste soorten waren steeds Grauwe gans, Houtduif, Kramsvogel,

Spreeuw en Vink. Op 28-11 trokken vooral veel Houtduiven, Vinken en Kepen door. De vogelsoorten die het talrijkst zijn doorgetrokken zijn in de 'top-tien' vermeld. In bijlage 2 worden per teldag de aantallen per soort weergegeven.

Top tien:	1	Grauwe gans	9053 ex.	6	Kramsvogel	2005
	2	Spreeuw	9032	7	Graspieper	1837
	3	Vink	7761	8	Veldleeuwerik	1485
	4	Houtduif	3497	9	Zanglijster	1041
	5	Koperwiek	2629	10	Keep	950

Figuur 10 toont een beeld van de aantallen vogelsoorten die per teldag werden waargenomen.

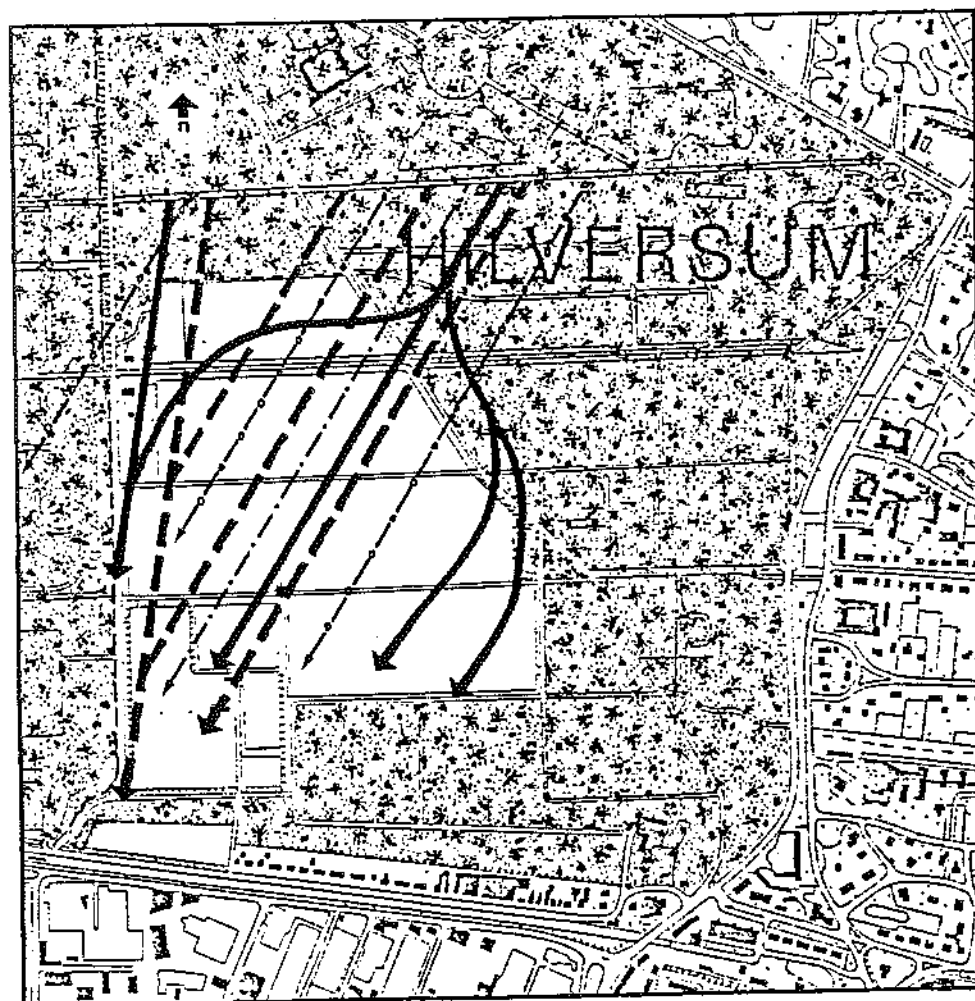
Figuur 10. Aantal soorten per teldag.

Hoewel de aantallen van veel soorten ons verrast hebben, hebben we toch ook een aantal vogelsoorten gemist. Zo werden er bijvoorbeeld geen Wespddieven en Boomvalken, weinig soorten steltlopers en geen Tortelduiven waargenomen. De aantallen van Riet- en Brandgans, roofvogels (behalve Sperwer), steltlopers (behalve Kievit), Gierzwaluw en echte zwaluwen, kwikstaarten en kleine zangers vielen achteraf een beetje tegen. Door vroeger in het seizoen, bijvoorbeeld in augustus te beginnen met tellen wordt de kans op een groter aantal soorten verhoogd. Ook zullen daardoor van een aantal soorten aan het eind de totalen hoger kunnen uitvallen.

Trekrichtingen

Zoals reeds in 2.1 is vermeld, zijn van een aantal vogelsoorten de trekroutes na afloop van de tellingen op kaart ingetekend. In de figuren 11 en 12 worden van negen vogelsoorten de gekozen trekroutes

aangegeven. In de eerste figuur is te zien dat een aantal soorten dezelfde route kiest in ZW-richting over de akkers.

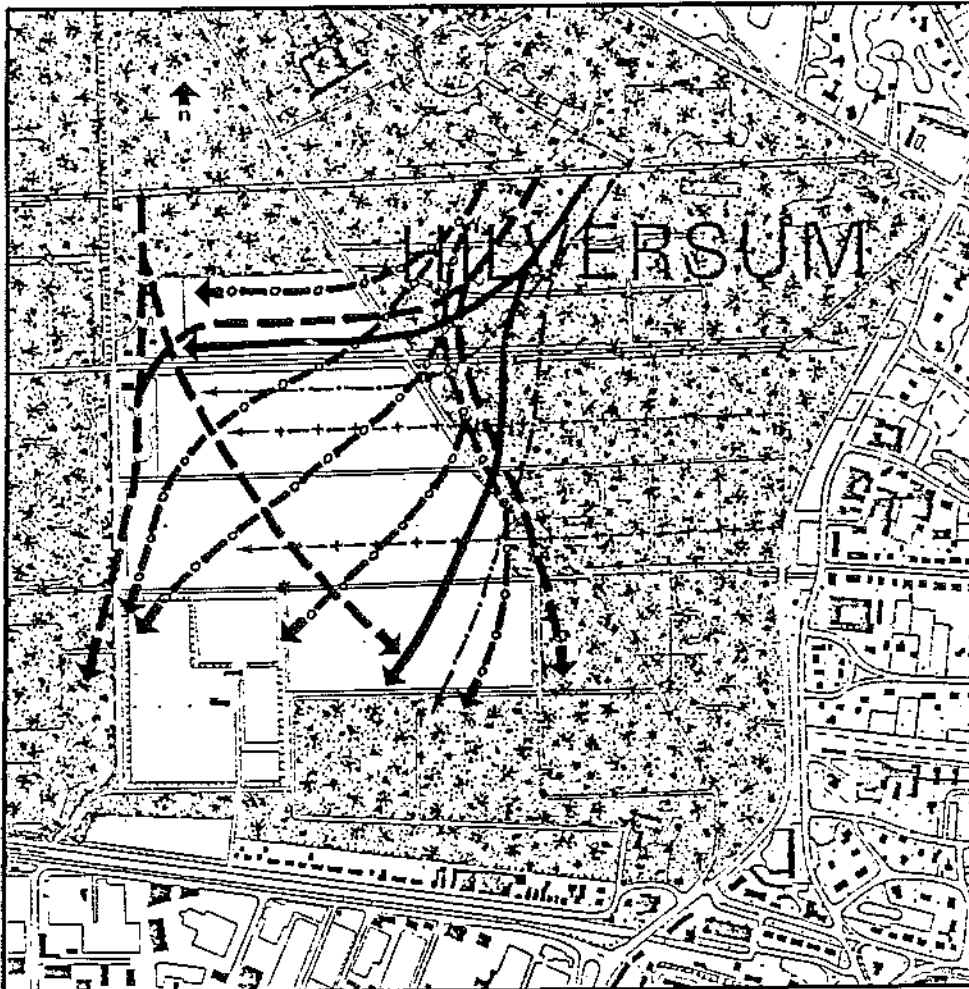
Figuur 11.

- Grauwe Gans
- - - Kievit
- Spreeuw
- Vink

Figuur 12 toont een veel complexer beeld, veroorzaakt doordat een aantal soorten verschillende trekroutes koos, dus niet alleen ZW. Aan de hand van een beschrijving van de gekozen trekroutes van een aantal soorten wordt een beeld geschetst van de bewegingen die boven de telpost plaatsvonden. In 3.3 wordt per soort een korte beschrijving van de trekrichting gegeven.

De meeste vogelsoorten trokken in ZW-richting. Aalscholvers, Kleine zwanen en ganzen werden ook vaak op grote afstand van de telpost waargenomen. Roofvogels als Blauwe kiekendief en Buizerd waren na het schroeven vaak moeilijk meer te volgen; ze verdwenen vaak in zuidelijke of westelijke richtingen. Sperwers waren echter goed te volgen; ze trokken veelal laag over de bomen richting WZW. Ze vermeden daarbij het open landschap. Kieviten en Spreeuwen vlogen vaak in breed-front over, waarbij Spreeuwen ook nog gebruik maakten van de westelijke bosrand en daarlangs in meer Z-richting vlogen. Houtduiven kwamen uit twee richtingen aanvliegen, nl. over de 's-Gravelandse landgoederen (uit N) en

over de Westerheide (uit NO). Bij de akkers aangekomen splitste de eerstgenoemde groep in tweeën. De vogels vlogen vervolgens óf langs de bosrand ZZW (net als de Spreeuwen) óf dwars over de akkers ZO. De andere groep volgde net als de Sperwers de route over de houtsingel en voegden zich bij de andere Houtduiven langs de bosrand. Andere groepjes duiven volgden de oostelijke bosrand in ZO richting.

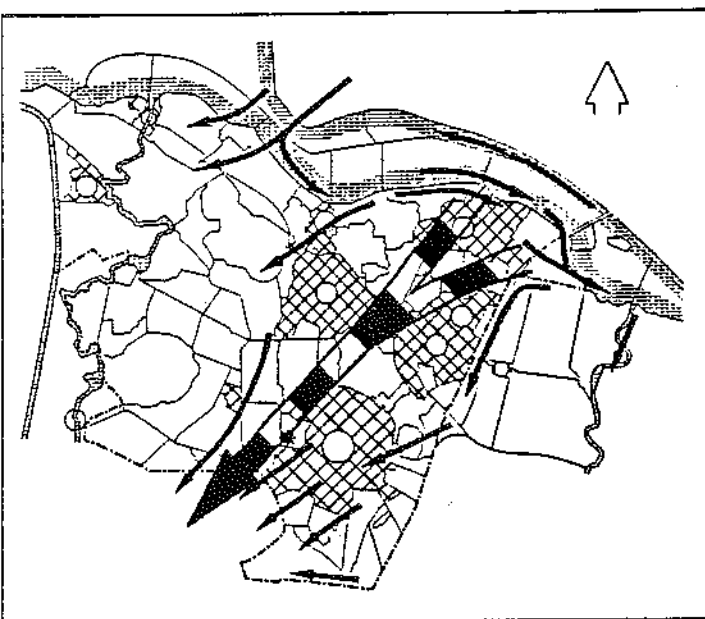

Figuur 12.

- ← Sperwer
- ← Houtduif
- ← Zanglijster/
- ← Koperwiek
- ← Kramsvogel
- ← Roek

De meeste zangvogels vlogen richting ZW. Lijsters en vinkachtigen maakten duidelijk gebruik van de bosranden en de noordelijke houtsingel. Ze vermeden de akkers óf vlogen direkt vanaf de TV-toren schuin over de akkers op de telpost aan in ZW richting. Volgden ze de oostelijke bosrand, dan werd later de route weer gecorrigeerd naar ZW. De trekrichting van mezen en kleine zangers was moeilijker vast te leggen. Ze maakten tijdens het trekken gebruik van de bosranden en de singels en vlogen door de begroeiing heen. Een aantal mezen werd in groepjes waargenomen, vliegend langs de bosrand van Gooilust in Z richting. De trekrichting van de Roek tenslotte was wel heel opvallend. Alle waargenomen exemplaren trokken van O naar W over de telpost.

De meeste vogels kwamen vanuit N en NO aanvliegen. Bij de akkers aangekomen kozen veel vogels een route langs de bosranden of de kortste route over de akkers, op de telpost aan. Blijkbaar vlogen ze liever niet gewoon óver de akkers in ZW richting. Waar de vogels vandaan komen is nog niet helemaal duidelijk. De vogels die over de telpost vliegen hebben waarschijnlijk een trekroute gevolgd langs de randmeren en kwamen wellicht via de Stichtse Brug boven het 'Oude Land' terecht. Ten westen van de Eempolders vervolgden ze hun tocht in ZW richting, tussen Laren en Bussum door, over de Bussumer- en Westerhei en over Hilversum tot ze bij het Corversbos uitkwamen (figuur 13).

Figuur 13. Trekrichtingen.

- ← (hoofd)trekroute
- ← reeds bekende trekrichtingen
- * telpost
- ▨ stedelijk gebied

(Naar Jonkers e.a. 1987).

De vogels vlogen dus waarschijnlijk, min of meer gestuwd, vanaf de randmeren in ZW richting en werden vervolgens door ons vanaf de telpost Corversbos geteld. Het zou zeer de moeite waard zijn als we een paar keer mochten kijken vanuit de TV-toren, die precies op de route staat van de trekvogels. Want, zo blijkt nu, we hadden waarschijnlijk geen betere lokatie kunnen uitkiezen als deze telpost. Misschien dat we over een paar jaar, bijvoorbeeld in 1992, nog eens besluiten om op de grens van de Bussumer- en Westerhei een telpost op te richten om te kijken of bovenstaande theorie klopt!

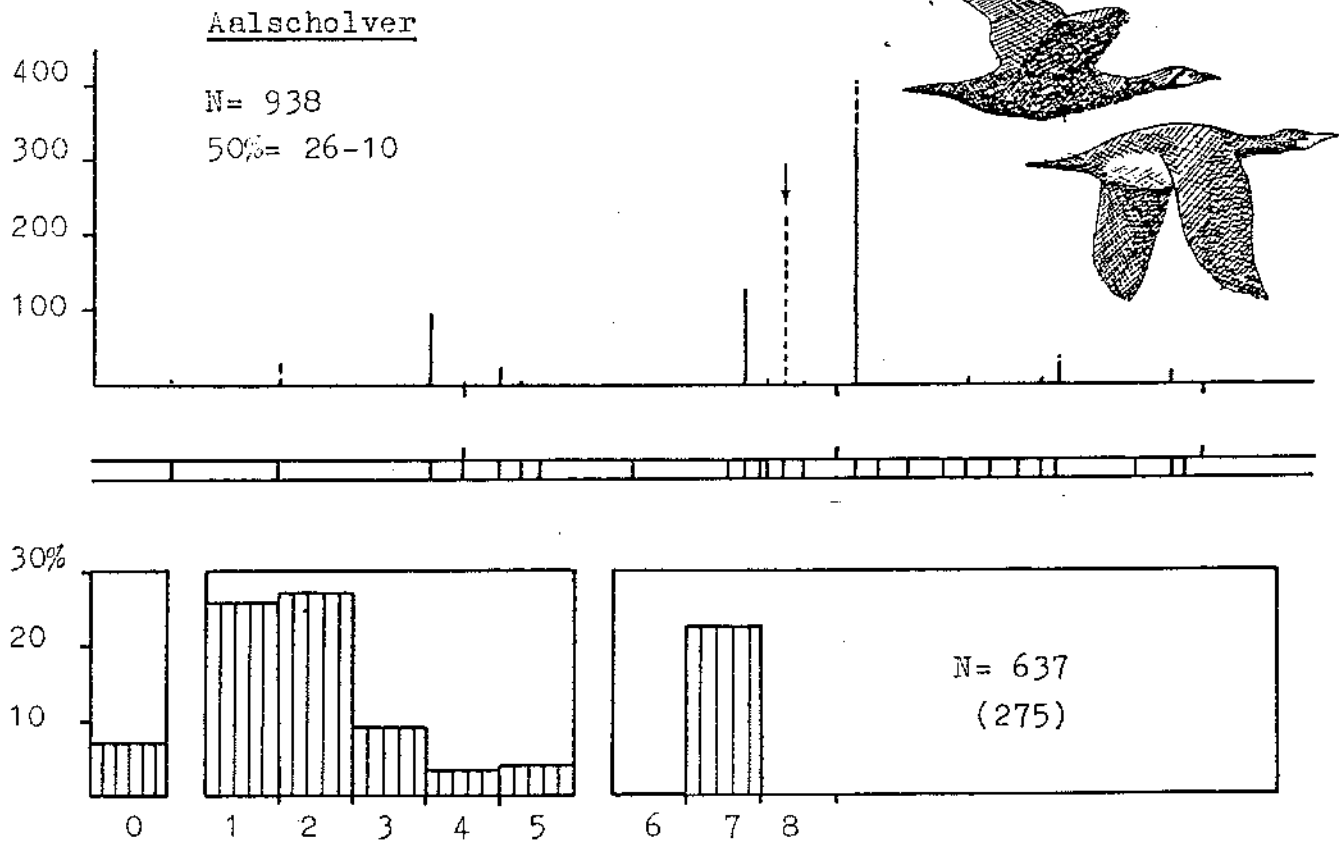
3.3 Bespreking van de doortrek per soort

In deze paragraaf wordt per soort een beschrijving gegeven van het verloop van de aantallen over het seizoen en over de ochtend. Dit wordt voor een groot aantal vogelsoorten geïllustreerd a.d.h.v. een tweetal figuren. Tevens komen per soort de trekrichting, combinatietrek en

andere bijzonderheden aan de orde. Achter de soortnaam wordt de pagina met de begeleidende figuren vermeld.

3.3.1 Aalscholver

De Aalscholver is in de herfst van 1987 in grote aantallen doorgetrokken. De meeste exemplaren vlogen over de landgoederen of ten W hiervan.

Hierdoor werden weinig exemplaren boven de telpost gezien, m.u.v. enkelen die met Grauwe ganzen meevlogen. De trek van de Aalscholver vond vooral eind oktober- begin november plaats. De meeste vogels trokken vroeg in de ochtend door (hu 1 en 2). De piek in hu 7 wordt veroorzaakt door een aantal grote groepen op 26-10.

3.3.2 Blauwe reiger

De Blaauwe reiger is met 4 exemplaren een schaarse doortrekker. Zowel op 28-9 als op 5-10 vlogen 2 reigers in zuidelijke richtingen. De trek vond plaats in hu 3 en 4.

3.3.3 Knobbelzwaan

Op 25-10 vloog 1 exemplaar met 4 Kleine zwanen richting NO, hu 11.

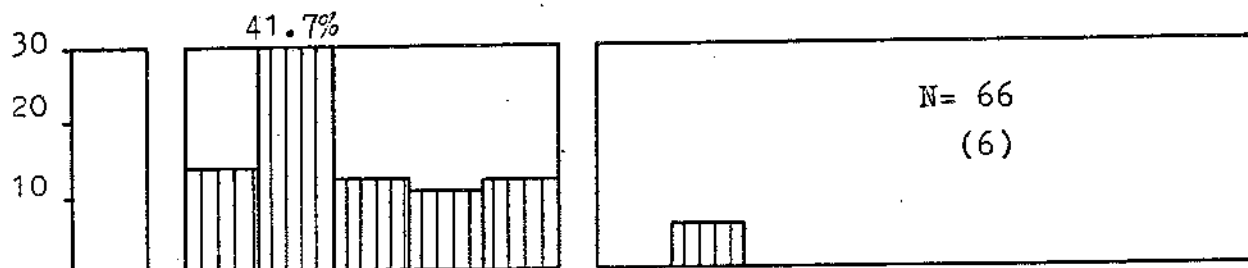
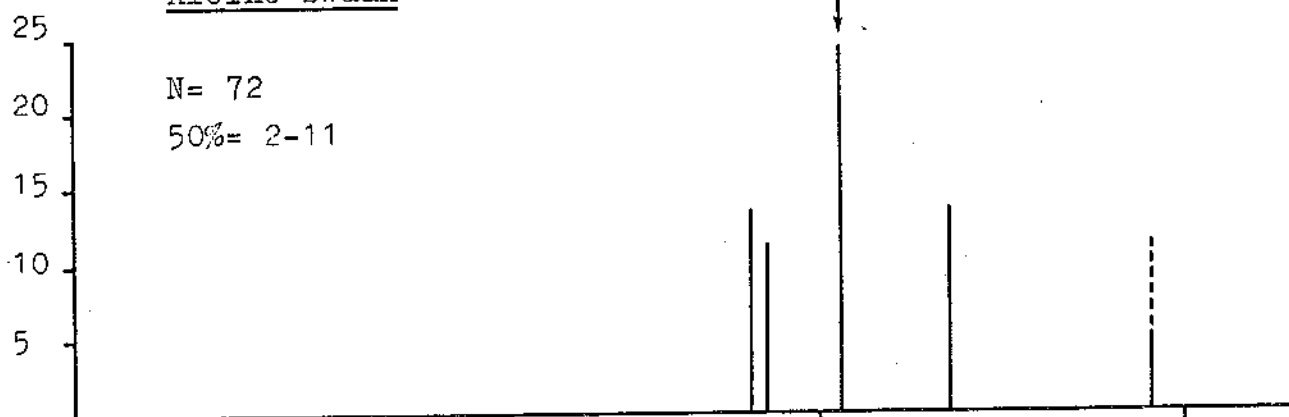
3.3.4 Kleine zwaan

Op 25-10 werden de eerste Kleine zwanen gezien. De meeste vogels vloegen over of langs de telpost. Ook werden net als bij de Aalscholvergroepen v er weg waargenomen. De doortrek vond voornamelijk eind oktober en in november plaats. Op 2-11 was 50% van het totaal doorgetrokken.

Kleine zwaan

N= 72

50%= 2-11

De zwanen vloegen verspreid over de ochtend, met een piek in hu 2, die veroorzaakt werd door 2 grotere groepen.

3.3.5 Rietgans

Op 29-11 trokken 4 ex. door in hu 1 en 2 met Kol- en Grauwe ganzen.

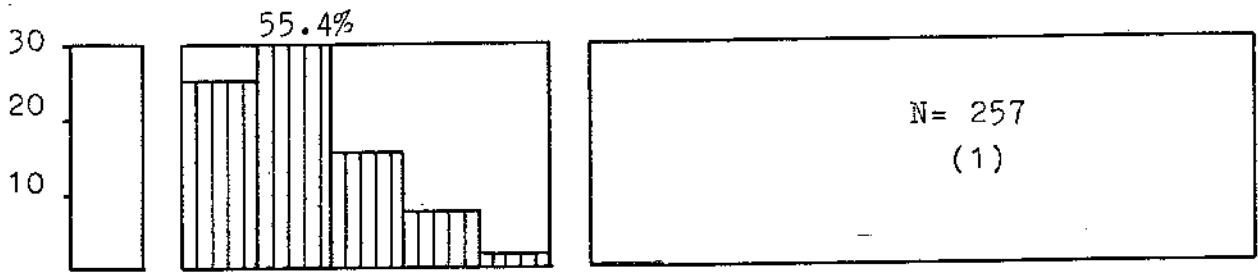
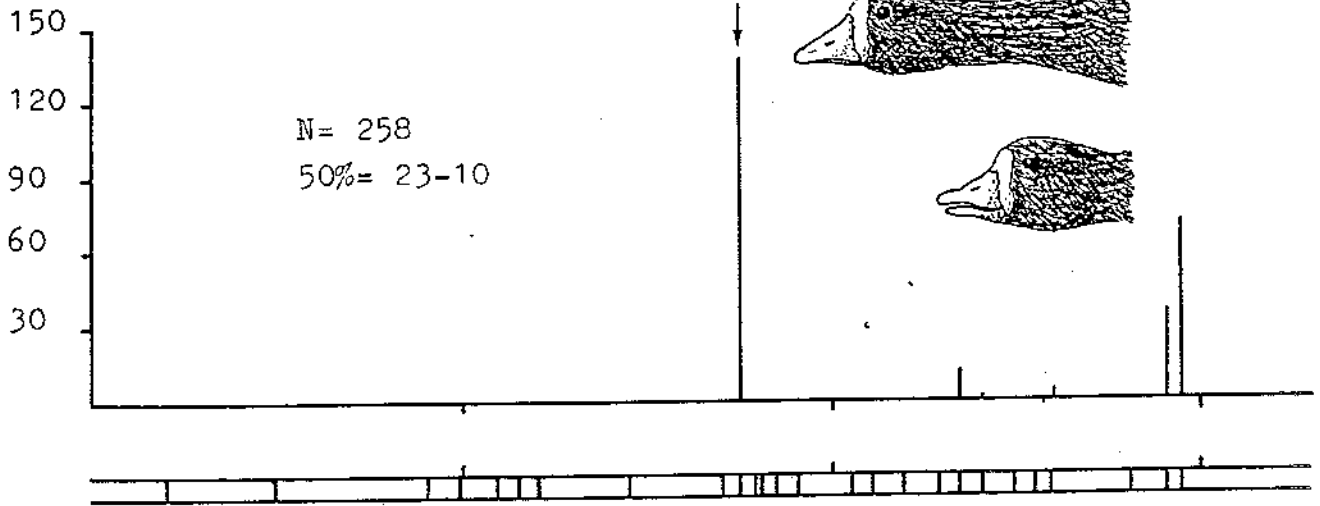
3.3.6 Kolganzen (p. 27)

Van deze kleine gans trokken op 23-10 de eerste groepen over (totaal 41.5%). De rest vloog verspreid over de maand november over, met een piek op 29-11. De Kolganzen vloegen voornamelijk in de ochtend, vooral tijdens hu 1 en 2. Combinatietrek met Riet-, Brand- en Grauwe gans.

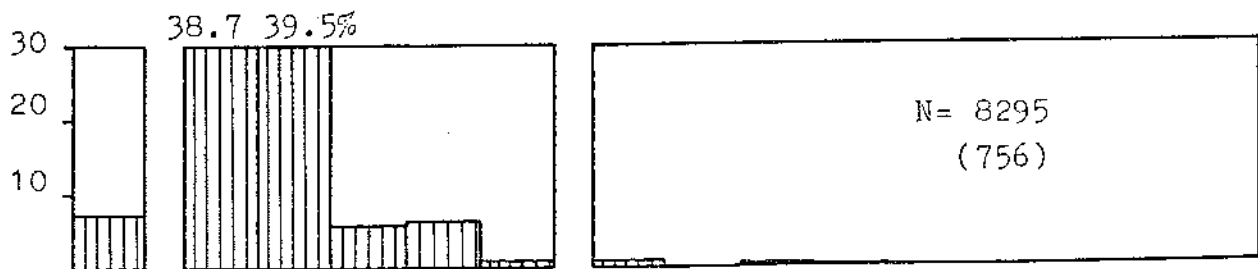
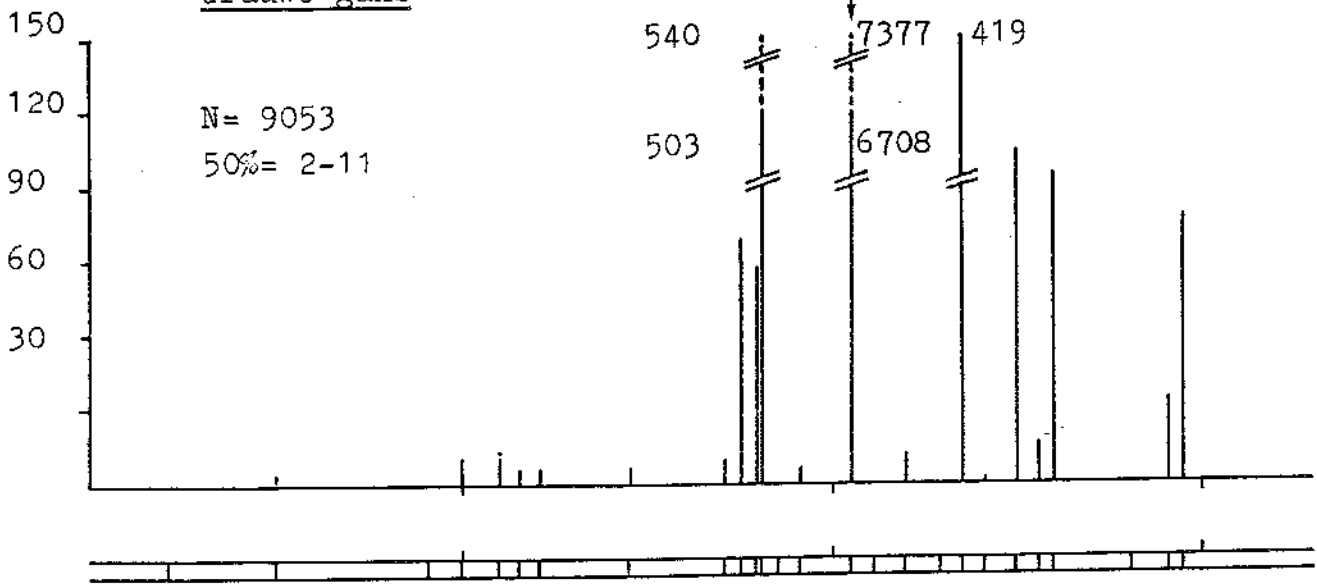
3.3.7 Grauwe gans (p. 27)

De Grauwe gans is in zeer groot aantal doorgetrokken. Op 15-9 werden

Kolgans

Grauwe gans

de eerste exemplaren gezien; de eerste gróte aantallen kwamen pas eind oktober door. Op 2-11 werden 7377 ex. (81.5%) waargenomen. Na 11-11 nam het aantal gestaag af. De Grauwe gans was een vogel van de vroege ochtenduren; maar liefst 38.7 en 39.5% trok door in resp. hu 1 en 2! De trekrichting was evenals die van de andere ganzesoorten ZW. Behalve over de telpost trokken ook grote aantallen over Hilversum en de landgoederen. Combinatietrek met Aalscholver, Riet- en Kolgans.

3.3.8 Brandgans

Het aantal doortrekkende vogels van deze soort bleef aan de lage kant. In totaal werden 33 ex. waargenomen op 28-11, in twee groepen (hu 1 en 2). Combinatietrek vond plaats met Kolganzen.

3.3.9 Wijlgans

Deze uitheemse soort werd op twee teldagen waargenomen: 28-11 9 ex. N en 29-11 2 ex. W. Waarschijnlijk rondzwerfende vogels.

3.3.10 Wilde eend

In totaal zijn 20 Wilde eenden als doortrekker geregistreerd. De grootste groep, 12 ex. werd gezien op 11-11, richting ZZW. Alle waarnemingen komen uit november. Combinatietrek met Pijlstaart.

3.3.11 Pijlstaart

Op 11-11 werden 2 ex. gezien in hu 5, met Wilde eenden.

3.3.12 Bruine kiekendief

Van deze soort werden slechts 2 ex. waargenomen op 15-9. Beide vogels waren in wijfjeskleed en vlogen ZZW, in hu 4 en 5, laag over de bomen.

3.3.13 Blauwe kiekendief

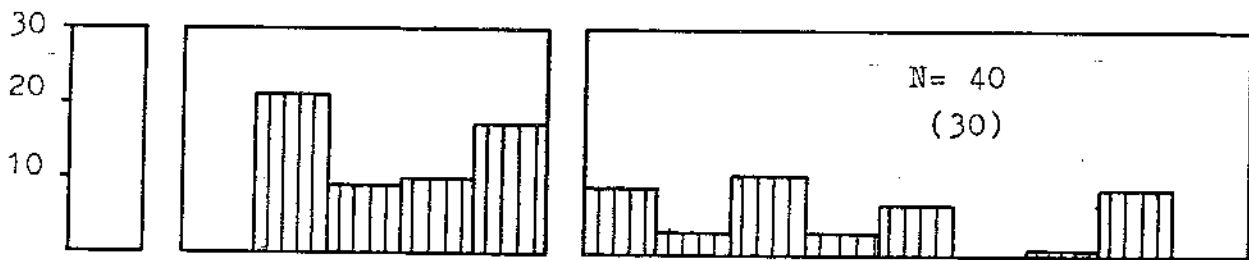
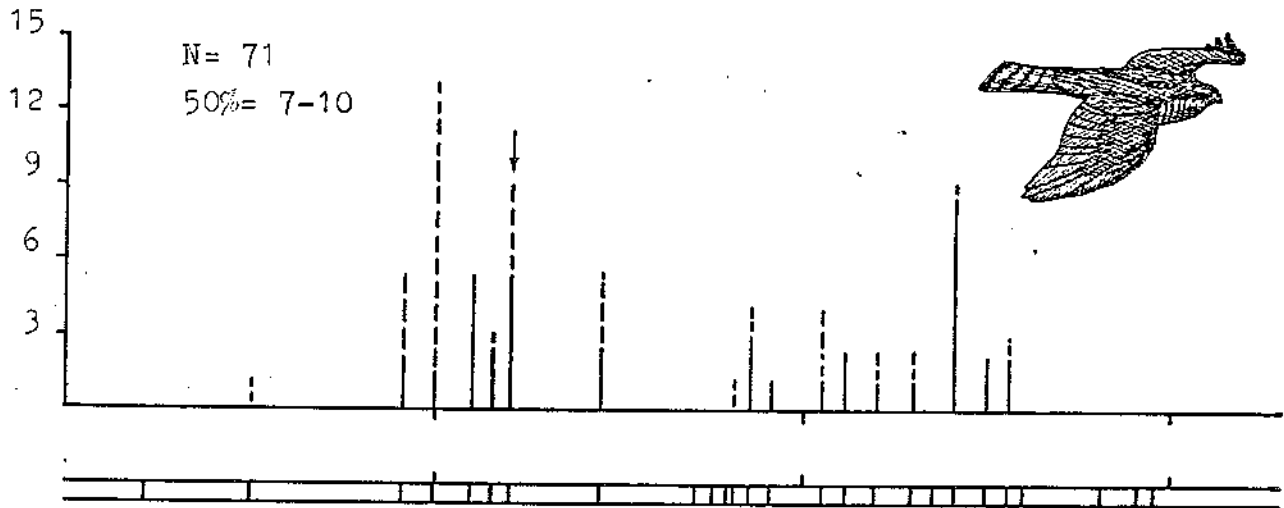
In totaal werden van deze roofvogel 5 ex. gezien; alle vogels vlogen in hu 4 en later en waren in wijfjeskleed. Allen vlogen ZW tot W, vaak ná schroeven. Op 7-10 1 ex hu 8; 26-10 2 ex hu 4 en 5; 2-11 2 ex hu 8.

3.3.14 Sperwer (p. 29)

Van deze algemeen doorgetrokken roofvogel werden tijdens 16 teldagen 70 ex. waargenomen. De meeste exemplaren trokken ZW tot W, laag over de bomen. Enkelen trokken door na schroeven. De Sperwer trok reeds

vroeg door: 21.4% in hu 2. De rest trok verspreid door over de ochtend, met nog een piek in hu 5. De doortrek vond plaats tot half november, met twee pieken op 30-9 (13 ex, 18.6%) en 13-11 (9 ex, 12.9%).

Sperwer

Helaas is niet van alle exemplaren het geslacht bekend; er werden minimaal 4 mannetjes waargenomen.

3.3.15 Buizerd (p. 30)

Het is altijd weer spannend als er een grote roofpiet wordt gesignaleerd. Van de Buizerd werden 26 exemplaren waargenomen. Doortrek vond plaats tot half november. Op 2-11 trokken 14 ex. door; een groep van 12 ex. kwam vanaf de Westerheide aanvliegen en ging schroeven boven de akkers. De Buizerd trekt laat in de ochtend. In hu 9 werden de meeste exemplaren (46.1%) waargenomen.

3.3.16 Visarend

Op 2-11 werd 1 ex. ver weg, boven de landgoederen waargenomen, trekend in ZZW richting, in hu 6.

3.3.17 Torenvalk

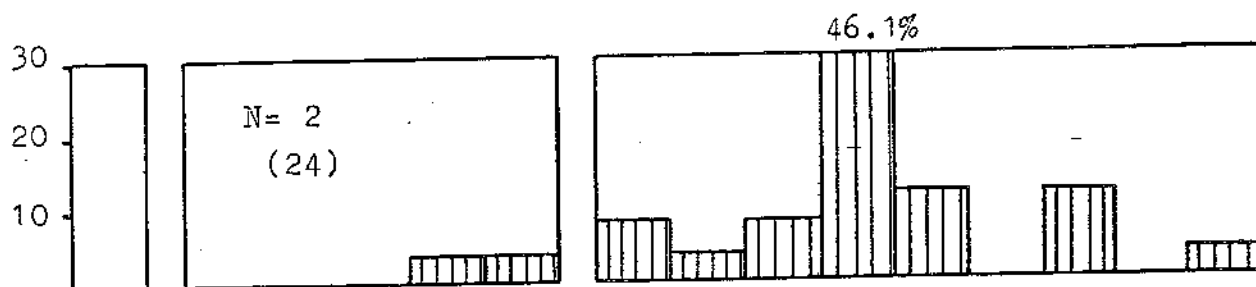
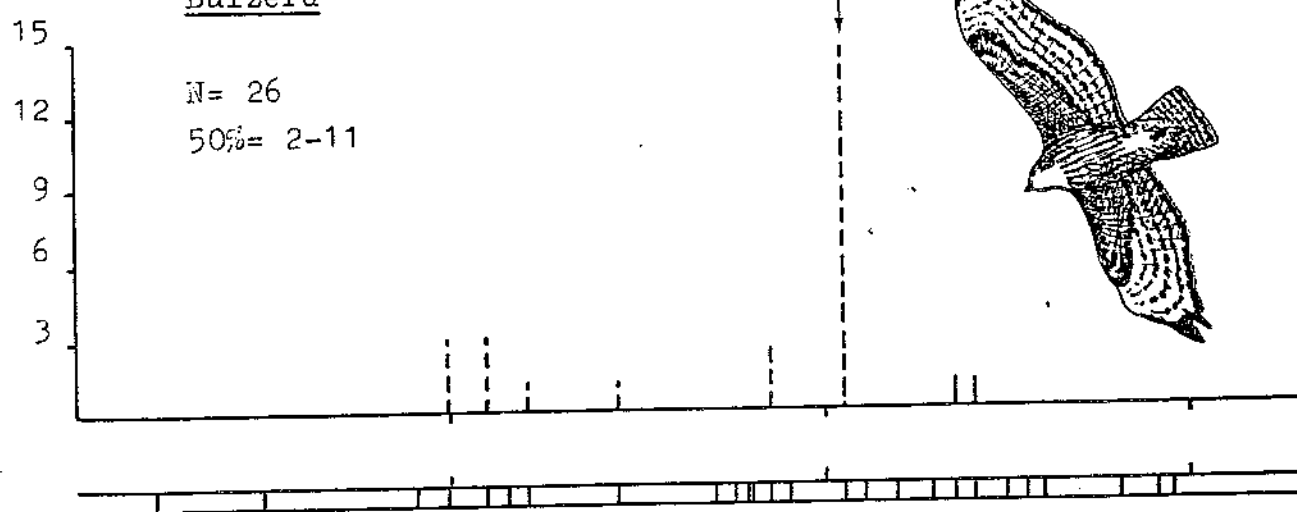
Van deze soort werden slechts 3 exemplaren waargenomen, richting ZZW.

Doortrek vond plaats tussen hu 4 en 8: 3-10 1q hu 5; 28-10 1 ex. hu 4;
2-11 1 ex. hu 8.

Buizerd

N= 26

50%= 2-11

3.3.18 Kraanvogel

Toen de koffie al koud was en de schoenen doorweekt, vlogen op 6-11 58 exemplaren trompetterend over richting W tot ZW, hu 8. Later bleek dat de kranen ook Laren en Hilversum-Stad hadden aangedaan en vogelaars op hun kop hadden gezet. De vogels vlogen over bij een heersende zwakke O wind.

Op 3-10 vloog een groep van 12 grote vogels ver weg, richting Z, hu 1. Waarschijnlijk waren dit ook Kraanvogels. Een toezichthouder van Natuurmonumenten zag op 10-11 6à7 Kraanvogels boven de akkers.

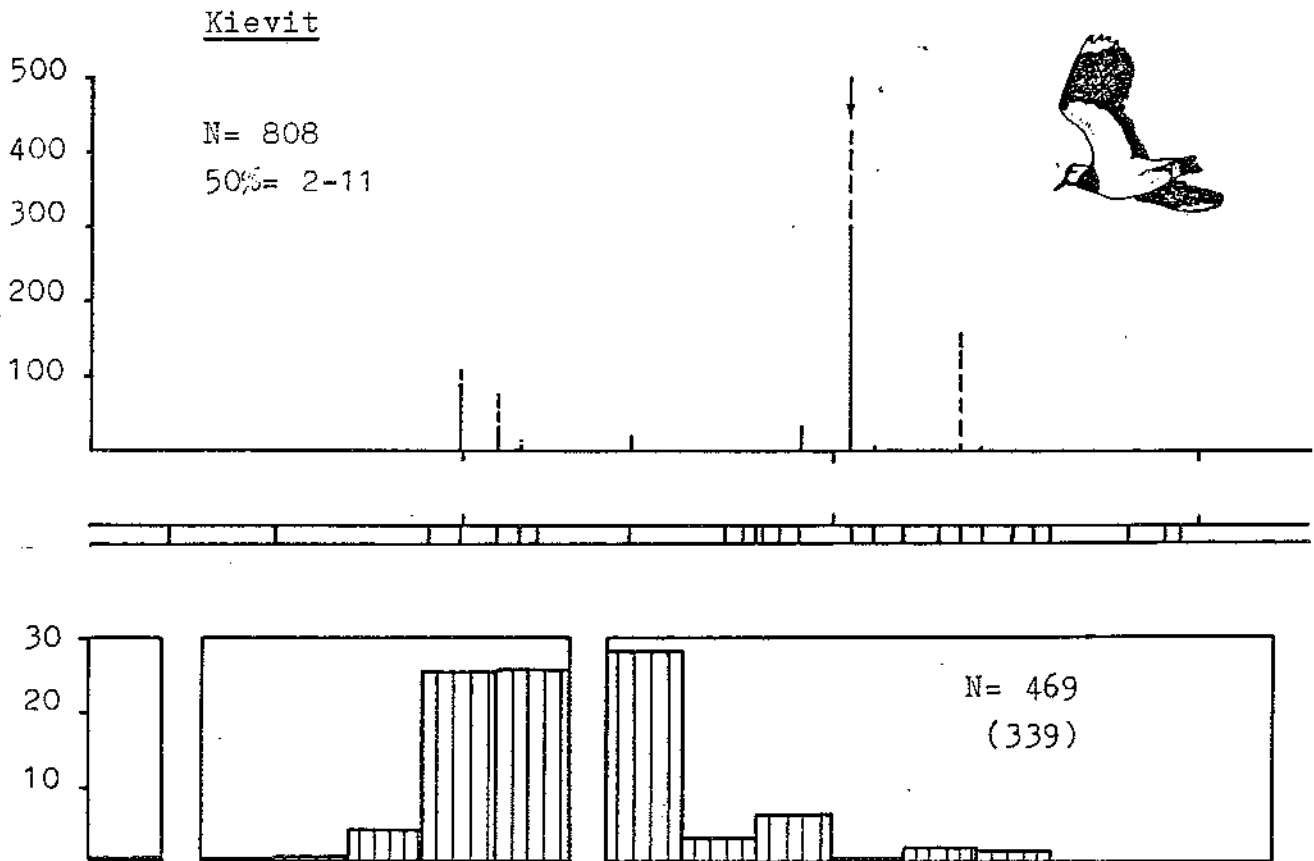
3.3.19 Goudplevier

Slechts 20 ex. werden waargenomen en wel op 11-11, trekkend richting ZZW in één groep, in hu 7.

3.3.20 Kievit (p. 31)

Van deze vrij algemene doortrekker werden vooral groepen waargenomen.

Trek vond zowel plaats over de akkers, als over de landgoederen. De richting was steeds ZW. Vaak trokken deze vogels frontsgewijs. De doortrekperiode verliep van eind september tot half november, met een piek op 2-11 (52.2%). De kievit trok laat in de ochtend: vanaf hu 4 in grotere aantallen. Na hu 6 nam het aantal doortrekkers weer sterk af.

3.3.21 Bonte strandloper

Eén exemplaar werd waargenomen op 6-11, overvliegend richting ZW tot W.

3.3.22 Watersnip

Van deze steltloper werden zeer verspreid over de drie maanden 30 ex. waargenomen: 30-9 1 ex; 3-10 2 ex; 28-10 9 ex; 2-11 1 ex; 6-11 9 ex; 18-11 8 ex. De trek kwam pas in de loop van de ochtend op gang, vooral na hu 4. De meeste exemplaren (33.3%) werden in hu 7 gezien. De Watersnippen trokken vaak hoog over.

3.3.23 Wulp

Er werd slechts één Wulp waargenomen: 28-9 1 ex. in hu 5.

3.3.24 Groenpootruiter

Op 22-10 werd een groep van 10 ex. boven de akkers gezien, r. Z in hu 5.

3.3.25 Witgatje

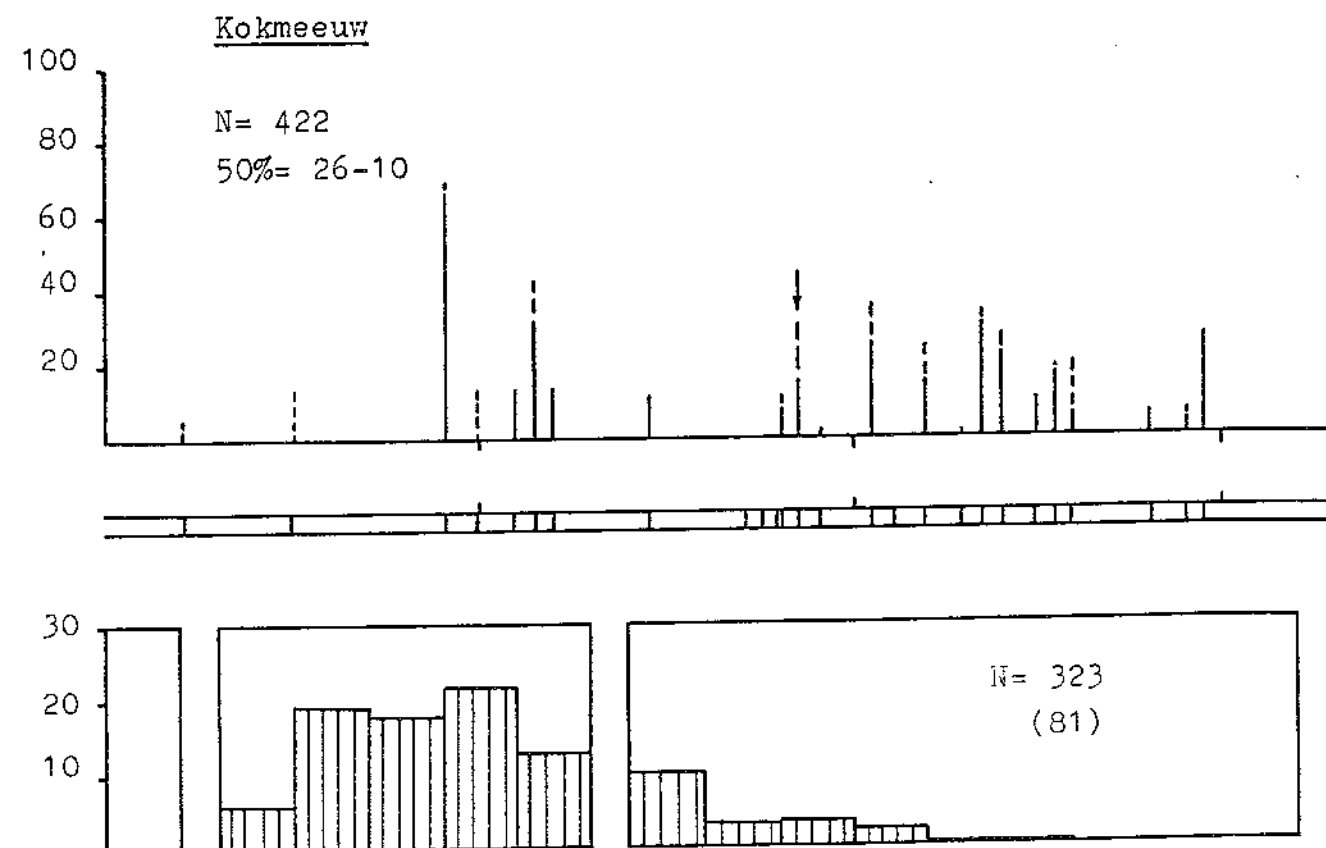
Van dit bleekscheetje werd 1 ex. waargenomen op 23-10, hu 1.

3.3.26 Steenloper

Vier exemplaren vlogen op 15-9 over richting Z^W, in hu 7.

3.3.27 Kokmeeuw

De trek van Kokmeeuwen vond vooral plaats tijdens de ochtendtelling van hu 2 tot en met hu 4. De doortrek over het seizoen verliep zeer gelijkmatig (waardoor de piek op 28-9 veroorzaakt wordt is niet duidelijk). Mogelijk betreft een deel van de trekkende meeuwen vogels die van de slaappleatsen (randmeren) komen. De meeste Kokmeeuwen vlogen richting ZZW over de oostelijke bosrand of over de telpost.

3.3.28 Stormmeeuw

Van deze windjammer werden slechts 4 ex. gemeld. De negen waarnemingen

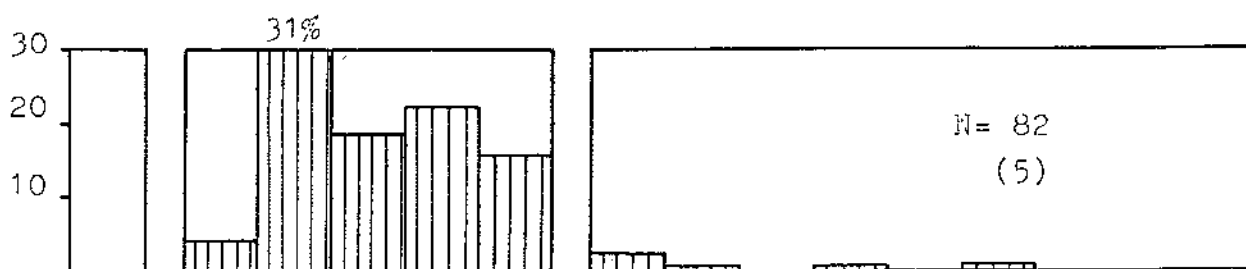
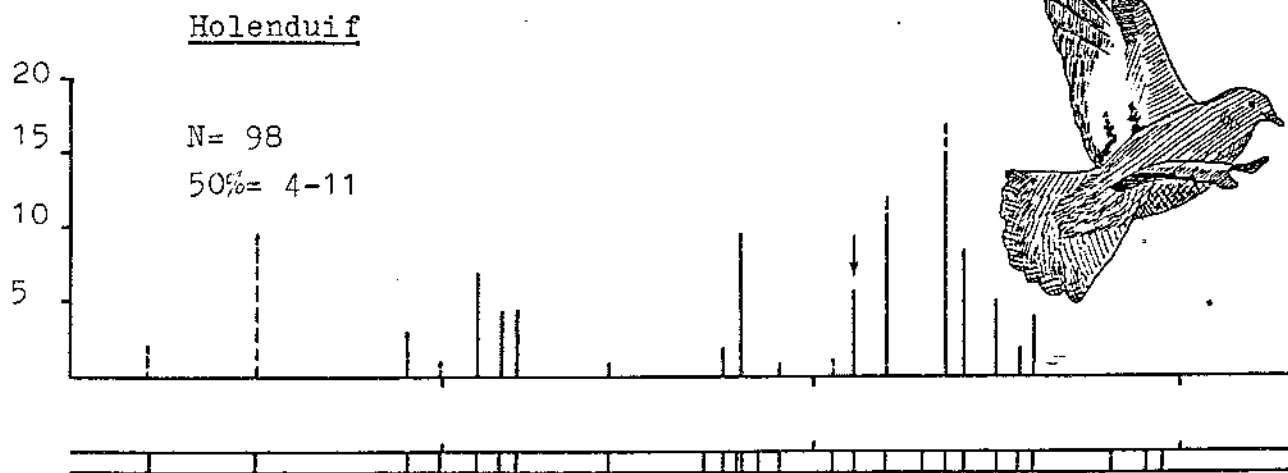
liggen verspreid over oktober en november. Er werden voornamelijk solitaire vogels gezien. De trek over de ochtend verliep vrij regelmatig, met een piek in hu 2 (23.1%).

3.3.29 Zilvermeeuw

Deze soort werd alleen in november waargenomen. Tijdens zes teldagen werden 30 ex. gezien. De hoofdmoot (53.3%) werd op 2-11 waargenomen. De volgende aantallen werden genoteerd: 2-11 16 ex; 11-11 4 ex; 15-11 7 ex; 18-11 1 ex; 28-11 1 ex en 29-11 1 ex. Allen richting WZW.

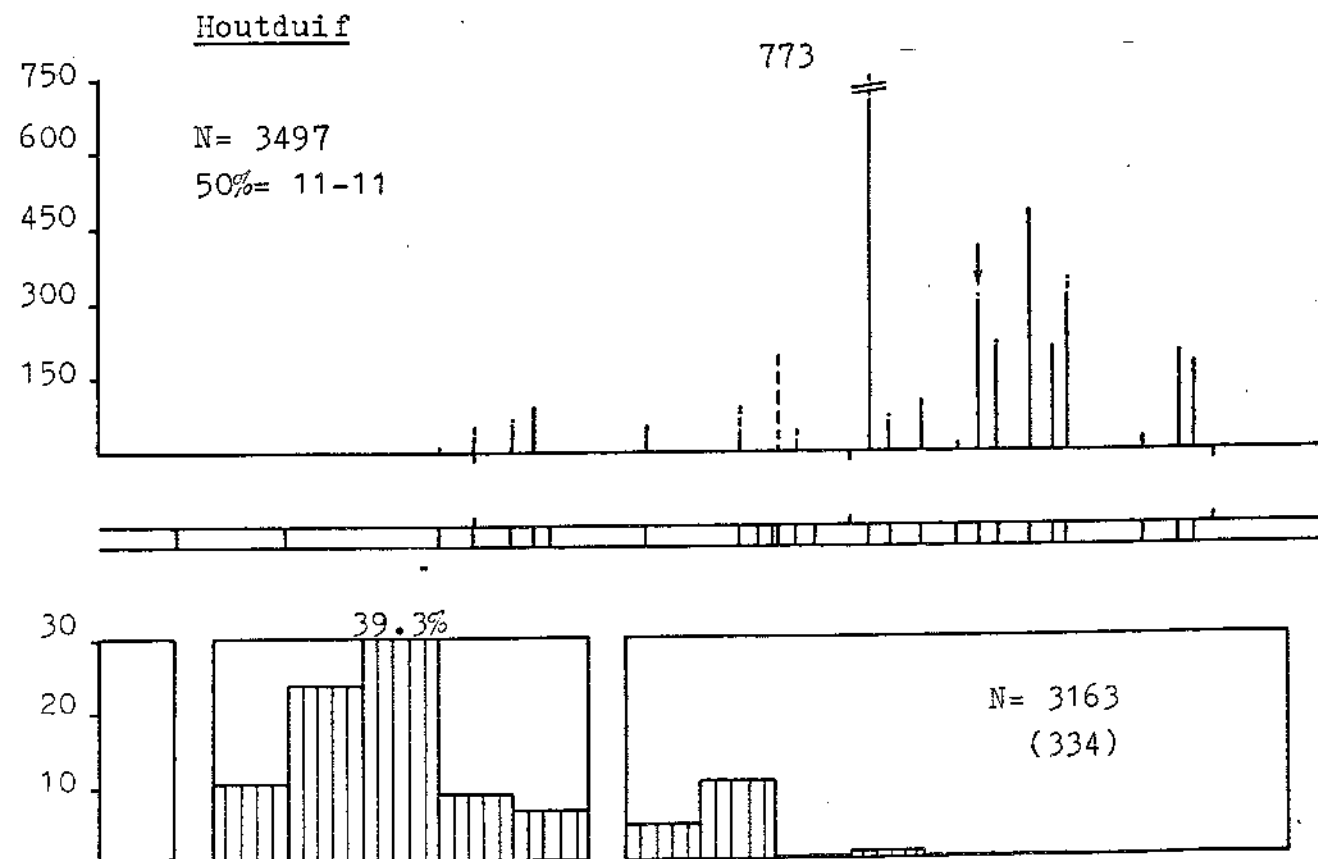
3.3.30 Holenduif

De Holenduif werd vaak waargenomen. Naast plaatselijke beesten, die op oogstafval fourageerden, werd ook een groot aantal trekvogels gezien. De doortrek van de Holenduif, die zowel met Houtduiven als met soortgenoten vliegt, vond vooral plaats in november. Tussen de twee pieken op 15-9 en 25-10 verliep de trek min of meer gelijkmatig en werden er weinig vogels gezien. Na 28-10 nam het aantal toe tot 11-11, toen het grootste aantal doortrekkers werd geregistreerd (19.5%). Ná 11-11 nam het aantal Holenduiven geleidelijk af. De doortrek vond vooral plaats tussen hu 2 en 5, met een piek in hu 2.

3.3.31 Houtduif

De Houtduif was een zeer algemene trekvogel. Naast de plaatselijke duiven, die door voedseltrek wel eens voor telproblemen zorgden (zie 2.1) werden ook grote aantallen trekvogels waargenomen. De trek van de Houtduif verliep in oktober heel geleidelijk en er werden weinig duidelijk trekkende vogels gezien. Het hoogtepunt van de doortrek van deze soort lag in de eerste helft van november. De Houtduiven trokken meestal in grote groepen. Op 2-11 werd een recordaantal gemeld van 773 ex. (22.1%). Daarna namen de aantallen weer af, maar op 15-11 werden nog 475 ex. (13.6%) waargenomen, waaronder een groep van 450 ex. die zeer hoog richting ZO vlogen. Meestal trokken de vogels laag boven de boomtoppen over. De trekrichting was ZW tot ZO. Soms werden alleen maar groepen richting ZO gezien. Eind november vielen grote aantallen vogels in, in de toppen van de Beuken om er te rusten en te fourageren. Combinatietrek vond plaats met Holenduif, Kramsvogel en Spreeuw.

3.3.32 Gierzwaluw

Er werd slechts één gier waargenomen tijdens de tellingen. Op 7-9 vloog 1 exemplaar fouragerend in zuidelijke richtingen.

3.3.33 Grote bonte specht

De Grote bonte specht werd voornamelijk in september en oktober als trekvogel genoteerd. Tussen 15-9 en 2-11 werden hoofdzakelijk solitair trekkende vogels waargenomen. Trek vond plaats in de late ochtend, in hu 6 (60%). Grote bonte spechten trokken vaak net boven de boomtoppen richting ZZW. In totaal werden 13 ex. waargenomen.

3.3.34 Kleine bonte specht

Slechts 2 waarnemingen zijn van deze kleine houthakker bekend: 28-9 1 ex hu 1 en 14-10 1 ex hu 7; beiden richting ZZW.

3.3.35 Boomleeuwerik (p. 36)

In totaal werden in oktober en november 11 ex. van deze jubelende jodelaars boven de telpost waargenomen. Op 14-10 werd een maximum van 5 ex. gemeld; deze vogels gingen tijdens de trek zelfs even op de akkers vóór de telpost zitten! In de tweede helft van oktober trok het merendeel van de Boomleeuwerikken door: 9 ex. (81.8%). De Boomleeuwerik trok laat in de ochtend, vanaf hu 3, maar vooral in hu 5 (45.4%). Ook tijdens de late ochtendtellingen werd de soort waargenomen. De trekrichting was voornamelijk ZZW. Géén combinatietrek.

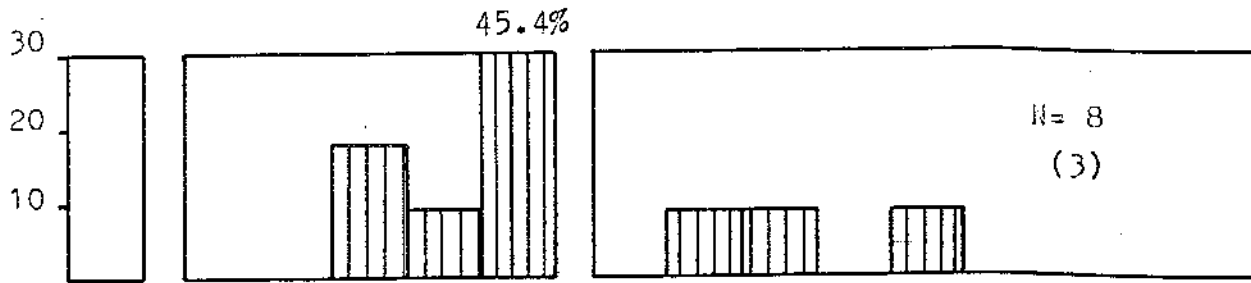
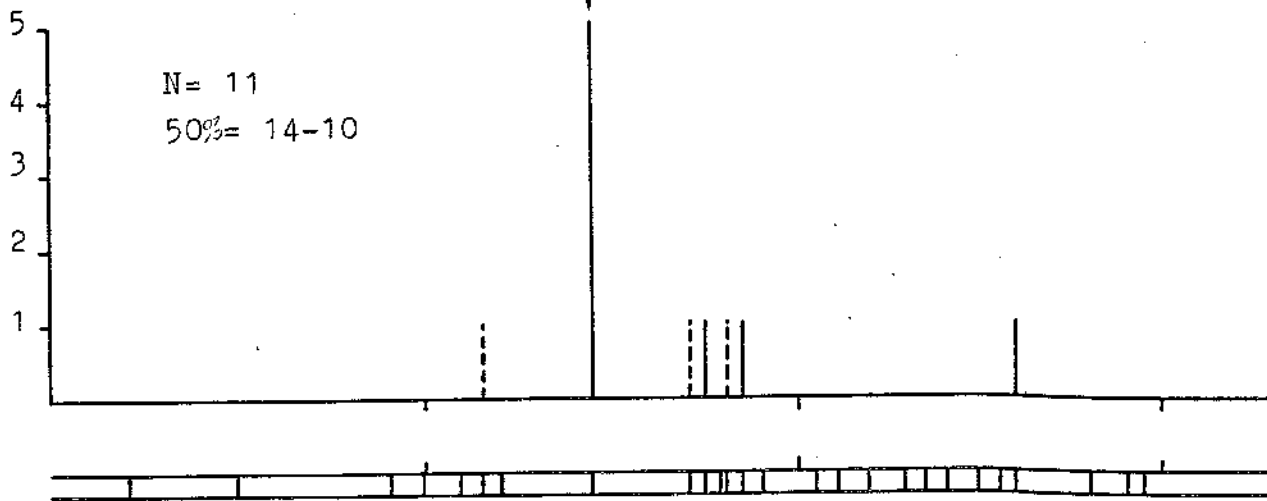
3.3.36 Veldleeuwerik (p. 36)

Het was verrassend hoeveel Veldleeuwerikken er over de telpost zijn gekomen. De soort trok vooral in oktober sterk door, m.n. in de tweede helft van deze maand. Vooral op 14-10 en 26-10 werden grote aantallen waargenomen: resp. 460 (31%) en 404 exemplaren (27.2%). De doortrek in november viel tegen, m.u.v. 2-11 (54 ex.) en 11-11 (75 ex.). De Veldleeuwerik trok laat in de ochtend, vanaf hu 3 tot hu 10. De trek verliep zeer gelijkmatig, met een piek in hu 6. De vogels die in hu 0, 1 en 2 doortrokken, hadden de nacht op de akkers tussen het jonge gras doorgebracht. Van deze soort is zowel solitaire als groepsgewijze trek gemeld. Groepsgewijs vaak in de vorm van een front. Combinatietrek werd genoteerd met Koperwieken, Vinken en Kepen.

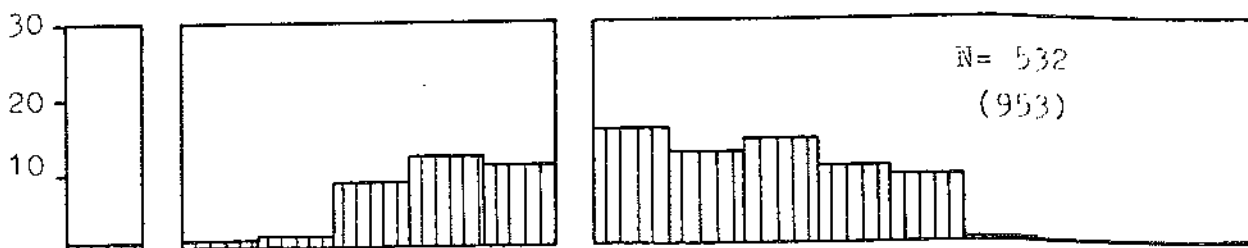
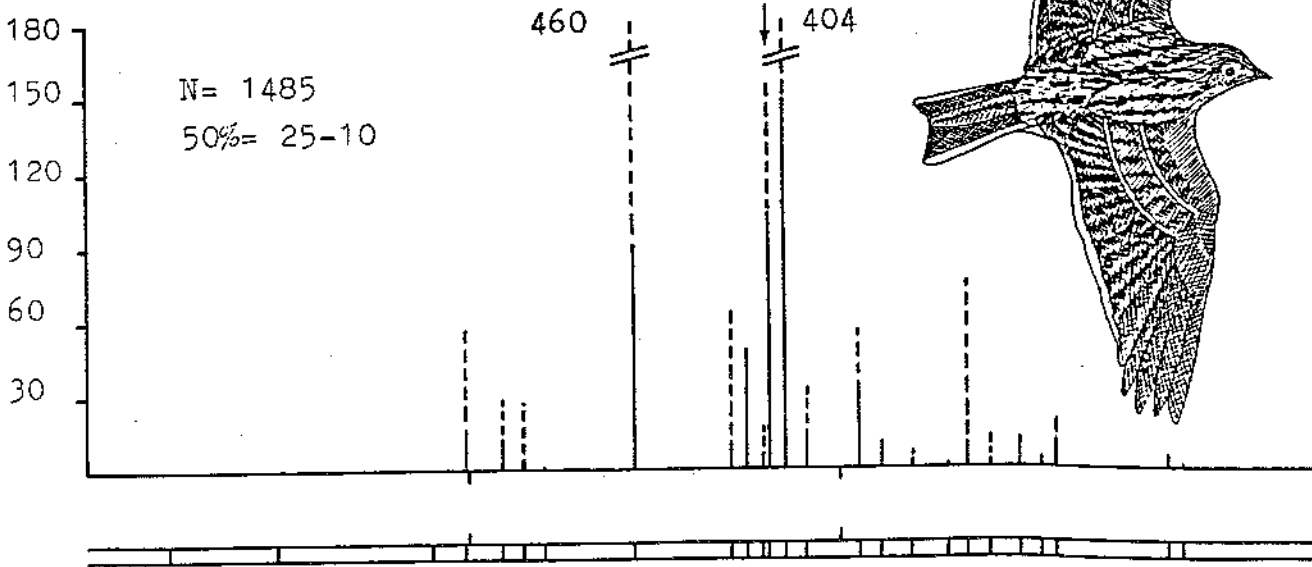
3.3.37 Deverzwaluw

Deze soort is maar weinig gezien en voornamelijk in de late ochtend vanaf hu 5: 15-9 11 ex ZZW, op \pm 50 m hoogte; 3-10 3 ex ZZW.

Boomleeuwerik

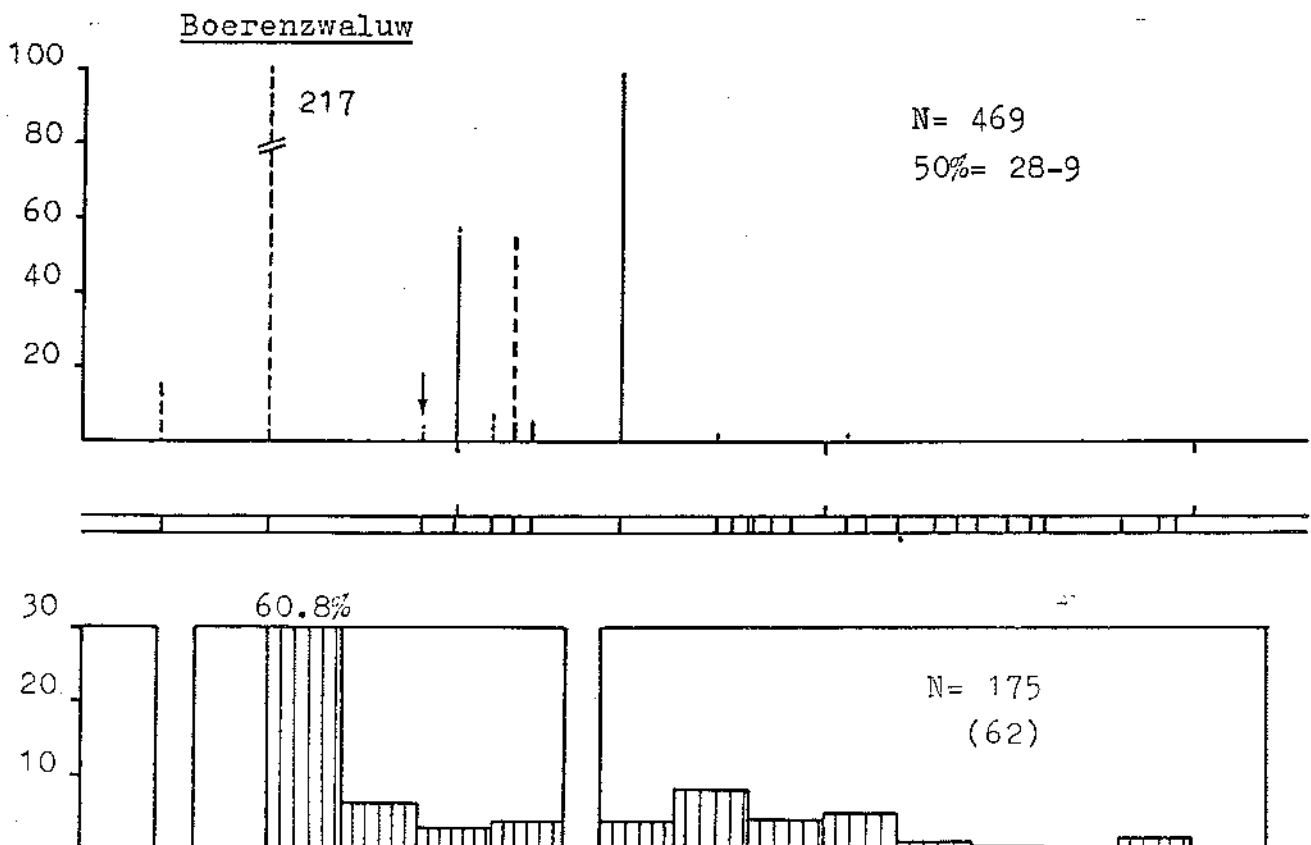

Veldleeuwerik

3.3.38 Boerenzwaluw

In augustus en september trekt het merendeel van de Boerenzwaluwen in Nederland door. Op 15-9 werd hiervan nog een staartje meegenomen. Er werden op deze dag 217 ex. gezien, waarbij soms enkele Huiszwaluwen meevlogen. In de periode van 28-9 tot en met 2-11 werden nog eens 237 ex. waargenomen, maar nu verspreid over 8 teldagen. In deze periode ligt het zwaartepunt van de doortrek tussen eind september en begin oktober. Op 30-9, 5 en 14-10 werden resp. 67, 54 en 99 ex. waargenomen. Vooral de groep van 14-10 was vrij laat. Op 2-11 werd de laatste Boerenzwaluw geregistreerd. De doortrek in de ochtend verliep vooral ná hu 2 zeer gelijkmatig. De piek in hu 2 wordt veroorzaakt door twee groepen van 45 en 99 ex. Halfuur 7 toont een opleving van het aantal doortrekkers; de aantallen zijn echter te klein om hier conclusies aan te mogen verbinden. Een beter beeld van de doortrek van de Boerenzwaluw kan verkregen worden door reeds in augustus met tellen te beginnen.

3.3.39 Huiszwaluw

In totaal werden slechts 3 Huiszwaluwen gezien: 15-9 3 ex. in kleine groepjes met Boerenzwaluwen richting ZZW.

3.3.40 Boompieper

De doortrek van de Boompieper over het Corversbos viel enigzins tegen. Er werden slechts 10 ex. waargenomen. De meeste Boompiepers trokken ná hu 4 (75%). De volgende waarnemingen zijn bekend: 15-9 2 ex, 28-9 1 ex, 30-9 6 ex en 5-10 1 ex.

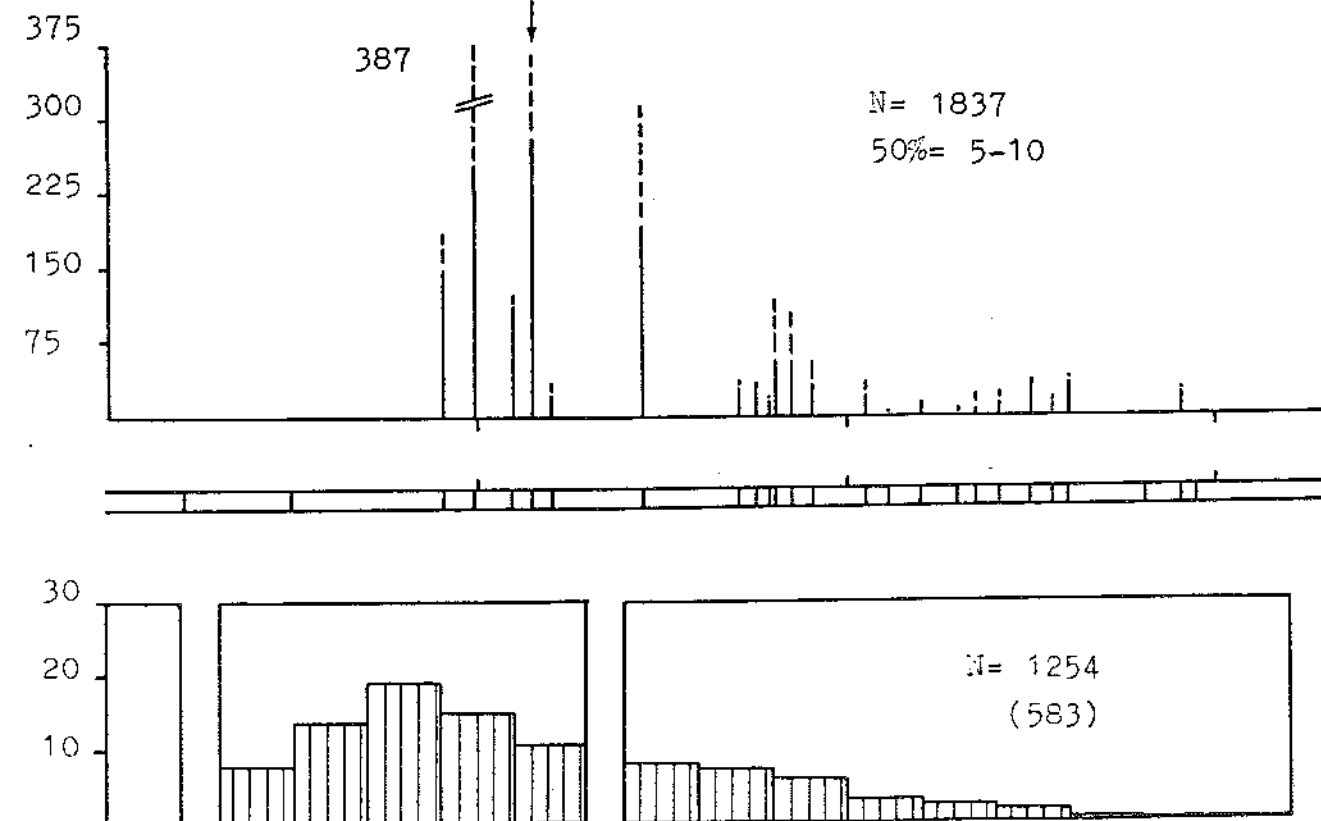
3.3.41 Roodkeelpieper

Van deze zeldzame doortrekker werd 1 ex. waargenomen op 15-10, hu 3, roepend en vliegend richting ZZW.

3.3.42 Graspieper

De Graspieper was een zeer algemene doortrekker. Tijdens vrijwel alle teldagen werd de soort waargenomen. Meestal verbleven enkele exemplaren op de akkers alvorens door te trekken; dit aantal kon oplopen tot 25 à 30 stuks. Een aantal van deze vogels bleef zelfs tussen het jonge groen op de akkers slapen. Het zwaartepunt van de doortrek lag tussen eind september en begin oktober. Op 30-9 werd het grootste aantal Graspiepers waargenomen: 387 ex. (21.1%). Twee andere goede teldagen waren 5-10 (361 ex., 19.6%) en 14-10 (311 ex., 16.9%). Na 14-10 nam het aantal sterk af. Eind oktober was er evenwel weer een kleine opleving van de trek, maar daarna werden geen grote aantallen meer gezien.

Graspieper

Het aantal trekvogels nam snel toe tot een maximum (19.4%) in hu 3, waarna het aantal Graspiepers weer heel geleidelijk afnam. De trekrichting was overwegend ZW, soms ZZW. Combinatietrek alleen met Vinken.

3.3.43 Waterpieper

Van deze soort zijn de volgende waarnemingen bekend:

26-10 1 ex. hu 1 ZZW; 18-11 1 ex. hu 8 ZZW; 28-11 2 ex. hu 2 ZZW, op de akkers geslapen met Graspiepers.

3.3.44 Oeverpieper

Op twee teldagen werden Oeverpiepers waargenomen:

14-10 1 ex. hu 3 ZZW; 22-10 1 ex. hu 6 ZZW.

3.3.45 Gele kwikstaart

Tijdens drie teldagen trokken in totaal 10 Gele kwikken over de telpost: 28-9 4 ex.; 30-9 5 ex. en 5-10 1 ex. De helft van het aantal vogels trok in hu 2 door, terwijl 40% nog in hu 5 werd waargenomen. Ook van deze vroege herfsttrekker kan, net als bij de Boerenzwaluw een beter beeld van het verloop van de doortrek worden verkregen wanneer vroeger (bv. in augustus) wordt begonnen met tellen.

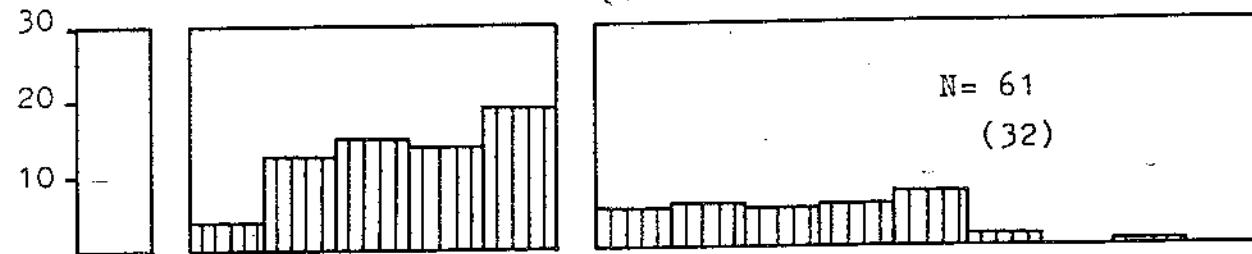
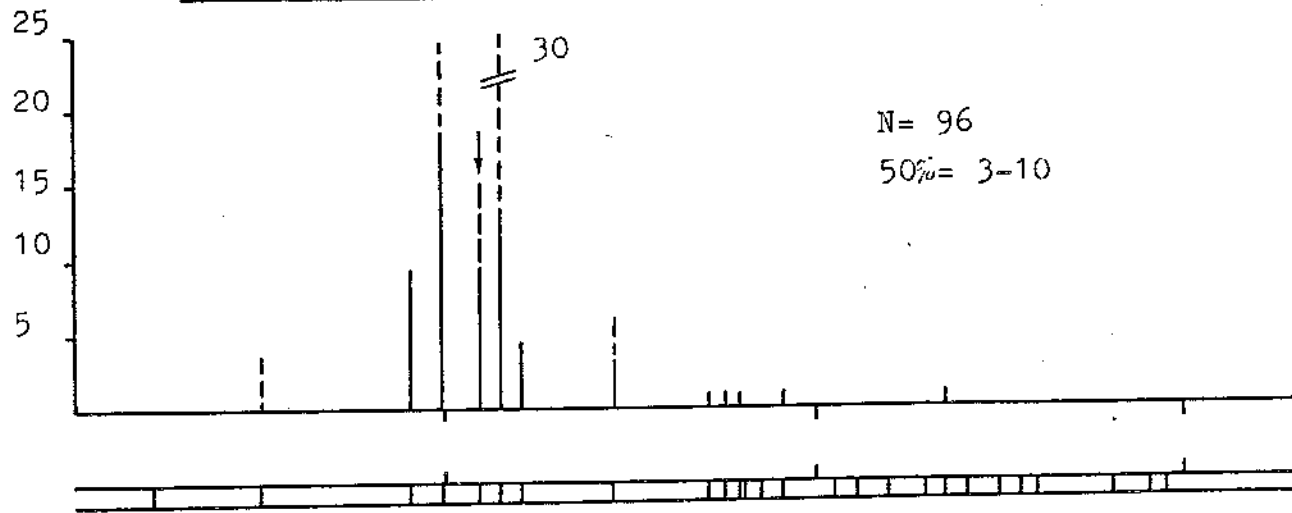
3.3.46 Grote gele kwikstaart

Van deze wipstaart zijn twee waarnemingen bekend:

28-9 1 ex. hu 4 ZZW; 3-10 1 ex. hu 3 ZZW.

3.3.47 Witte kwikstaart (p. 40)

Ook een vroege herfsttrekker, deze soort. Doortrek vond vnl. plaats tussen 28-9 en 14-10, waarbij het trekpatroon opvallend sterk overeenkomt met dat van de Graspieper! (De Witte kwikstaart trekt alleen niet zo lang door). Vanaf 14-10 werden alleen nog maar solitaire vogels gemeld en in november werd maar 1 ex. waargenomen. De trek zette in de vroege ochtend snel in en kwam in hu 5 op z'n hoogtepunt. Daarna daalde het aantal waarnemingen sterk; na hu 5 trekken nog slechts kleine aantallen door, met een kleine opleving in hu 10. Wat voor de Boerenzwaluw en de Gele kwikstaart geldt, geldt ook voor de Witte kwikstaart: vroeger in de herfst beginnen voor een beter beeld van het trekverloop.

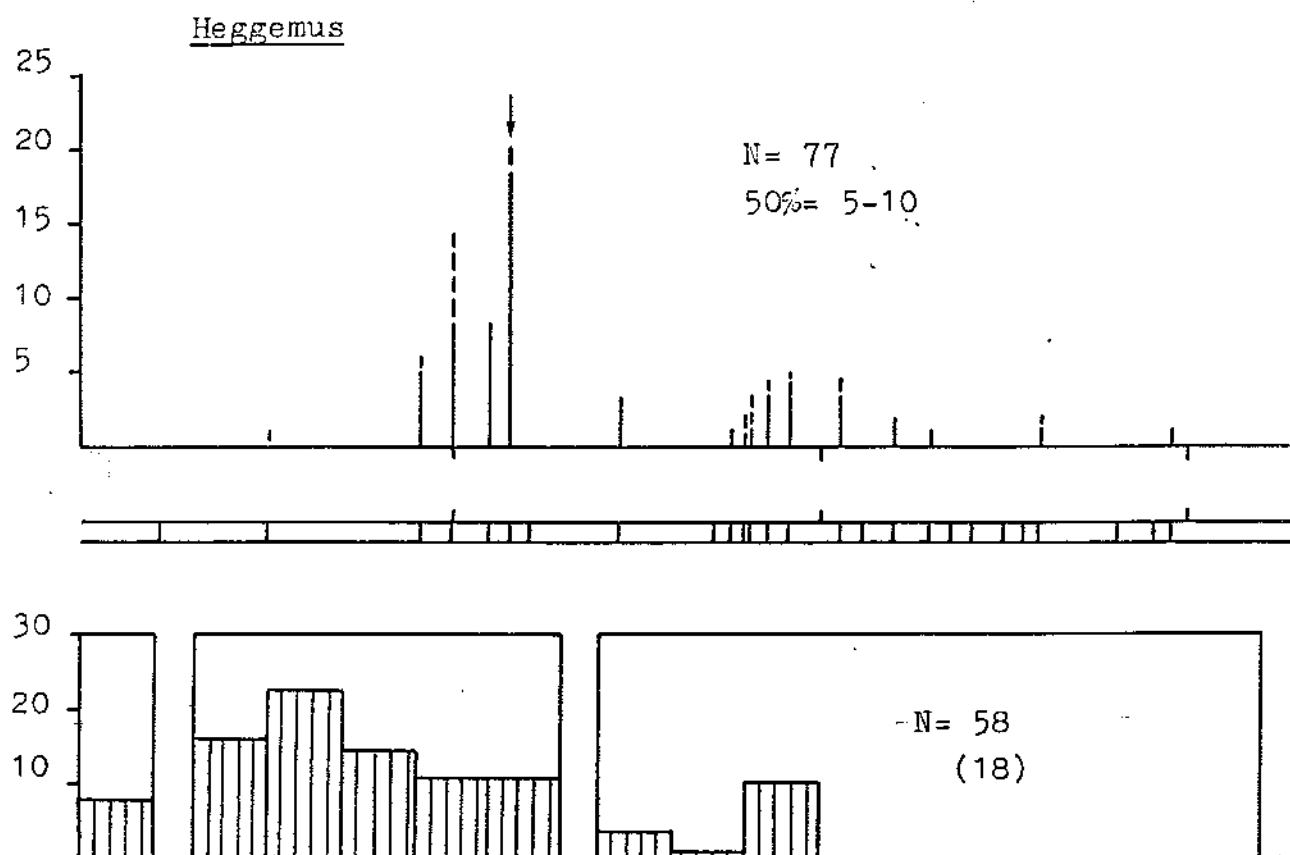
Witte kwikstaart3.3.48 Winterkoning

Tijdens de tellingen werd de Winterkoning tweemaal in de begroeiing bij de telpost aangetroffen: op 4 en 6-11 in hu 2. Het merendeel van de trekvogels van deze soort blijft waarschijnlijk onopgemerkt.

3.3.49 Heggemus (p. 41)

Van de Heggemus werden in de herfst van 1987 behoorlijke aantallen waargenomen. Geen honderden weliswaar, maar het uiteindelijke resultaat van 77 ex. was toch min of meer een verrassing. De Heggemus bleek een vroege herfsttrekker te zijn; de soort werd vooral tussen 28-9 en 14-10 in grote aantallen waargenomen. De trek zette snel in in september. Op 5-10 werden de meeste Heggemussen waargenomen (20 ex., 26.3%). Op deze datum werd ook de 50%-grens bereikt. Na 5-10 nam het aantal vogels snel af, doch er werden nog tot eind november doortrekkende Heggemussen waargenomen. Eind oktober was er een lichte opleving, waarschijnlijk veroorzaakt door de trek van noordelijke vogels. De Heggemus was reeds vroeg uit de veren; reeds in hu 0 werden de eerste dieren gehoord, mogelijk nog lang doortrekkende nachttrekkers. In hu 2 kwam de ochtendtrek op z'n hoogtepunt, waarna de aantallen snel af namen. In hu 3 was

er evenwel een, onverklaarbare, opleving. De Heggemussen trokken voornamelijk in ZW-richting.

3.3.50 Roodborst

De Roodborst is een vogel van de vroege ochtenduren. In hu 0 werd 30.8% van het totaal geregistreerd en in hu 1 maar liefst 61.5%! De Roodborst werd slechts tijdens 6 teldagen waargenomen. De meeste meldingen kwamen uit de periode eind oktober-half november (69.2%). Op 5-10 werden 4 ex. waargenomen. In totaal zijn 13 ex. geteld. De soort scharrelde, net als de Winterkoning door de begroeiing bij de telpost en werd vaak roepend waargenomen.

3.3.51 Tapuit

Op 30-9 werd 1 ex. waargenomen. De vogel verbleef 's morgens op de akkers en is later doorgetrokken.

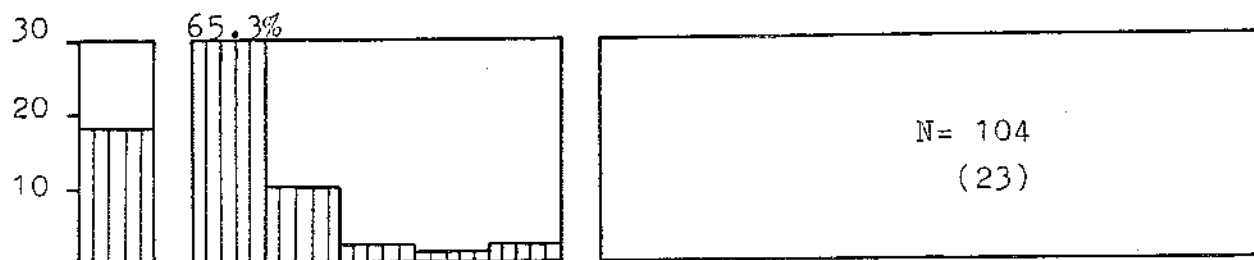
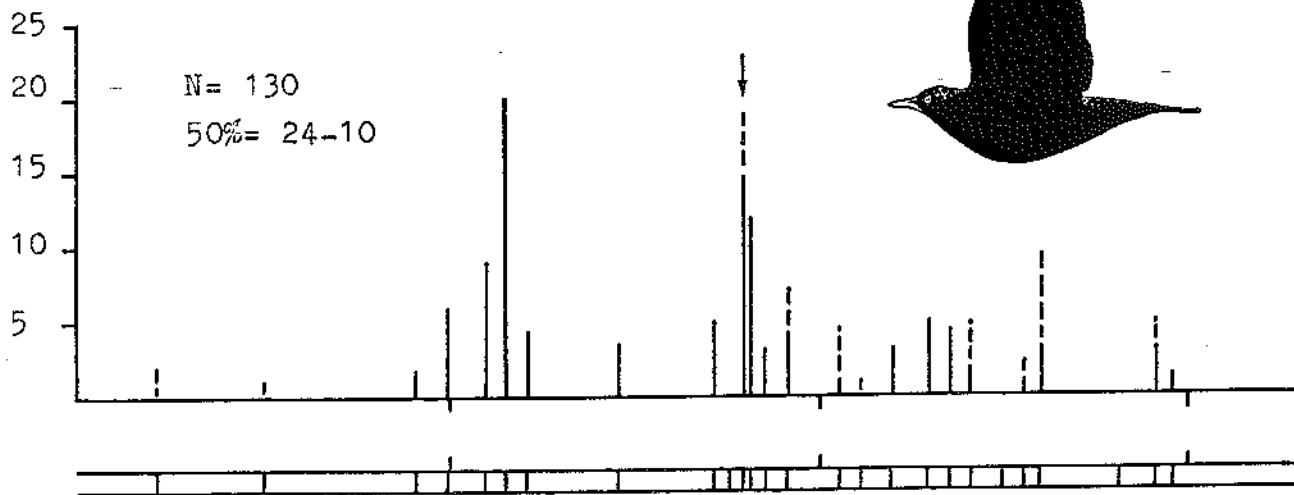
3.3.52 Beflüster

Van de Beflüster werden 3 ex. gemeld (alleen in zuidelijke richtingen): 23-10 2 ex. hu 1 en 25-10 1 ex. hu 5.

3.3.53 Merel

De Merel was een uitgesproken vogel van de vroege ochtend; in hu 0 en hu 1 werd resp. 18.1 en 65.3% van het totaal waargenomen. Het betreft hier waarschijnlijk voornamelijk nachttrekkers, die na hun tocht onder de sterren een plek zoeken om te rusten en bij te eten. De meeste vogels vielen in, in de begroeiing of vlogen er laag over heen. De Merel werd vooral waargenomen in de periode tussen begin oktober en eind november. Het doortrekpatroon is vrij onregelmatig, met twee pieken op 5 en 24-10 (15.7 en 14.2%) en één op 18-11 (7.1%). In oktober werd 63% van alle merels waargenomen. De trekrichting was steeds Z of ZW. De vogels trokken vrijwel altijd solitair en nooit met andere soorten. In de struiken vormden ze evenwel groepjes, waarbij zich ook vaak Zanglijsters en Koperwieken voegden.

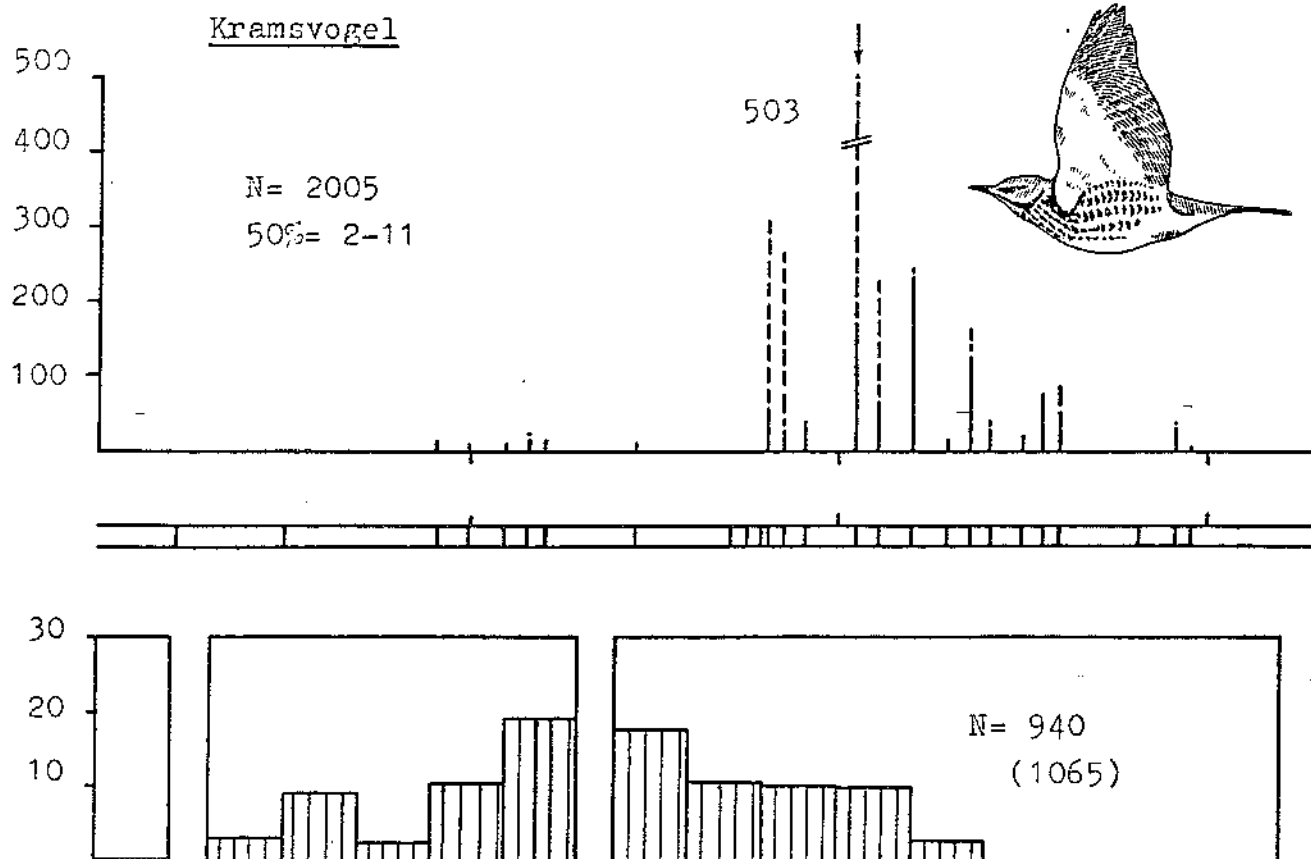
Merel

3.3.54 Kramsvogel (p. 43)

Opvallend was de doortrek van de Kramsvogel; verrassend waren vooral de aantallen. De hoofddoortrekperiode viel tussen eind oktober en half november, met een top op 2-11 (503 ex., 25.1%). Op deze datum werd tevens de 50%-grens bereikt. De Kramsvogel trok vaak in grote, meestal

langgerekte groepen. De trekrichting was voornamelijk W tot ZW. Vaak werden de groepen gezien boven de noordelijke houtsingel (r. W), soms trokken ze ook direkt vanaf de TV-toren over de telpost (r. ZW). De trek van de Kramsvogel kwam pas goed op gang ná hu 3 en ging lang door. De meeste exemplaren (53.1%) trokken na hu 5 en de soort is daarmee een late ochtend-trekker; dit i.t.t. bijvoorbeeld de Merel, die een vroege ochtend-trekker is. Enkele Kramsvogels overnachtten tussen het jonge graan. Combinatietrek met Koperwiek en Vink.

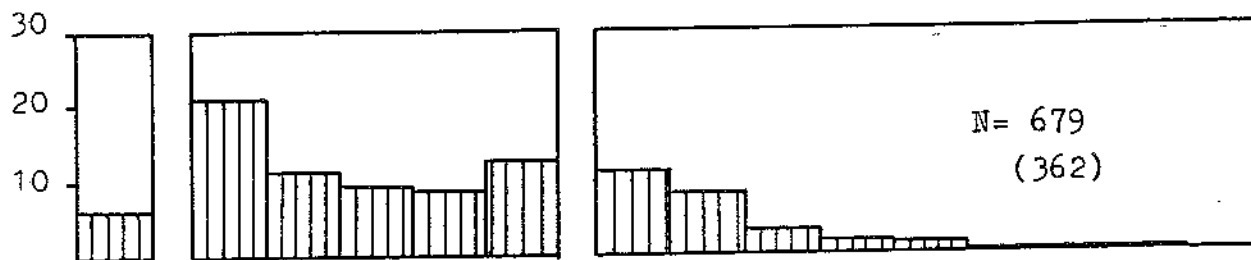
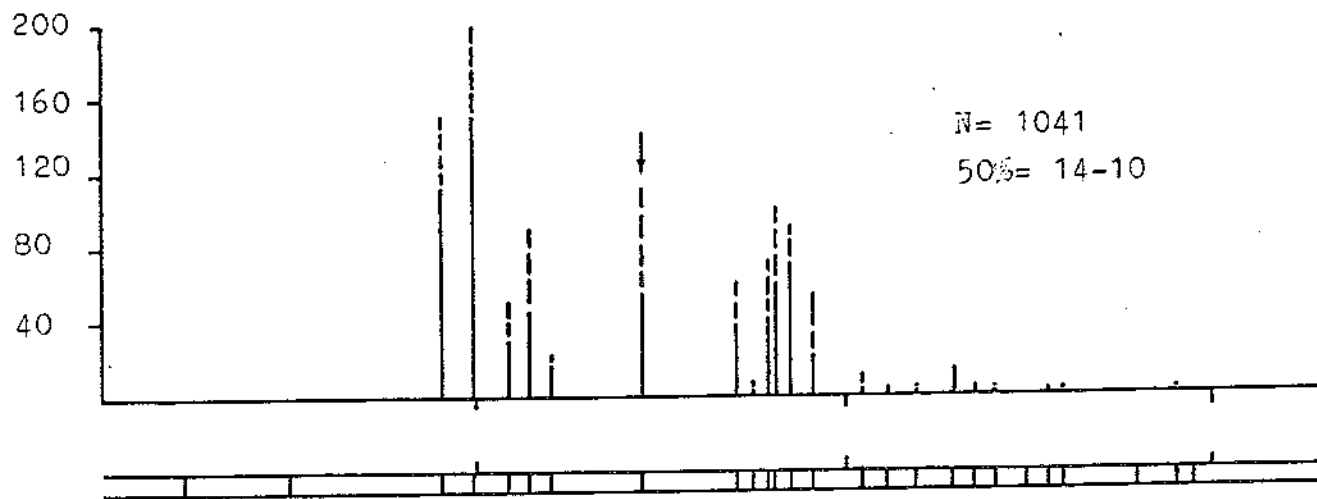

3.3.55 Zanglijster (p. 44)

De doortrek van de sipper verliep voornamelijk van eind september tot begin november. In de periode van eind september tot begin oktober werden de grootste aantallen waargenomen, met een piek op 30-9 (194 ex., 18.6%). Na 30-9 loopt het aantal langzaam terug, maar bereikt pas na 28-10 een dieptepunt. In november bleven de aantallen zeer klein. Veel Zanglijsters werden waargenomen in hu 1. De doortrek op dit tijdstip heeft, evenals de Merel waarschijnlijk betrekking op nachttrekkers die invallen in de begroeiing. Desalniettemin trok de Zanglijster door tot vór in de ochtend; hoewel de aantallen steeds kleiner werden, zijn toch nog tot hu 13 sippers waargenomen. Enkele Zanglijsters overnachtten in het jonge graan op de akkers. Combinatie-

trek is waargenomen met Koperwiek, Ringmus en Vink. De trekrichting was steeds ZW gericht, maar liep vaak langs bosranden en over de noordelijke singel. Na correctie werd de route ZW weer opgepakt (figuur 12).

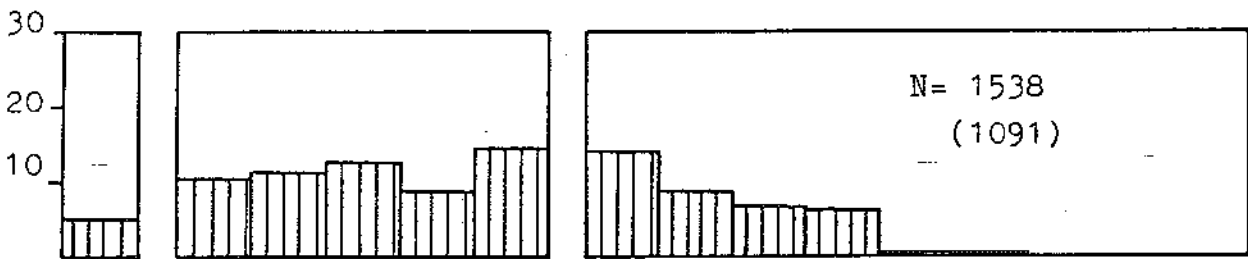
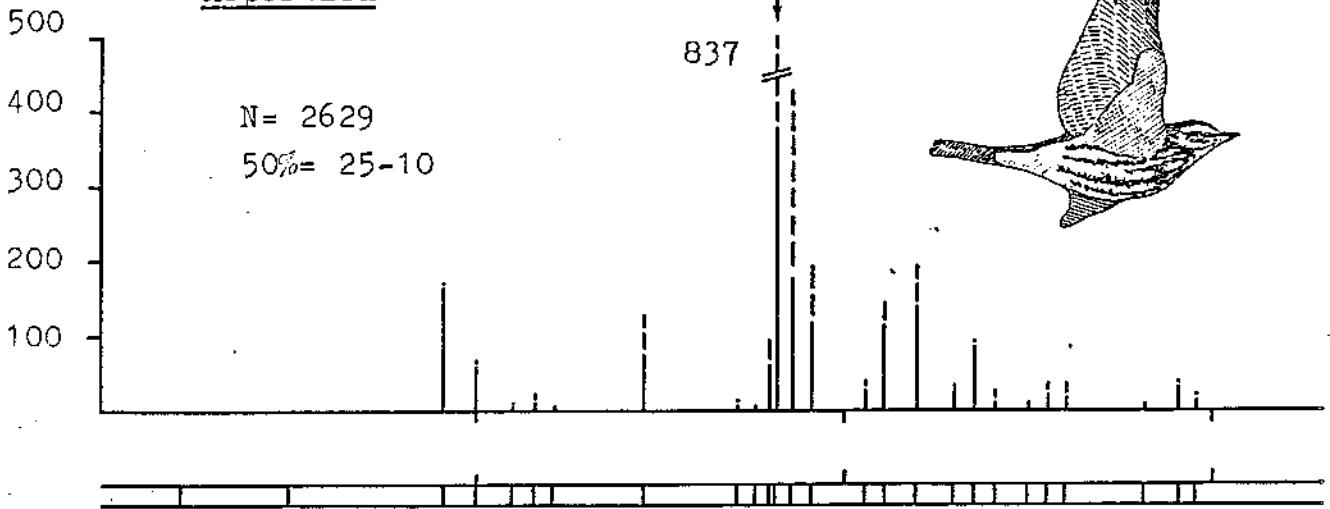
Zanglijster

3.3.56 Koperwiek (p. 45)

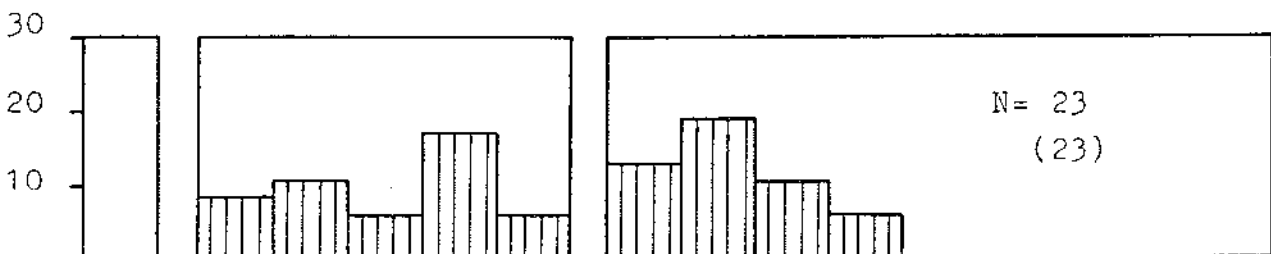
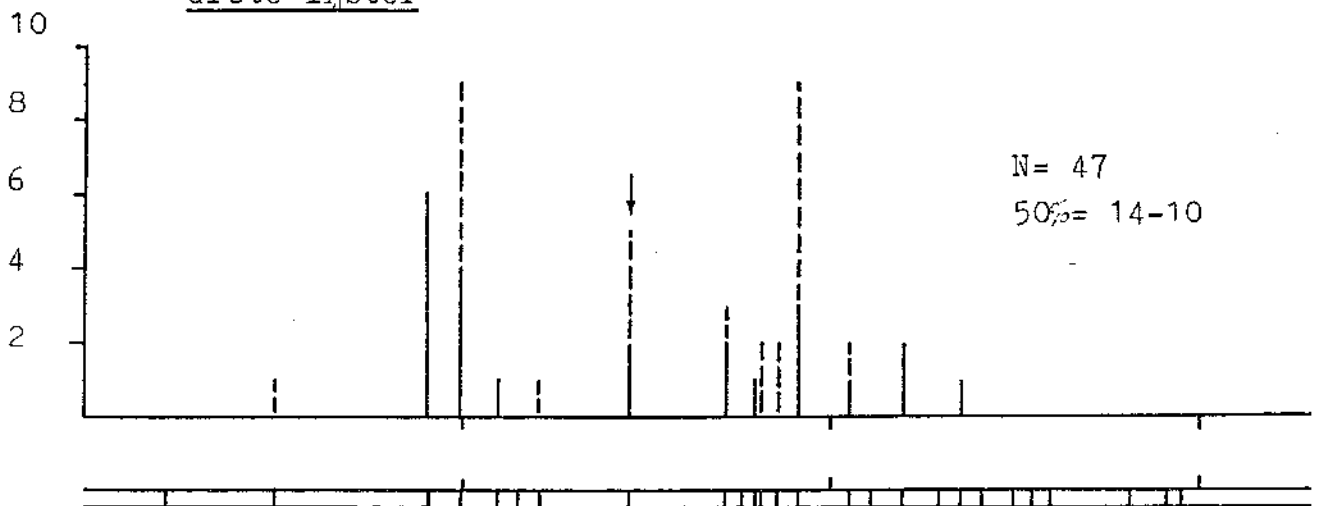
De Koperwiek heeft ons wat aantallen en aanvang van de trekperiode betreft aangenaam verrast. De vogel was een zeer algemene trekvogel, die in de herfst van 1987 in ons land bijzonder vroeg acte de présence gaf. Gewoonlijk komen de eerste grote groepen binnen tussen begin en half oktober. Nu reeds konden we op 28 en 30-9 resp. 160 en 63 ex. noteren. Tot eind oktober trokken enige honderden exemplaren door; de grote meute kwam pas ná 23-10. De hoofddoortrekperiode van de Koperwiek lag ongeveer tussen 24-10 en 13-11, met een piek op 25-10 (837 ex., 31.8%). Vooral ná 6-11 namen de aantallen duidelijk af. De trek zette snel in en kwam tussen hu 3 en 6 op z'n hoogtepunt. De Koperwiek vloog dus later dan de Zanglijster. Ook bij deze soort hadden we te maken met nachttrekkers en vogels die tussen het graan sliepen. De trekrichting kwam sterk overeen met die van de Zanglijster, waarmee de soort ook vaak meevloog. Combinatietrek werd geconstateerd met Veldleeuwerik, Kraansvogel, Zanglijster, Grote lijster, Spreeuw, Ringmus, Vink en Keep.

Koperwiek

3.3.57 Grote lijster

Grote lijster

Deze grote ratelaar was vooral een oktober-vogel. In de periode van eind september tot begin november werden zowel op 30-9, als op 28-10 9 ex waargenomen. De 50%-grens ligt op 14-10. Het was geen uitgesproken vogel van de vroege ochtend. De trek zette vrij laat in de ochtend in en kwam ook snel weer tot rust. De Grote lijster is net als andere vogelaars een beetje een eenling; de vogel vloog vaak alleen of met z'n tweeën en is op doortrek alleen samen gezien met een Koperwiek. Over de trekrichting van de Grote lijster is weinig zinnigs te zeggen. De soort trok zowel naar O als W als naar Z.

3.3.58 Tjiftjaf

Een schaarse doortrekker, die slechts tijdens drie teldagen is waargenomen: 30-9 1 ex; 5-10 2 ex; 24-10 1 ex. Alle exemplaren scharrelden door de begroeiing bij de telpost, in hu 5 en 6.

3.3.59 Goudhaantje

Goudhanen werden in de periode tussen 5-10 en 11-11 verspreid over de hele ochtend waargenomen. In totaal werden tijdens 5 teldagen 10 ex geregistreerd. De meeste Goudhaantjes (70%) zijn tussen hu 1 en 5 waargenomen. Deze soort struinde, net als de Tjiftjaf door de bomen bij de telpost. 5-10 1 ex hu 5; 14-10 4 ex hu 1, 3, 6 en 10; 28-10 2 ex hu 2 en 7; 4-11 2 ex hu 2 en 4; 11-11 1 ex hu 5.

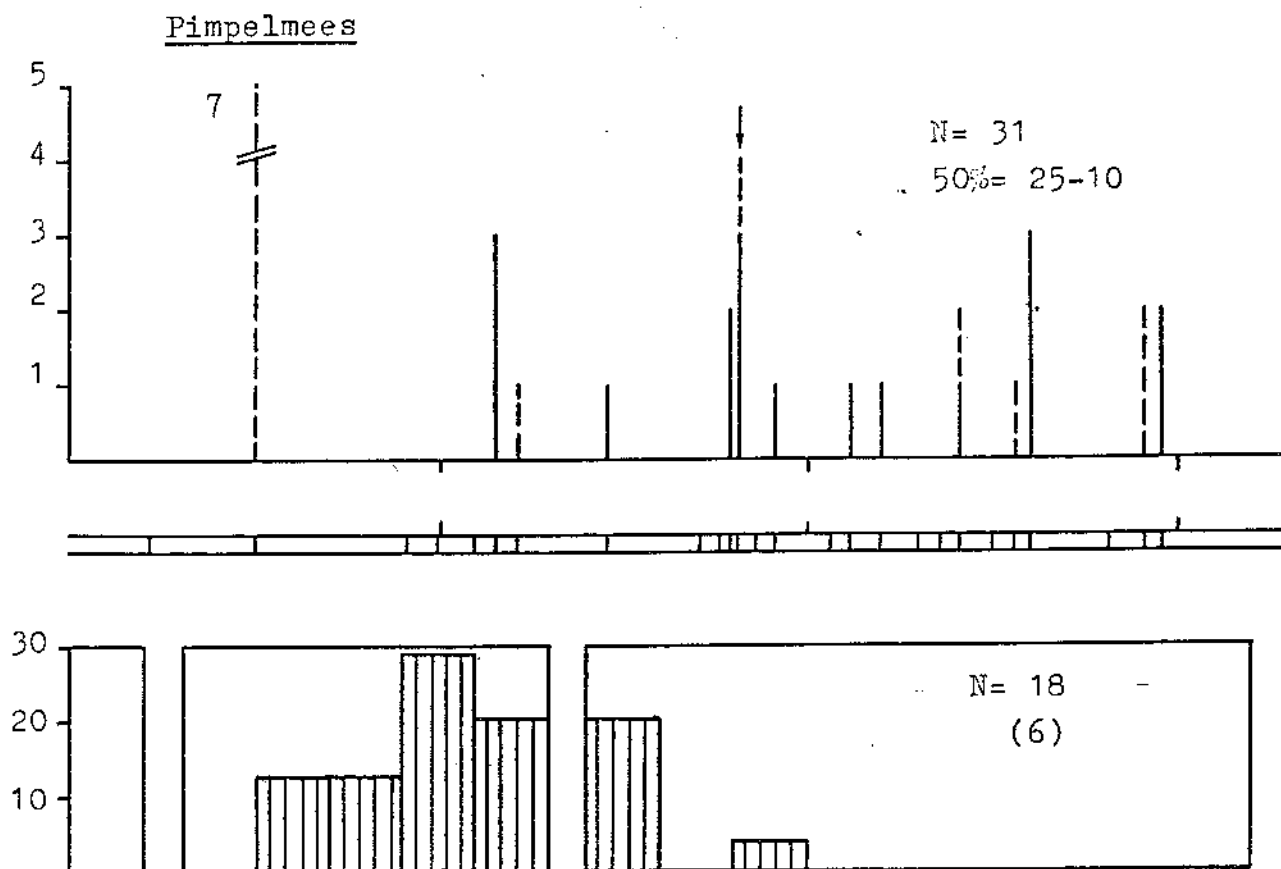
3.3.60 Zwarte mees

De Zwarte mees was een uitslaper. Bijna 64% werd ná hu 5 waargenomen. In totaal werden tijdens 4 teldagen 11 ex als doortrekker gemeld. De meesten kwamen op 25-10 door (45.5%). Net als alle mezen trok ook deze soort vnl. door de begroeiing. 5-10 2 ex hu 5; 24-10 3 ex hu 5; 25-10 5 ex hu 2(1 ex), 8(2) en 10(2); 13-11 1 ex hu 8.

3.3.61 Pimpelmees (p.47)

De doortrek van de Pimpelmees kwam snel op gang in de ochtend, maar bereikte pas een hoogtepunt in hu 4 (29.2%). De Pimpelmees trok vnl. in de ochtend; 75% vloog tussen hu 2 en 5 over de post. De soort is, afgezien van de waarneming op 15-9, vooral waargenomen in de periode tussen begin oktober en eind november, met een piek op 5-10 (12.5%), 25-10 (16.7%) en 13-11 (12.5%). De Pimpelmees trok over het algemeen in kleine groepjes of solitair, soms ook met Koolmezen. Trek vond vnl. plaats door de boomtoppen, langs de bosranden. De ligging van het bos

bepaalde daardoor mede de trekrichting (Z).

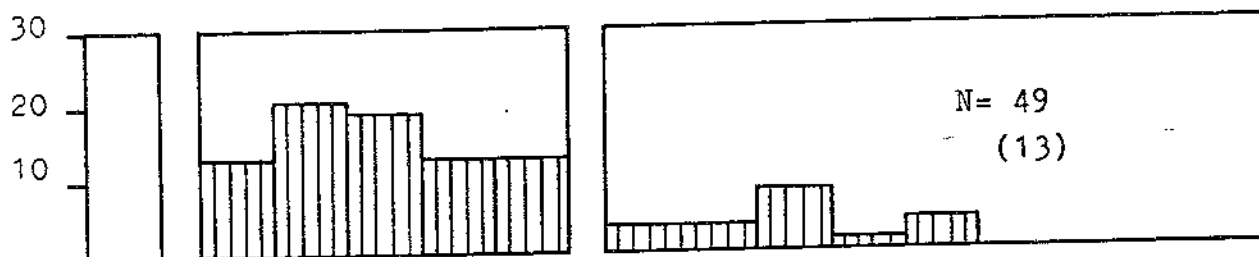
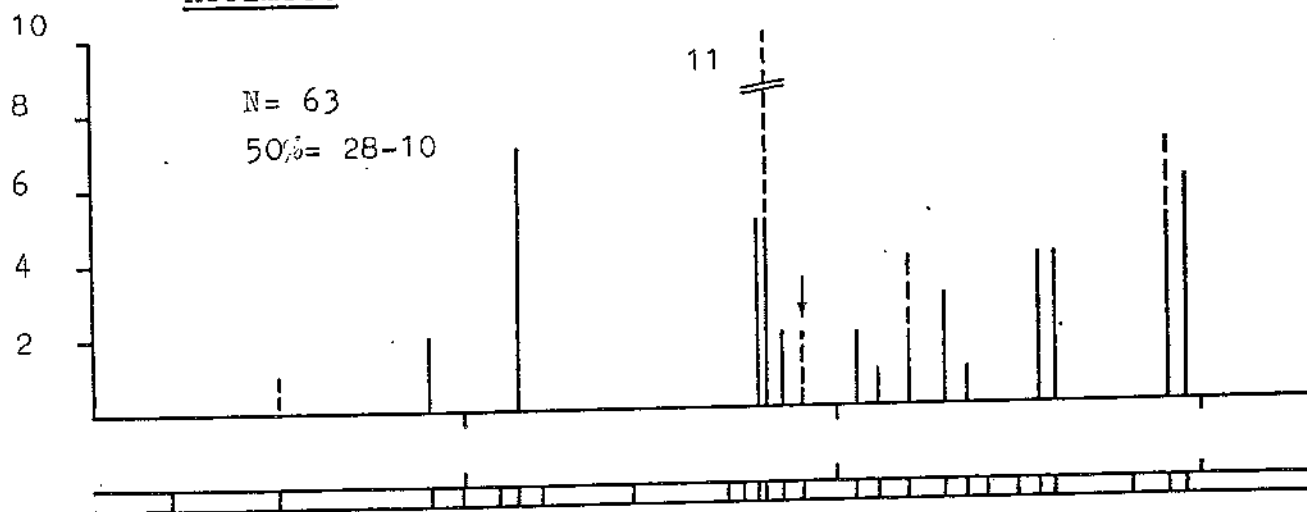

3.3.62 Koolmees (p.48)

Het aantal waargenomen Koolmezen bedroeg in totaal 63 exemplaren. Ook de Koolmees was een vroegeling. In hu 1 zette de trek direkt goed in en bleef op hoog niveau. Na hu 5 neemt het aantal doortrekkers sterk af. De Koolmees trok echter langer door in de ochtend dan de Pimpelmees. De meeste Koolmezen trokken in groepjes langs en door de bosrand van Gooilust, soms samen met Pimpelmezen.

3.3.63 Vlaamse Gaai

Tijdens de teldagen werden 6 Vlaamse gaaien gemeld. Deze vogels trokken langs de westelijke bosrand in zuidelijke richting: 5-10 4 ex hu 8; 7-10 1 ex hu 7; 14-10 1 ex hu 9.

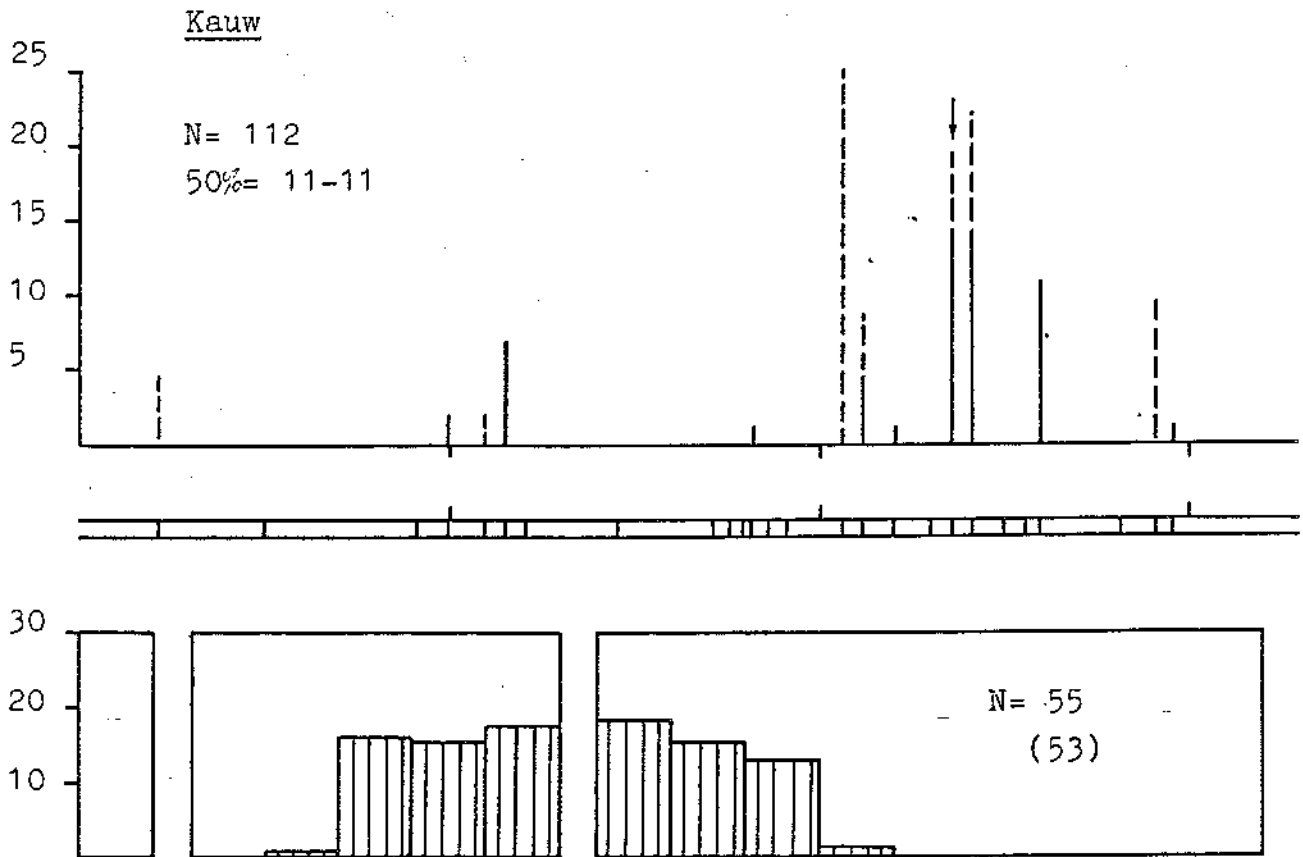
Koolmees3.3.64 Ekster

Hoewel Eksters hoofdzakelijk standvogels zijn, werden in de periode tussen 5-10 en 28-11 tijdens 5 teldagen 8 ex als doortrekker/zwerper genoteerd. De vogels vlogen over de westelijke bosrand of boven Gooilust en vlogen doelgericht in Z tot ZW richting. 5-10 1 ex hu 7; 7-10 3 ex hu 3 en 1 ex hu 5; 14-10 1 ex hu 9; 25-10 1 ex hu 7; 28-11 1 ex hu 3.

3.3.65 Kauw (p.49)

De doortrek van de Kauw vond vooral plaats in de periode tussen 2 en 28 november. De grootste aantallen werden op 2-11 en 13-11 genoteerd. Het zwaartepunt van de trek lag daardoor in begin november. De 50%-grens werd op 11-11 bereikt. De trek kwam ná hu 2 snel op gang en bleef tot hu 8 ongeveer op hetzelfde niveau. Daarna nam het aantal doortrekkende Kauwen weer sterk af. Waarschijnlijk trekken veel grotere aantallen Kauwen door dan zijn geregistreerd. In de ochtend vonden veel bewegingen plaats van vogels die de slaappleatsen verlieten en uitzwermden naar de voedselgebieden. Rondzwerfende vogels, vaak in grote

groepen, kunnen het beeld vertroebelen. Combinatietrek met Spreeuwen.

Noordelijke kauw (Corvus monedula monedula)

Op 13-11 trokken 2 ex van deze ondersoort van de Kauw door, in hu 3 en 5. Gezien de aantallen die op de akkers, samen met Kauwen en enkele Oosteuropese kauwen (*C. m. soemeringii*) verbleven (zie 1.2), moet het aantal doortrekkers van deze ondersoort veel groter zijn geweest.

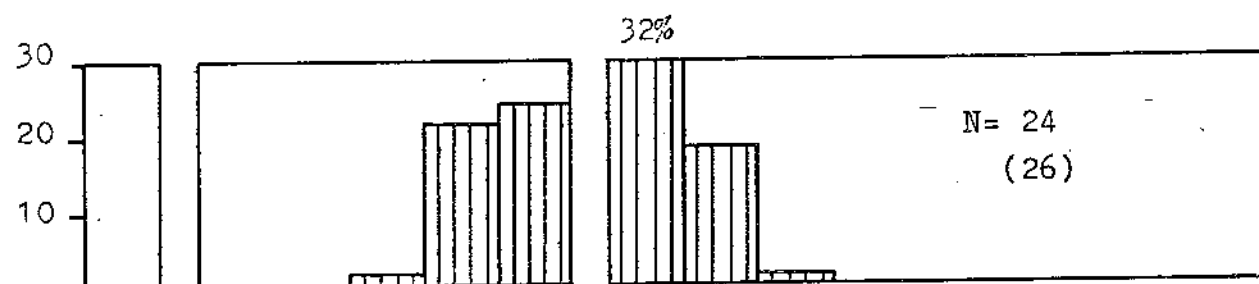
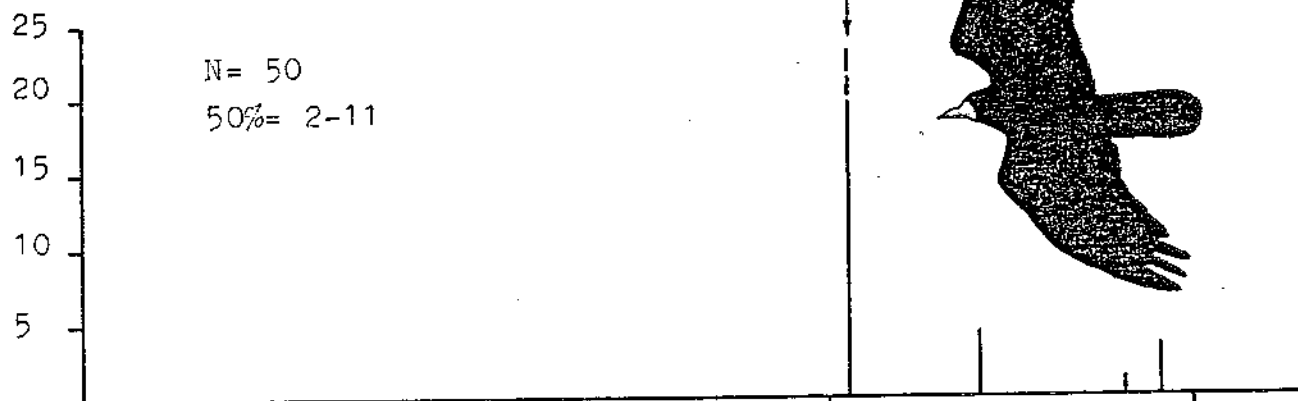
3.3.66 Roek (p.50)

De Roek was duidelijk een trekvogel van de maand november. Slechts tijdens 4 teldagen zijn in totaal 50 van deze vogels waargenomen. De trekrichting was daarbij nogal opvallend: alle vogels vlogen van O naar W! Een nogal ongewone richting in vergelijking met die van alle andere soorten. De Roek werd vooral gezien tussen hu 4 en hu 7. De doortrek over de ochtend lijkt sterk op die van de Kauw. In hu 6 werden de meeste vogels waargenomen, nl. 16 ex (32%). De eerste dag dat er Roeken doortrokken was direkt een topdag voor deze soort; 23 ex (46%) vlogen toen over de telpost. Enkele ex aten samen met kraaien en Kauwen van

achtergebleven maisresten en vlogen later verder.

Roek

N= 50
50%= 2-11

3.3.67 Zwarte kraai

Tijdens 3 teldagen werden in totaal 6 doortrekkers genoteerd:
15-9 2 ex; 28-9 3 ex hu 3 en 5-10 1 ex hu 1. Alle ex vlogen richting Z
of ZW, over de westelijke bosrand of over Gooilust.

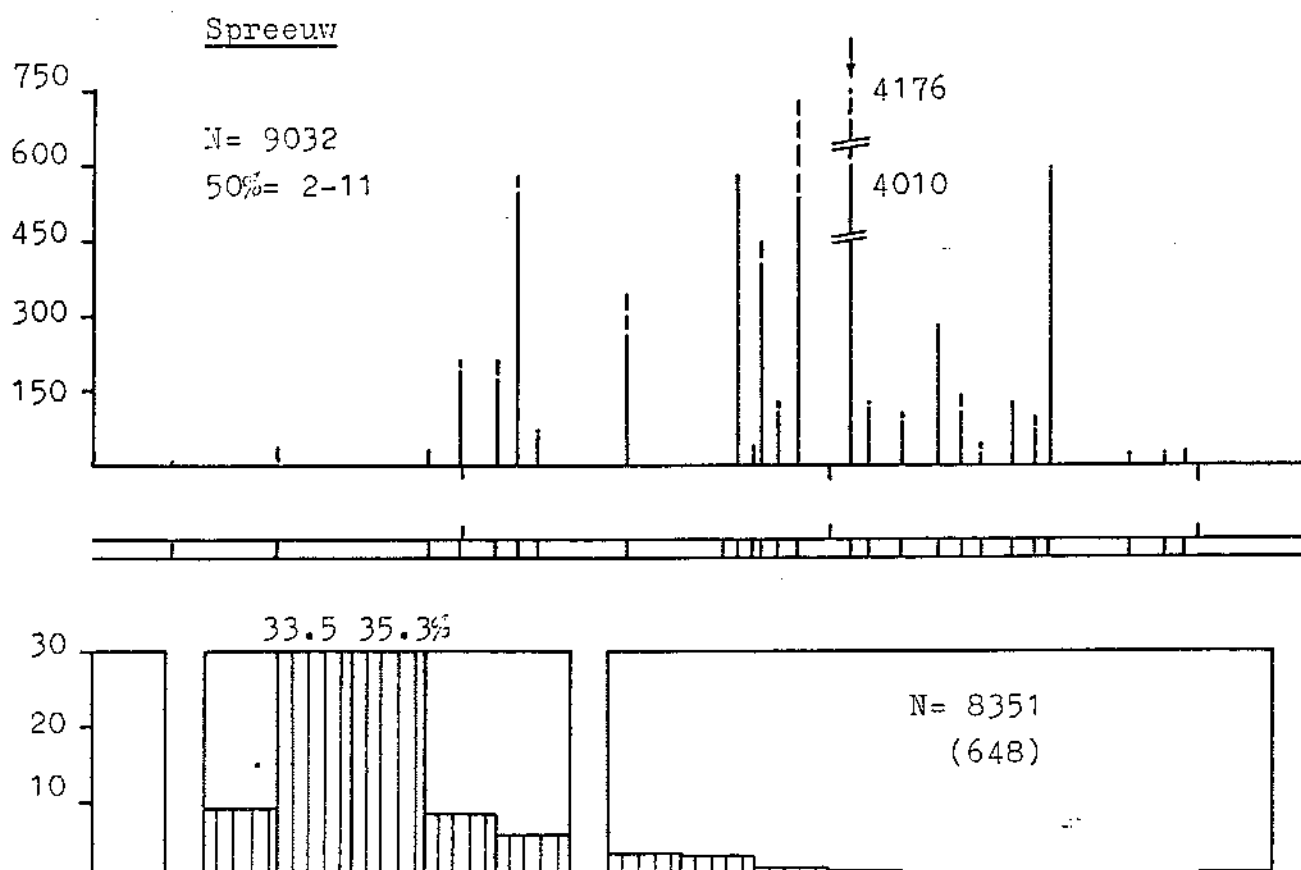
3.3.68 Bonte kraai

Tijdens 3 teldagen werden in totaal 7 Bonte kraaien waargenomen:
26-10 1 ex hu 9; 11-11 5 ex hu 3 en 17-11 1 ex hu 4. Alle ex vlogen
over de akker in ZW richting. Ook de Bonte kraai was, evenals de Roek
een echte november-vogel.

3.3.69 Spreeuw (p.51)

De Spreeuw was een zeer algemene trekvogel. Het totaal aantal door-
trekkers komt vrijwel overeen met dat van de Grauwe gans. De doortrek-
periode van de Spreeuw lag tussen eind september en half november. Het
zwaartepunt van de trek lag tussen eind oktober en begin november. De

doortrek van de Spreeuw verliep in drie fasen: een langzame start eind september met direkt al een piek op 5-10 van 584 ex (6.5%). Daarna een lichte daling, maar direkt weer een stijging van de aantallen, met als dagmaximum 4176 ex (46.4%) op 2-11. Na deze datum nam de trek van de Spreeuw aanzienlijk af. Op 18-11 werden, waarschijnlijk door verbeterde weersomstandigheden opeens weer een groot aantal doortrekkende sprotters gezien. Vooral in hu 2 en 3 werden grote aantallen vogels gezien; de Spreeuw staat dan ook bekend als 'n uitgesproken ochtendtrekker. De Spreeuwen trokken vooral frontsgewijs en soms in langgestrekte groepen laag over de boomtoppen in ZW richting. Combinatietrek vond plaats met Kievit, Houtduif, Koperwiek, Kauw en S's.

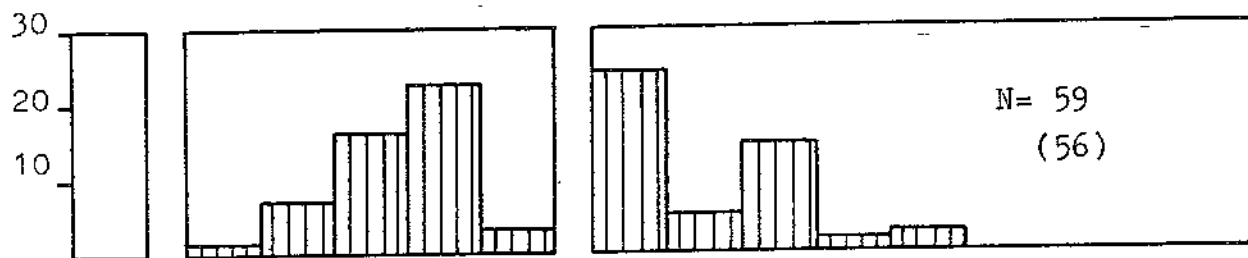
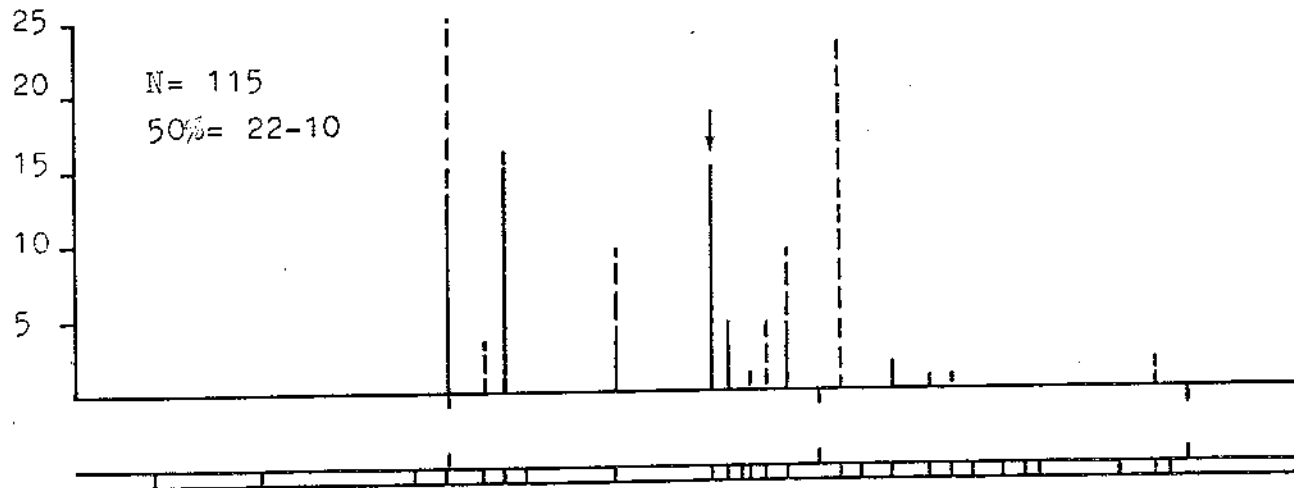

3.3.70 Ringmus (p.52)

De Ringmus werd als doortrekker vnl. waargenomen in de periode tussen 30-9 en 2-11. In november werd de soort, ná de piek van 2-11, vrijwel niet meer waargenomen. De grootste aantallen werden gemeld van 30-9 (25 ex, 21.7%) en 2-11 (23 ex, 20%). De 50%-grens werd bereikt op 22-10. De trek kwam in de ochtend traag op gang. Pas in hu 4 en 6 werden de grootste aantallen waargenomen, met daartussenin een dal in

hu 5. De trekrichting was vnl. ZW. Eénmaal trok een Ringmus mee met een groep Zanglijsters en Koperwieken.

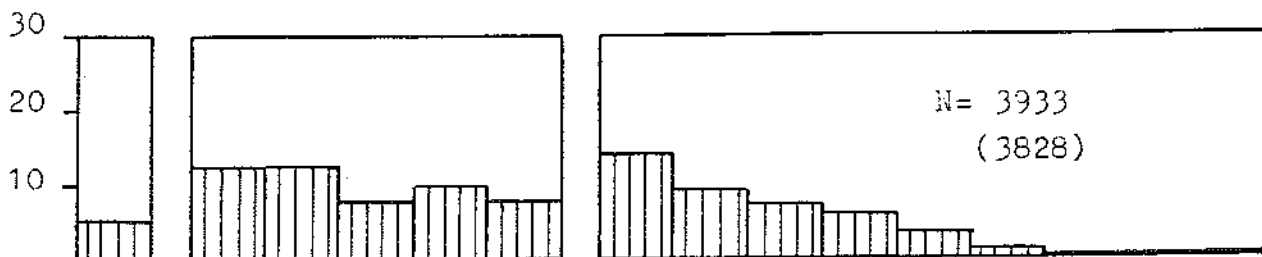
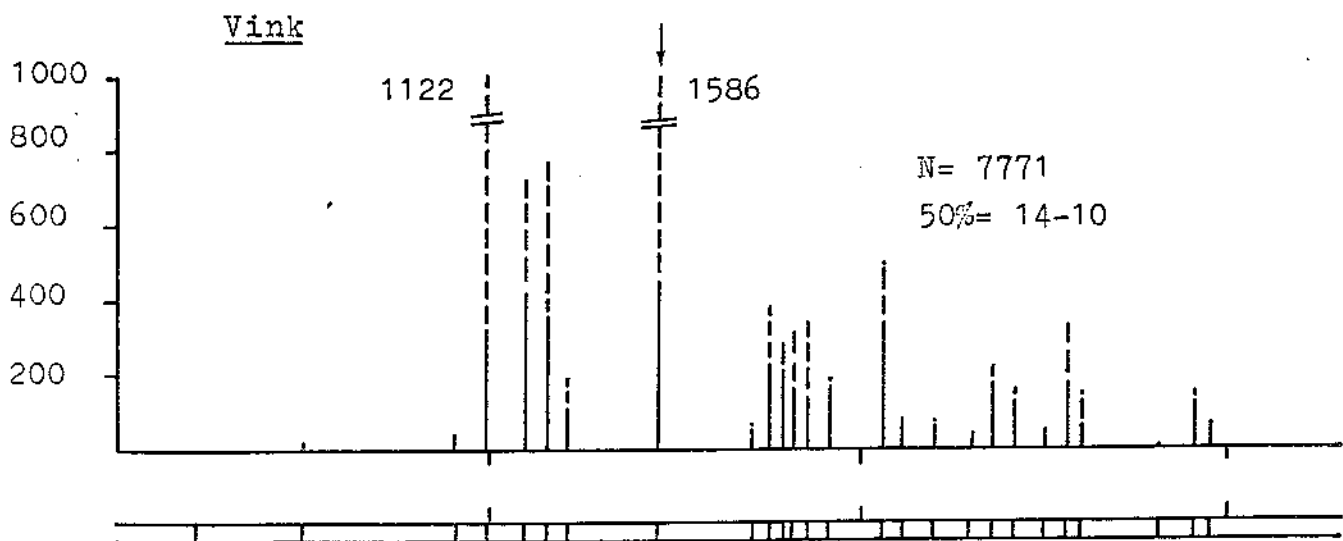
Ringmus

3.3.71 Vink (p.53)

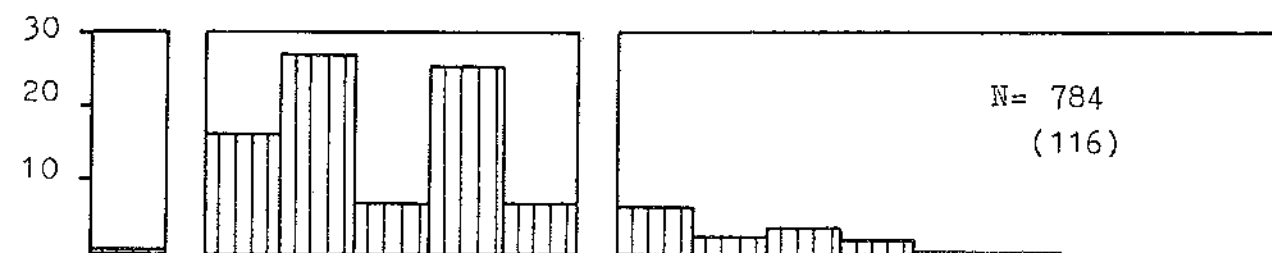
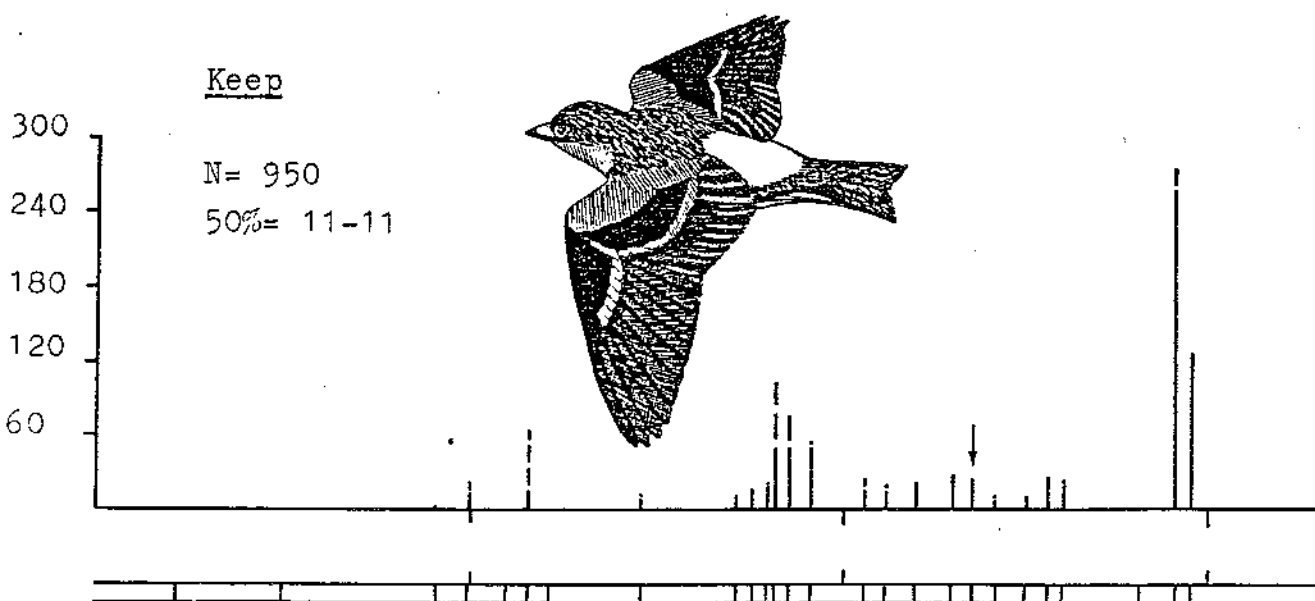
De Vink was een zeer algemene doortrekker. De vogel is tijdens vrijwel alle teldagen waargenomen. De trek begon op 30-9 direkt met een piek van 1122 ex (14.5%). Begin oktober bleven de aantallen op een hoog niveau en op 14-10 werd het grootste aantal waargenomen, nl. 1586 ex (20.4%). Op deze datum werd ook de 50%-grens bereikt. Daarna namen de aantallen sterk af, met een laatste maximum op 2-11 (494 ex, 6.4%). De Vink trok reeds vroeg in de ochtend; in hu 0 konden de eerste vogels al worden genoteerd, op 23-10 zelfs 154 ex! De aantallen bleven ná hu 0 redelijk stabiel tot hu 6. Ons is opgevallen dat álle Vinken in hu 0, dus één uur voor zonsopgang, roepen en vèr uit elkaar vliegen. (Dit i.t.t. de vogels die later in de ochtend meer groepsgewijs overvliegen en met elkaar in contact blijven d.m.v. het gezicht). Het tellen van overvliegende, roepende beesten leverde in hu 0 waarschijnlijk een redelijk betrouwbaar resultaat op. Toen het vanaf hu 1 lichter werd

hielden hoe langer hoe meer Vinken hun snavel. Hierdoor werd het tellen tóch nog bemoeilijkt, omdat de vogels door het schaarse licht niet altijd goed te zien waren. De trekrichting was ZW gericht. Vinken maakten veel gebruik van de noordelijke houtsingel en van de bosranden (vooral de westelijke bosrand). De meeste vogels kwamen uit NO, waarna ze, bij de akkers angekommen links of rechts óm de akkers heen vlogen. Enkele groepen vlogen direkt over de akkers, op de telpost aan. Veel Vinken gingen tijdens de trek in de boomtoppen zitten of landden op de akkers, waar ze oogstafval nuttigden. Dit maakte het tellen soms wat lastig. Ook het onderscheid Vink-Keep leverde, op het gezicht althans, in de eerste dagen nog wel eens problemen op. Vogels die niet als Vink of Keep herkend werden, werden niet genoteerd. Een groep van 400 vinkachtigen, die op 23-10 in hu 4 overvloog, is niet in de grafieken verwerkt. Vinken werden met een groot aantal andere soorten samen op doortrek gezien: Veldleeuwerik, Graspieper, Kramsvogel, Koperwiek, Zanglijster en Keep.

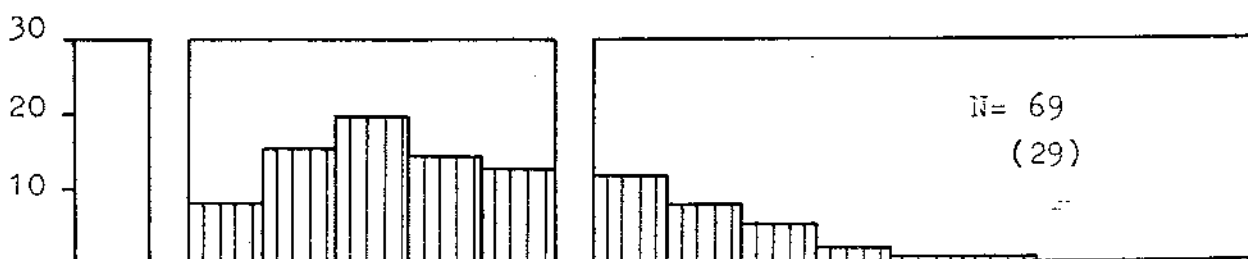
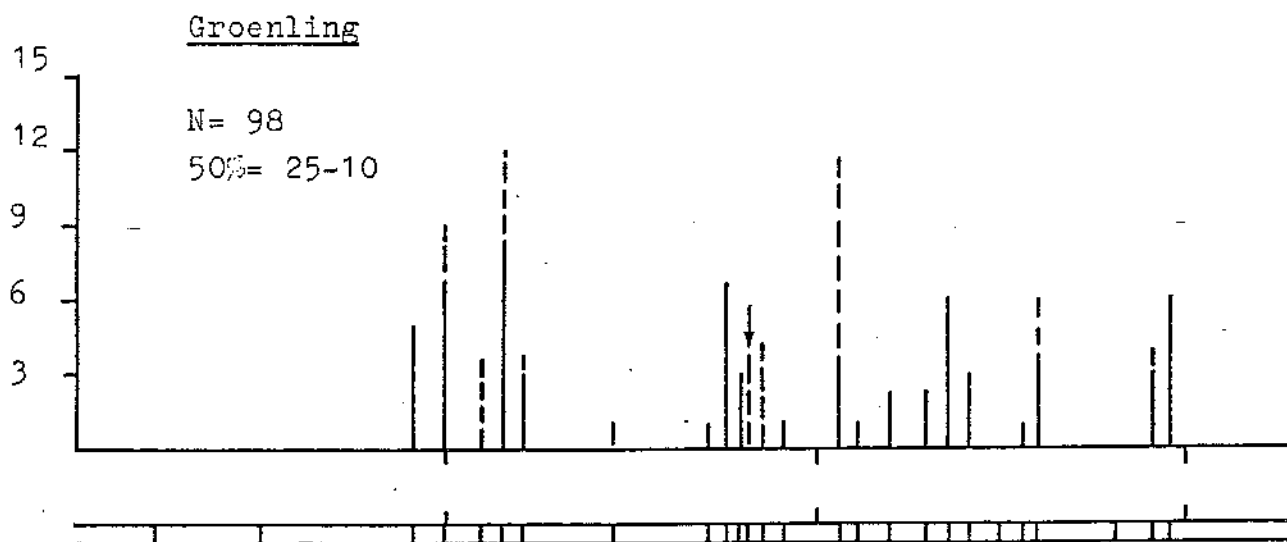
3.3.72 Keep

Kepen zijn in beduidend kleinere aantallen waargenomen dan Vinken. De doortrekperiode van de Tjeeper verliep van eind september tot eind november. De grootste aantallen werden waargenomen op 28-11: totaal 271 ex (28.5%). De trek verliep tot eind november tamelijk rustig. De enige uitschieters waren 5-10 (63 ex, 6.6%) en een duidelijke piek op 25-10 (106 ex, 11.2%), met aan weerszijden een geleidelijke toe- en afname. De 50%-grens ligt beduidend later dan die van de Vink, nl. op 11-11. De doortrek in de ochtend toont een wezenlijk verschil met die van de Vink. De Keep bleek veel meer een ochtendtrekker, gezien de grote aantallen die van hu 1 tot en met hu 4 werden waargenomen: 75.6% voor de Keep tegenover 42.9% voor de Vink. De Keep startte 's morgens echter iets later dan de Vink en vloog iets minder lang door. Kepen werden vaak solitair vliegend waargenomen. Desalniettemin werden er ook groepen van 30, 70 en 100 ex gezien. Kepen gingen, net als Vinken vaak in de toppen van Beuken zitten, vooral in november. Combinatietrek werd alleen met Koperwieken en Vinken waargenomen. Kepen gebruikten dezelfde trekroutes als Vinken (zie ook Vink).

3.3.73 Groenling

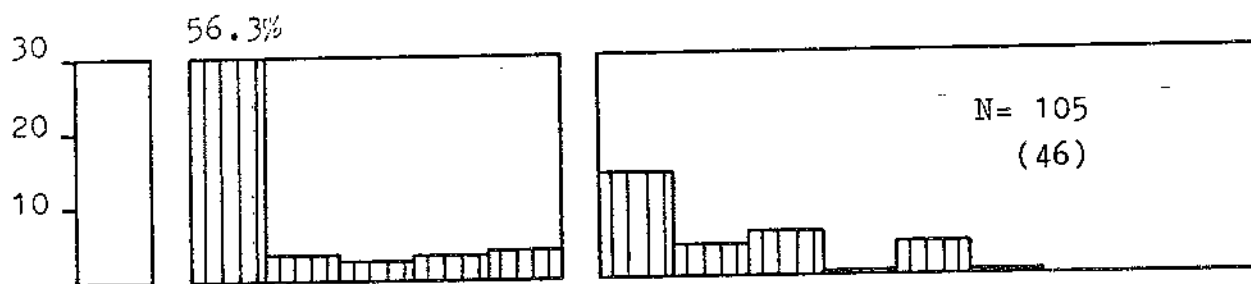
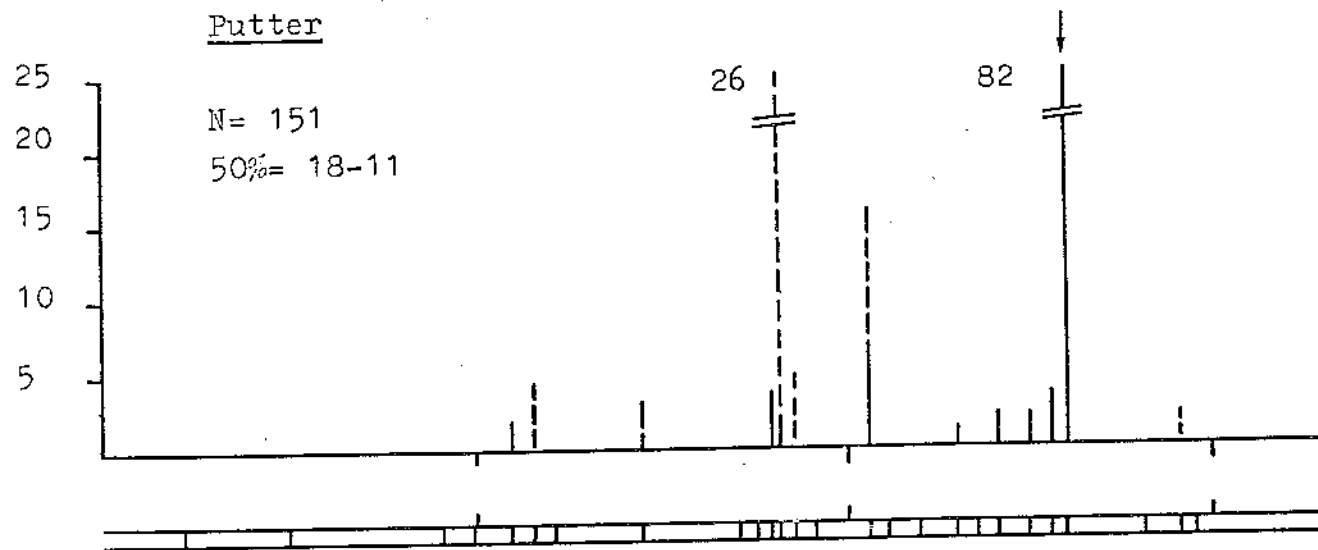
De Groenling is in kleine aantallen doorgetrokken. De vogel vloog vaak solitair of in kleine groepjes, vnl. in de richting Z-ZW. De Groenling is tijdens vrijwel alle teldagen waargenomen. De grafiek van de doortrek over het seizoen vertoont een nogal golvende lijn, met pieken op 5-10, 23-10, 2-11 en een aantal waarschijnlijk onbeduidende pieken eind november. De hoofddoortrekperiode lijkt te liggen tussen eind oktober en half november. De 50%-grens werd bereikt op 25-10. De ochtendtrek van de Groenling vertoonde een vrij trage start, met een top in hu 3 (19.4%). Het merendeel van de vogels trok tussen hu 1 en 5 door. De trekrichting was overwegend ZW.

3.3.74 Putter (p.56)

De hoofddoortrekperiode van de Putter liep van eind oktober tot half november. De grafiek toont drie pieken: 25-10 (25 ex, 17.2%), 16-11 (16 ex, 10.6%) en 18-11 (82 ex, 54.3%). Het laatste aantal werd gevormd door een groep van 80 ex. De piek in hu 1 (56.3%) wordt óók gevormd door de groep van 80 ex; zonder deze groep ligt het aantal van hu 1 op hetzelfde niveau als de andere halfuren en wordt in hu 6 het

maximum gevonden. De pieters vlogen allen richting ZW.

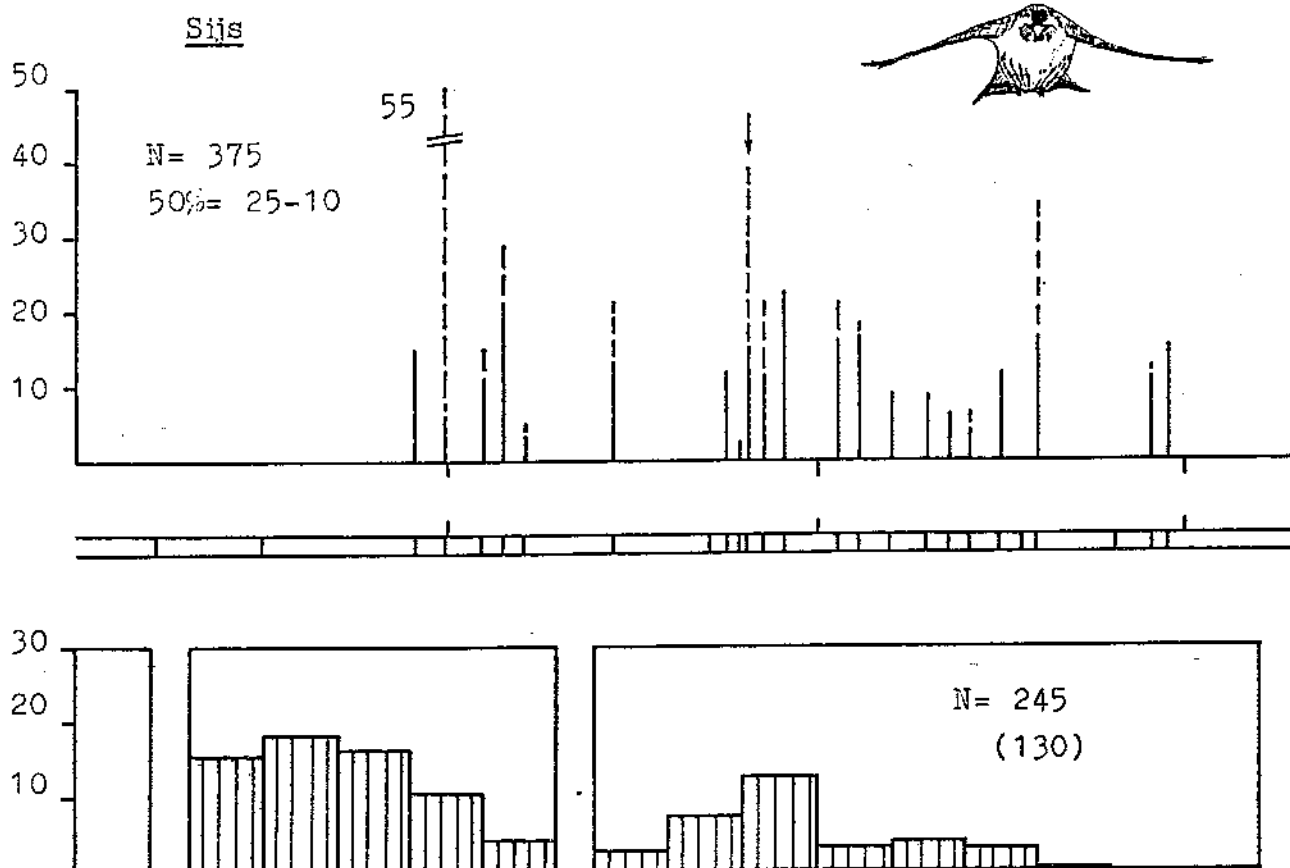
3.3.75 Sijs (p.57)

De Sijs is tijdens vrijwel alle teldagen waargenomen. De doortrekperiode liep van eind september tot eind november. De grootste aantallen werden genoteerd op 30-9 (55 ex, 14.7%), 25-10 (38 ex, 10.1%) en 18-11 (34 ex, 9.1%). Het aantal waargenomen vogels bedroeg per teldag tussen 5 en 20 individuen. De Sijs werd in de ochtend vooral waargenomen tussen hu 1 en 4 en in hu 8. Een deel van de vroege waarnemingen kan nog betrekking hebben op slaaptrek, hoewel getracht is slaaptrek te ontdekken en deze vogels buiten de tellingen te houden. De meeste Sijsen vlogen richting ZW. Eénmaal in combinatietrek met Spreeuwen waargenomen.

3.3.76 Kneu (p.58)

De doortrek van de Kneu liep vnl. van eind september tot half oktober. Een korte periode met grote aantallen, die op 28-9 begon werd spectaculair afgesloten op 14-10 met 100 ex (34.2%). De ochtendtrek begon bij

de Kneu pas op gang te komen na hu 1 en kwam op zijn hoogtepunt in hu 5 (19.9%). Daarna nam het aantal weer geleidelijk af.

3.3.77 Frater

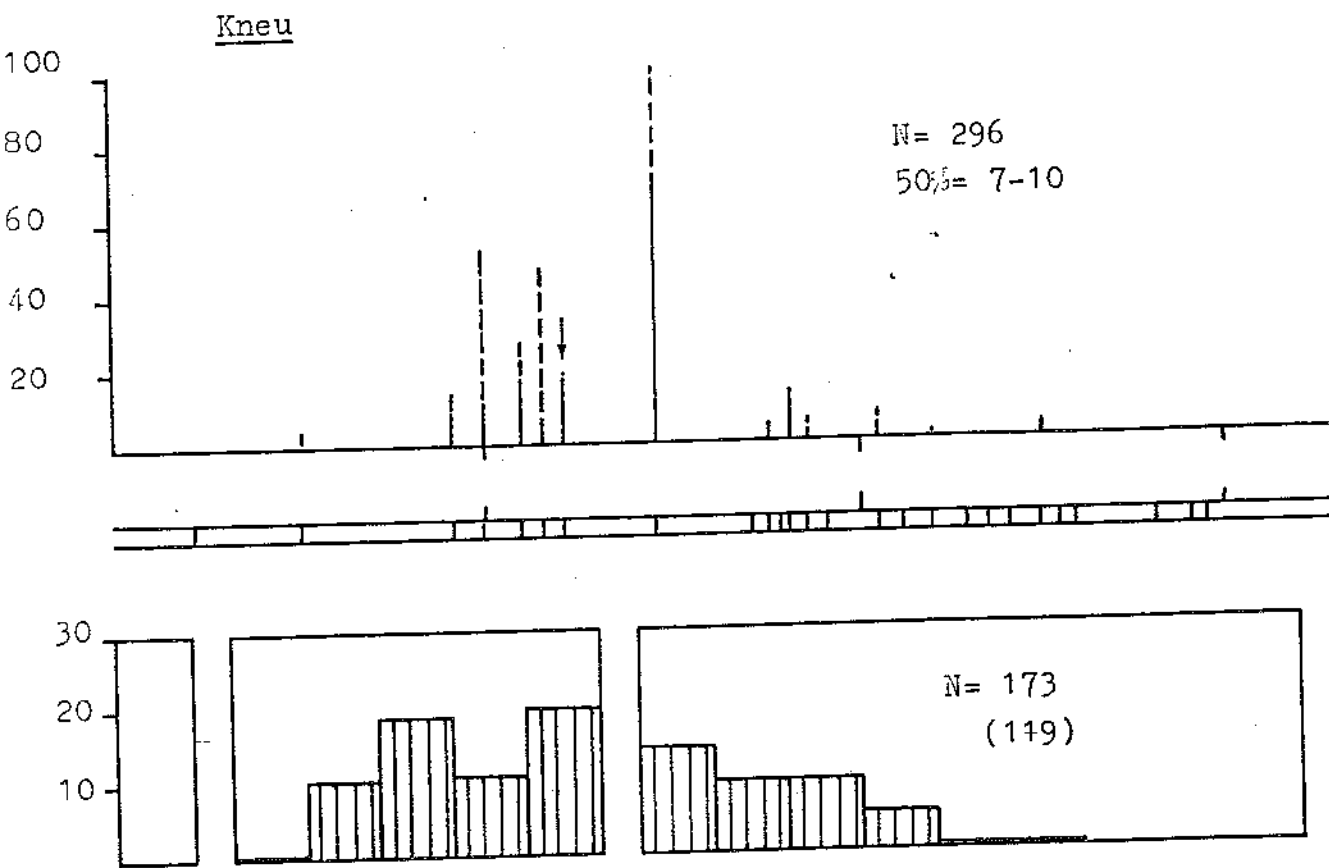
Van de Frater zijn in totaal 3 exemplaren waargenomen: 11-11 1 ex hu 5 richting NO en 2 ex hu 6 richting N.

3.3.78 Barmsijs (p.59)

De Barmsijs is nog verrassend veel waargenomen. Tijdens 10 teldagen werden 44 ex geregistreerd. Alle waarnemingen werden gedaan in oktober en november, met een maximum op 28-10 (27 ex, 61.4%). Het beeld van de ochtendtrek wordt enigzins vertroebeld door een groep van 25 ex, die doortrok op 28-10 in hu 1. Zonder deze groep ligt het percentage van hu 1 iets lager dan dat van hu 2. De Barmsijs was een ochtendtrekker. Ná hu 5 werden slechts zeer kleine aantallen gezien.

3.3.79 Goudvink

Op 28-11 vloog 1 ex richting Z, in hu 2.

3.3.80 IJsgors

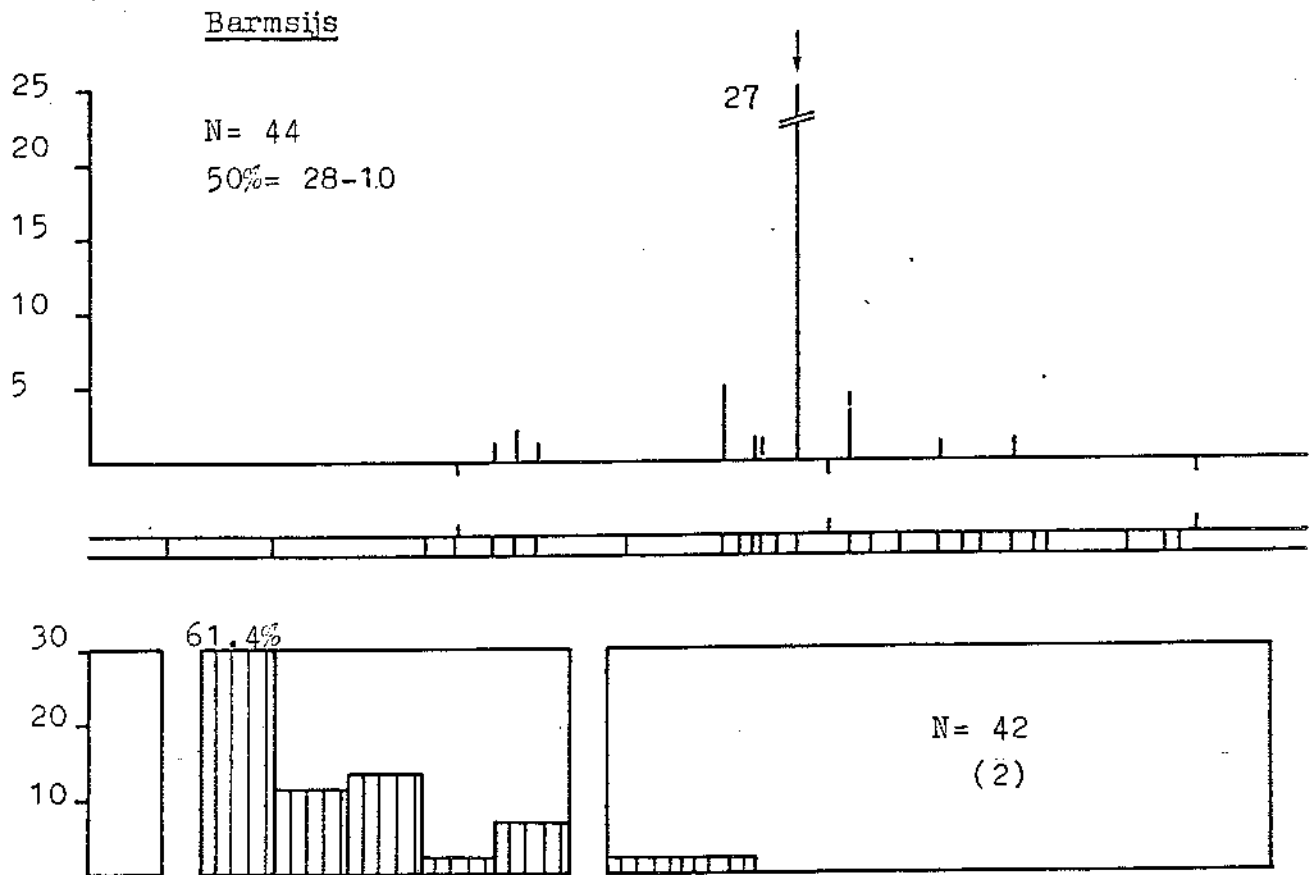
Tijdens 2 teldagen werd deze koude kikker waargenomen: 14-10 1 ex hu 3 en 28-11 1 ex hu 3. Beide vogels vlogen richting Z-ZW.

3.3.81 Sneeuwgor

Verrassend was de onverwachte doortrek van de Sneeuwgor. Tijdens 7 teldagen werden 8 exemplaren waargenomen. De vogels vlogen allen richting Z-ZW. 7-10 1 ex hu 5; 23-10 1 ex hu 3; 25-10 1 ex hu 10; 26-10 1 ex hu 1; 6-11 1 ex hu 3; 17-11 1 ex hu 6; 18-11 2 ex hu 2. De meeste exemplaren (75%) werden waargenomen tussen hu 1 en 5.

3.3.82 Geelgor

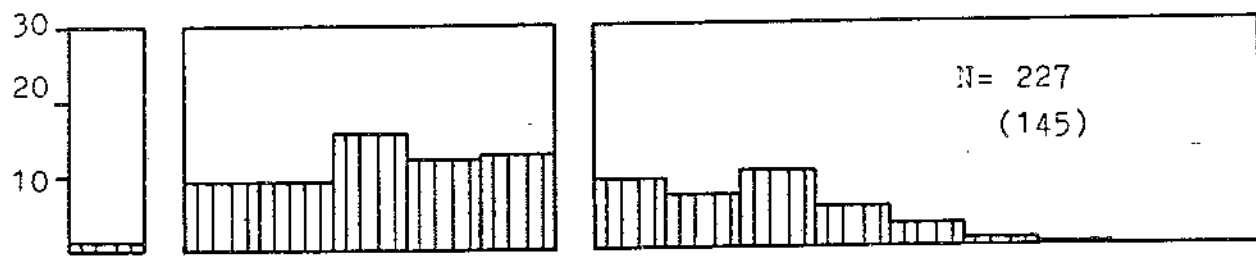
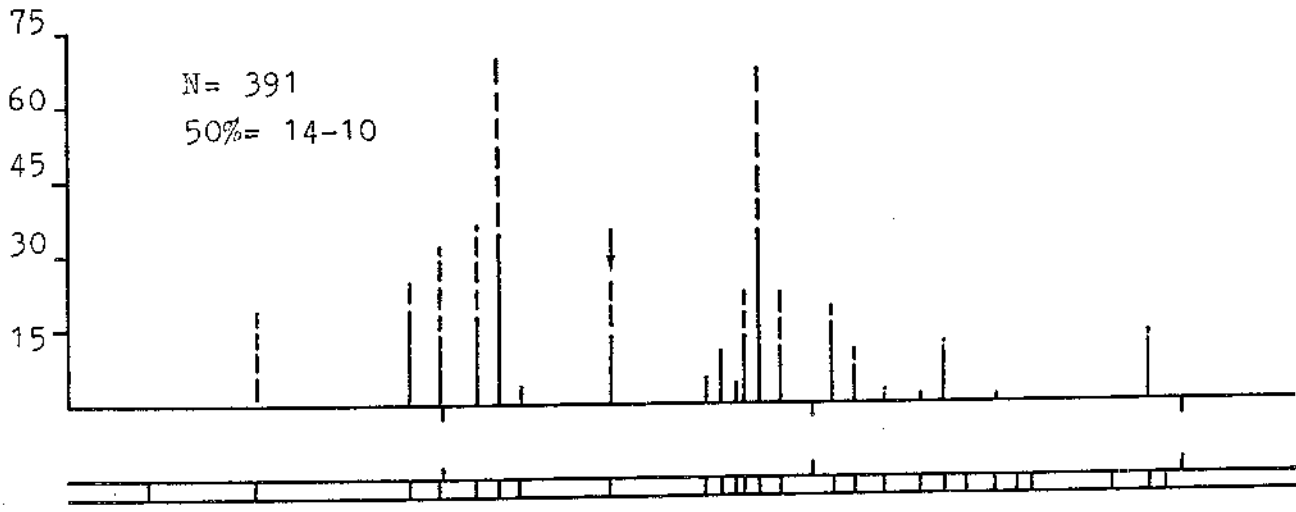
Op 25-10 trok 1 ex in hu 7, in ZW-richting.

3.3.83 Rietgors (p.60)

De doortrek van de Rietgors verliep in 2 duidelijke golven, in de periode van eind september tot eind november. De eerste golf, van 28-9 tot 22-10, heeft als piek 5-10 (69 ex, 18.5%). De tweede golf liep van 14-10 tot 15-11 en heeft een piek op 26-10 (67 ex, 18.0%). Op 28-11 was een kleine opleving te bespeuren van 14 exemplaren. De 50%-grens werd bereikt op 14-10. De Rietgors trok meestal solitair. De vogel onderbrak de reis vooral voor en net na de oogst van de mais, om tussen de mais en op de akkers te fourageren. Een klein aantal Rietgorzen sloop in de mais en was 's morgens al vroeg present. De ochtendtrek zette vroeg in en kwam in hu 3 op z'n hoogtepunt. Daarna namen de percentages zeer geleidelijk af. De Rietgors bleef dikwijls op de akkers fourageren, om later in de ochtend alsnog de reis te vervolgen. De trekrichting was over het algemeen ZW.

Rietgors

Slot

Bij het verschijnen van het verslag van deze, zeer geslaagde proeftelling van trekvogels boven het Corversbos te Hilversum zullen reeds de nodige voorbereidingen zijn getroffen om deze proeftelling een vervolg te geven. Met een aantal van de tellers is nl. besloten de telpost officieel in te laten schrijven, waardoor we ons automatisch aansluiten bij de Landelijke Werkgroep Vogeltrekten (LWVT). Met de LWVT is reeds contact opgenomen.

Ondertussen wordt een telschema opgesteld, waardoor de telpost in het najaar van 1988 regelmatig bemand (m/v) zal zijn. Als nieuwtje zullen we ook tijdens de simultaantellingen (elke 2 weken worden in het gehele land op vaste data trekvogels geteld) proberen op de telpost aanwezig te zijn. Deze data worden in het telschema opgenomen.

Gezien de ligging van de huidige telpost is het niet mogelijk voorjaarstrek waar te nemen. De bomensingel die in het najaar voor de nodige luwte zorgt (zodat het tellen plezierig blijft), belemmert voor voorjaarstrek te veel het uitzicht. Wanneer we ook trektellingen in het voorjaar willen gaan organiseren, dan zullen we een andere locatie moeten kiezen (bijv. noordelijk van de huidige telpost). Dit onderwerp zal ter zijner tijd binnen de telgroep worden besproken.

Samenvatting

In de herfst van 1987 heeft bij wijze van proef een trektelling plaatsgevonden op de akkers van het Corversbos in de gemeente Hilversum. In de periode van 7 september tot en met 29 november werden tijdens 26 ochtenden alle trekvogels boven de telpost en de wijde omgeving geteld. In totaal is gedurende 101 uur en 25 minuten vogeltrek waargenomen. Het doel van de trektelling was het vaststellen van herfsttrek boven het genoemde gebied en het verzamelen van gegevens omtrent aantallen individuen en soorten. Aan de telling hebben tien mensen meegedaan. In totaal werden meer dan 45000 vogels waargenomen, verdeeld over 83 soorten. De meeste vogels vlogen over of langs de akkers in zuidwestelijke richting. Zeer waarschijnlijk zijn ze afkomstig van de trekroutes die lopen langs de randmeren en die afbuigen naar het zuidwesten. Het weer is een belangrijke factor geweest voor de grootte van het aantal doortrekkende vogels. De talrijkste trekvogels waren: Grauwe Gans, Spreeuw, Vink, Roudduif en Koperwiek. Ter plaatse aanwezige vogels of vogels die van de slaapplekken uitzwermden naar de voedselgebieden konden het trektellen soms bemoeilijken.

Literatuur

1. Blok, G. 1983. Verslag van een oriëntatie naar gestuwde vogeltrek in het najaar van 1982 bij de Hollandse Erug. Almere-Haven.
2. Cottaar, F. & E. van Huyssteeden s.a. Najaarstrek langs de kust van Zuid-Kennemerland in 1982. Vogelwerkgroep Haarlem.
3. Hustings, M.F.H., R.G.M. Kwak, P.F.M. Opdam & M.J.S. Reijnen 1985. Natuurbeheer in Nederland; deel 3, Vogelinventarisaties. Pudoc, Wageningen.
4. Jonkers, D.A. 1986. Worden ondersoorten van de Kauw in het Gooi en omstreken niet herkend? De Korhaan 20(6):97-98.
5. Jonkers, D.A., R.A. Kole & J. Taapken 1987. Vogels tussen Vecht en Eem, Avifauna van het Gooi, de Vechtstreek en de Eempolders. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.
6. Kwak, R. & R. Lensink 1983. De trek over de telpost 'Hoge Erf' te Arnhem in 1982 en methodieken voor het bewerken van telresultaten. Arnhem.
7. Lensink, R. 1985. Handleiding Landelijke Werkgroep Vogeltrektellen.
8. Oordt, dr.G.J. van 1936. Vogeltrek. Brill, Leiden.
9. SOVON 1987. Atlas van de Nederlandse Vogels.

Lijst van terplekke aanwezige soorten (dagmaxima)

Blauwe reiger	2-3	Boerenzwaluw	C	Pimpelmees	C
Knobbelzwaan	6	Graspieper	C	Koolmees	C
Wilde eend	5-7	Waterpieper	1	Boomklever	B
Havik	3	Gr. gele kwikst.	1	Boomkruiper	3
Sperwer	3-4	Witte kwikstaart	1	Vlaamse gaai	9
Buizerd	2-3	Winterkoning	2	Ekster	19
Ruigpootbuizerd	1	Heggemus	3	Kauw	720
Torenavalk	3	Roodborst	4	Noordelijke kauw	40
Smelleken	1	Tapuit	1	Oosteurop. kauw	1-2
Kievit	1	Beflijster	1	Roek	C
Houtsnip	1	Merel	C	Zwarte kraai	170
Kokmeeuw	50	Kramsvogel	D	Bonte kraai	1
Holenduif	C	Zanglijster	D	Spreeuw	C
Houtduif	D	Koperwiek	D	Huismus	B
Turkse tortel	1	Grote lijster	3	Ringmus	15
Bosuil	4	Zwartkop	2	Vink	D
Gierzwaluw	1	Tjiftjaf	4	Keep	D
IJsvogel	1	Goudhaantje	6	Groenling	C
Groene specht	4	Vuurgoudhaantje	2	Putter	28
Zwarte specht	1	Staartmees	C	Sijs	12
Gr. bt. specht	6	Glanskop	2	Kneu	B
Kl. bt. specht	1	Matkop	4	Goudvink	2
Boomleeuwerik	6	Kuifmees	1	Rietgors	C
Veldleeuwerik	C	Zwarte mees	B		

code B= 2-10 exemplaren

C= 11-100 exemplaren

D= 101-1000 exemplaren

	Geverpieper Gele kwikstaart Gr. gele kwikst. Witte kwikstaart		Winterkoning Heggenus Roodborst Papuit Beflijster		Merel		Kransvogel		Zanglijster		Koperwiek Grote lijster		Tjiftjaf Goudhaantje		Zwarte mees Pimpelmees Koolmees		Vlaamse gaai Ekater		Kauw Noordelijke kauw Roek Zwarte kraai Bonte kraai		Spreeuw Ringmus Vink Keep Groenling Putter Sljg Kneu Frater Barmsijg Goudvink		IJsgors Sneeuwgors Geelgors Rietgors		Aantal soorten		Aantal exemplaren																
7-9					2																																						
15-9	3		1												7																				8	34							
28-9	4	9	6												2																				25	318							
30-9	5	24	14	1											2																				30	845							
3-10	1	15	8																																33	2528							
5-10		30	20	4											3																					32	1425						
7-10		4													7																					43	2422						
14-10	1	6	3												4																				27	407							
22-10		1		2											1																				23	3339							
23-10		1	1																																19	375							
24-10		1	2																																23	1464							
25-10		1	3												1																				21	672							
26-10			4																																	36	3255						
28-10		1	5	2											2																					29	2203						
2-11			4	2																																30	1472						
4-11		1													2																					38	14578						
6-11		1	2	2											1																					21	723						
9-11															3																					31	857						
11-11			1												1																					19	456						
13-11																																				34	1775						
15-11		1													2																					25	606						
17-11																																				19	906						
18-11			2												1																					22	798						
25-11				1											1																					30	1608						
28-11															3																					6	60						
29-11			1												2																					32	1046						
tot.	2	10	2	96	2	77	13	1	3	130	2005	1041	2629	47	4	10	11	31	63	6	8	114	2	50	6	7	9032	115	7761	950	98	151	375	296	3	44	1	2	8	1	391	83	45051